

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257
9 771451 425001

BROJ
588

Subotica, 11. srpnja 2014. Cijena 50 dinara

DUGO KROJENJE
ZAKONA O RADU

SMOTRA DJEČJEG
FOLKLORA DUŽIJANCA

ETNIČKI MOTIVIRANI
INCIDENTI NAD HRVATIMA

ŠOKAČKO KOLO NA
HERCEGOVAČKOM KAMENU

INTERVJU
JADRANKA STANTIĆ

ZAVRŠETAK ŽETVE

VOJVODANSKA Svaštara

Kupi računalo, laptop ili tablet i osvoji ljetovanje!

Sa
Laptopom
na more!

NAGRADNA IGRA TRAJE
DO 30. KOLOVOZA

www.tippnet.rs
024/555-765
Karadordev put 2
Subotica

Јавно комунално предузеће „Суботицaгaс“ • Суботица
Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat • Szabadka
Javno komunalno poduzeće „Suboticaplin“ • Subotica

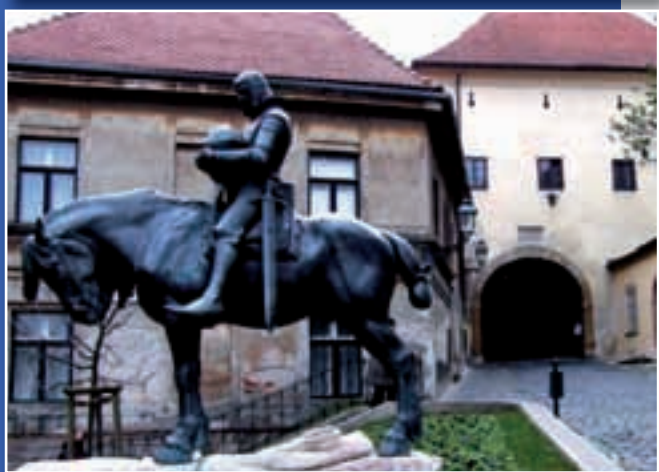
Za Vaš topli dom

24000 Subotica, Jovana Mikića 58
tel: 024/641-200, fax: 024/641-220
Dežurna služba : 024/641-211

TURIZAM

LEGENDE i TURIZAM...

Da li ste se nekada zamislili o tome jesu li neke legende zbilja istinite ili ih mi ljudi izmišljamo radi ljepših priča koje volimo pričati jedni drugima? Dok smo djeca, zasigurno vjerujemo u sve što čujemo od naših starijih. Bajkovite priče o vješticama, babarogama, vite-zovima i princezama koje treba spašavati iz ruku zmajeva uvijek ostave najveći dojam tijekom našega odrastanja. Kasnije, kada si dodamo dosta godina i previše kilograma, postanemo pomalo lijenji i duhovno, ali osobito tjelesno. A zamislite da zadržite u sebi ono dječje vjerovanje i krenete u istraživanja po Hrvatskoj...

Otkrit ćete veliki broj zanimljivih priča, u koje uopće nije teško povjerovati. Evo, ja bih naveo nekoliko legendi koje se i danas prepričavaju u našem narodu, i koje se nekako najljepše uklapaju u ove ljetne turističke putanje i destinacije koje svi preporučujemo i koje bi valjalo posjetiti... Mjesto gdje je nastala legenda o Crnoj kraljici je Krapina. Predivni pejzaži krapinsko-zagorskih brežuljaka nisu baš tako bajkoviti kako izgledaju na prvi pogled, jer je nekada njima vladala zla **Barbara Celjska**, pripadnica obitelji celjskih grofova, beskrupulozna ljepotica, uvijek odjevena u crno, sijala je strah i trepet po selima. Možda zbog visokih nameta zagorskim kmetovima, možda zbog velike crne ptičurine koja je čuvala, a možda jer je voljela bacati svoje ljubavnike sa zidina staroga Medvedgrada. A imala je zbilja veliki broj ljubavnika... U svakom slučaju duh Crne kraljice je i dalje nazočan u tamnim hodnicima i u dolinama koje se noću obaviju maglenim pokrovom. Da li biste voljeli čuti njene korake dok se šecete tim romantičnim šetnicama? Ukoliko vam se ova legenda učini nestvarnom, tu je uvijek Krapinski čovjek u čije je postojanje apsolutno lako povjerovati. Svakako su to dva valjana razloga za posjetiti Krapinu i Zagorje. A što kažete na legendu da je čuveni kralj **Artur** upokojen i sahranjen pokraj Splita? Mnogi povjesničari iz Engleske pokušali su ući u trag istini o ovom junaku iz bajki, a jedan od njih po imenu **John Matthews**, vodeći svjetski stručnjak za istraživanje ovoga čuvenoga mita, otkrio je nit između kralja Artura i rimskoga prokuratora **Luciusa Artoriusa**, koji je vojevao u Britaniji tijekom drugoga stoljeća, bio iznimno uspješan rimski vojskovođa, a danas se jedini tragovi njegova postojanja nalaze upravo u Podstrani na desetak kilometara od Splita, gdje je Lucius sebi izgradio grobnicu za života. Tu je nekada bio mauzolej sa sarkofagom, a danas imamo dvije ploče uklesane u zidine kamene ograde crkve svetog Martina.

No dobro, ovo su samo dvije od bezbroj legendi koje kruže Hrvatskom. Kao i većina legendi, one najljepše i najzanimljivije čine nam se najnevjerovatnijim. Međutim, ne mora to biti tako. Evo jedne legende u koju nije nimalo teško povjerovati, a to je legenda o Zagrebu. Kažu da je ime ovoga velebnog grada nastalo tako što je stari gradski ban ožednio i zamolio lijepu **Mandu** da mu donese vode za zdenca. Uz riječi: »Mando dušo z a g r a b i...«, i tako nastade Zagreb i Manduševac. Uz to ide i legenda koja je usko povezana sa zbiljom – a to je da su u Zagrebu najljepši Stari grad i mlade Zagrepčanke. E to je već prava istina, ta se legenda i ostvaruje na svakom koraku dok šecete Zagrebom.

Svakako treba reći da je svaka priča, legenda ili bajka, dio iznimne turističke ponude koja će svakome boravak učiniti zanimljivijim, izmamiti nam uzdahe, smijeh i radost na licu i u duši, te nas tako vezati emocijom za mjesto koje obilazimo sa željom da mu se ponovno vratimo.

Piše: Marjan Antić
urednik web-portala
www.dobrodosli.net

Zato znajte da ste uvijek dobrodošli u Hrvatsku, kao i u naš web sajt s imenom – www.dobrodosli.net

AKTUALNO

Predsjednik HNV-a Slaven Bačić gostovao u Dnevniku 3 HRT-a

Zabrinjava odsustvo jasne reakcije države.....6

TEMA

Dugo krojenje Zakona o radu

Olakšano otpuštanje u zemlji s velikim brojem nezaposlenih..... 8-9

KPZH Šokadija na Vionici 2014

Šokačko kolo na hercegovačkom kamenu..... 14-15

INTERVJU

Jadranka Stantić, doktorantica na Europskim studijama u Osijeku

Učenje analitičkog i kritičkog promatranja svijeta oko sebe..... 12-13

SUBOTICA

U MZ Stari Žednik

Izmjena Statuta i pripreme za Dužijancu 19

ŠIROM VOJVODINE

Najava novih investicija u Somboru

Otvaranje 350 radnih mjesta..... 25

KULTURA

Novi CD Kraljica Bodroga

Pjesme sačuvane od zaborava 32-33

SPORT

Pere Babijanović, trener NK Tavankut

Igrat ćemo i dalje napadački..... 55

Fotografija na naslovnici: Ivan Horvat

Kulturno blago – *marker identiteta*

Znamo kako je Tavankut za njegove stanovnike i one koji su potekli iz tog mjesta oduvijek i zauvijek »centar svita«. Od ove godine dobili su još jedan argument da to s ponosom tvrde – u Tavankutu se ove godine održava, ni manje ni više već – *svjetski kongres* na temu stvaralaštva u tehnici slame, u suradnji s američkim Muzejom slamarske umjetnosti. Nije naravno slučajno što je ove godine Tavankut izabran za mjesto međunarodnog susreta umjetnika koji se izražavaju u tehnici slame. Naime, sela oko Subotice, a i sama Subotica, postala su prepoznatljiva, među ostalim, i po izradi ukrasa, predmeta i slika od slame. U Tavankutu je Galerija prve kolonije naive u tehnici slame i svake godine se ovdje održava kolonija, organiziraju se izložbe, okrugli stolovi, stručni skupovi na temu ove specifične naivne umjetnosti...

Sljedeće godine u Tavankutu se održava jubilarna trideseta kolonija, pa je možda došlo i vrijeme za razmisliti je li doista *slamarstvo* postalo kulturni brend bunjevačkih Hrvata?

Na to su pitanje u ovome broju našega tjednika govorile tri sugovornice. Za **Mariju Vidaković**, umirovljenu iz Žednika, umjetnost u tehnici slame jest brend, a ako još i nije, kaže »ona mora biti naš brend«. Za nju je slamarstvo kulturno blago koje se mora njegovati, čuvati i ponositi se njime. **Ljubica Fabijan**, poduzetnica iz Žednika, predmete od slame ne promatra samo s estetskog aspekta, već i ekonomskog – mogu li se i kako predmeti i ukrasi od slame iskoristiti u dekoraciji, aranžmanima i naravno mogu li se prodati i za koju cijenu? Ona kaže kako se isplati pokušati, jer ovi proizvodi imaju poduzetničkog potencijala, samo ih treba znati plasirati i učiniti da budu prepoznatljivi turistima.

A treća naša sugovornica, **Bojana Poljaković**, etnologinja iz Zagreba, kaže kako je s etnološkog aspekta slamarstvo prepoznato kao *marker identiteta* bunjevačkih Hrvata, kroz koji se ova zajednica može vrlo uspješno predstaviti široj zajednici. Ona ističe kako se slamarstvo može uspješno koristiti u turističkoj ponudi, no kako kaže – svakako bi trebalo nešto uraditi i po pitanju zaštite ili prijave brenda.

Kulturni brendovi, a zašto da ne i ukrasni predmeti od slame, osobito su važni ako se Tavankut, kako to kažu organizatori, sada već sasvim otvoreno pokušava pozicionirati kao agro-turističko središte Subotice.

J. D.

Veleposlanik Markotić i ministar Verbić razgovarali o udžbenicima

Ministar prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja Republike Srbije **dr. Srđan Verbić** sastao se u četvrtak 3. srpnja s veleposlanikom Republike Hrvatske **Gordanom Markotićem** i opunomoćenom ministricom **Valentinom Šarčević**.

Tijekom sastanka razgovaralo se o udžbenicima na hrvatskom jeziku, kao i o prijedlozima za rješavanje, kako se navodi na portalu Ministarstva, »prije svega, tehničkih problema oko osiguravanja udžbenika za pripadnike hrvatske nacionalne manjine u Srbiji«.

»Ministar Verbić je istaknuo kako su u tijeku pripreme novog Nacrta zakona o udžbenicima, koji predviđa rješavanje prepoznatih problema u praksi i da će nova zakonska rješenja biti usvojena na vrijeme kako bi bile omogućene smjernice za početak sljedeće školske godine. Veleposlanik Markotić i ministar Verbić su se suglasili oko daljnje zajedničke suradnje na dugoročnom rješavanju učenih problema u školstvu, istaknuvši kako su ulaganja u obrazovanje i znanost jedan od najbitnijih segmenata društva«, navodi se na portalu Ministarstva.

Izbori u Podružnici DSHV-a u Somboru

Vijećnici DSHV-a su na početku svoje II. redovite sjednice, održane 4. srpnja, donijeli odluku o raspisivanju izbora u Podružnici DSHV-a Sombor. »Odluka je donesena imajući u vidu trenutačno stanje u kojem je potrebno riješiti pitanje izbora novog predsjednika Podružnice Sombor, kao i nekoliko predsjednika MO DSHV-a u istoj podružnici«, navodi se u priopćenju ove stranke.

Vijećnici su također usvojili detaljan plan aktivnosti u svezi s proslavom 24. obljetnice od osnutka DSHV-a, koja će biti održana u petak 11. srpnja 2014. godine, ovoga puta u nešto skromnijem izdanju od uobičajenog »zbog znatnog smanjenja priljeva materijalno-financijskih sredstava u stranku«.

Iz istih razloga vijećnici DSHV-a usvojili su I. rebalans proračuna za 2014. godinu, ističući kako je DSHV jedna od rijetkih političkih opcija u Republici Srbiji koja u potpunosti opravdava svoje rashode kroz proračun za tekuću godinu.

Središnja točka II. redovite sjednice Vijeća DSHV-a bila je upoznavanje vijećnika s izmjenama i dopunama Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina i najavama o raspisivanju izbora za novi saziv HNV-a.

Nakon održane rasprave vijećnici DSHV-a zaključili su kako su izbori za novi saziv HNV-a iznimno značajni za daljnju opstojnost i razvitak hrvatske zajednice u Republici Srbiji. Sukladno tome podijeljena su određena zaduženja i pravila ponašanja članova DSHV-a tijekom izborne kampanje za prikupljanje potpisa za elektorsku skupštinu.

Na kraju sjednice vijećnici su osudili posljednje incidente u Beogradu i u tom smislu izdano je službeno priopćenje DSHV-a.

Prijedlog medijske strategije na dnevnom redu

Smjernice razvitka, ali i opstanka medijske scene na hrvatskom jeziku u Srbiji, trebale bi biti razrađene i definirane u okviru Strategije razvoja javnog informiranja na hrvatskom jeziku u Republici Srbiji. Donošenje ovog dokumenta najavljeno je nakon sastanka radne skupine Hrvatskog nacionalnog vijeća održane prošloga petka u Subotici. Međutim, nedostatak zakonskih okvira u području medija u Srbiji bitno ograničava definiranje konkretne strategije, kao i neravnopravnost u zastupljenosti hrvatske zajednice i riječi u medijskom prostoru prema ostalim manjinskim zajednicama, rečeno je na sastanku.

Članica Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća zadužena za informiranje **Ankica Jukić Mandić** pojašnjava da strategija, nažalost, neće moći dati sve konkretne odgovore, jer država kasni s pravnim okvirom.

»Nacrt neće biti u formi klasične strategije, jer očekujemo donošenje kompleta medijskih zakona, što u velikoj mjeri može odrediti smjer razvitka medija, pa tako i manjinskih. Stoga će tekst biti više kao nalog ili sugestija za strategiju koja će u nekom budućem razdoblju moći biti donesena u punoj formi. Tekst sadrži realne potrebe i očekivanja prema stanju u stvarnosti, a u budućnosti će se odnositi prema odgovarajućim resornim zakonima, kada oni budu doneseni.«

Predstavnica iz redova elektroničkih medija, urednica programa na hrvatskom jeziku Radio-televizije Vojvodine **Jelena Tumbas** podsjeća da je formiranje tamošnjeg uredništva još na početku, iako se program proizvodi i emitira više godina.

»Hrvatsko uredništvo sa sadašnjih pet djelatnika, četiri stalna i jednim dopisnikom, veoma teško odgovara izazovima proizvodnje programa. Nama je to primarni problem. Nadam se da će strategijom biti određeno kolika je stvarna potreba programa, za proizvodnju Dnevnika šest dana tjedno i za proizvodnju posebnih emisija.«

PREDSJEDNIK HNV-A SLAVEN BAČIĆ GOSTOVAO U DNEVNIKU 3 HRT-A

Zabrinjava odsustvo jasne reakcije države

U povodu etnički motiviranih incidenata nad dva pripadnika hrvatske zajednice u Republici Srbiji, u ponedjeljak je, 7. srpnja, u *Dnevniku 3* Hrvatske radio-televizije gostovao predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća dr. sc. **Slaven Bačić**.

Bačić je u kraćem razgovoru naveo kako osim ova dva, ima još nekoliko incidenata »na nižim razinama«.

»Ovi su incidenti, s jedne strane, samo posljedica jedne nove atmosfere koja je stvorena u društvu nakon posljednjih izbora, gdje su sada glavni dionici vlasti mnogi od onih koji su sudjelovali u neslavnim događajima 90-ih godina. I to je s jedne strane izazvalo nemir među hrvatskim stanovništvom. Međutim, ono što mnogo više zabrinjava i čega su rezultat ovi napadi, jest odsustvo jasne reakcije države, prije svega pravosudnih tijela, ali i policije«, kazao je Bačić.

Na pitanje – koliko se hrvatske vlasti zanimaju za probleme Hrvata u Srbiji, Slaven Bačić je kazao:

»Mi naravno imamo česte kontakte s ovdašnjim diplomatsko-konzularnim predstavnicima Republike Hrvatske. Bojim se da nedostaje jača potpora ne iz ovdašnjih predstavništava, nego upravo iz Republike Hrvatske. Često se dešava, primjerice kada je ministrica **Pusić** bila u Beogradu i razgovarala s tada dopredsjednikom Vlade **Aleksandrom Vučićem** o tome da će jedno od naših manjinskih pitanja koje je godinama neriješeno, a to je pitanje udžbenika na hrvatskom jeziku, biti riješeno, međutim to pitanje, kao i mnoga druga, sve do danas nije riješeno. S druge strane, u daljnjem tijeku događaja ovdje u Srbiji, osim tog klasičnog problema ljudskih prava, očekujemo i daljnje smanjenje razine ostvarivanja prava. Prije svega radi se o medijskim zakonima gdje se planira privatizacija lokalnih radijskih medija, što će značiti i ukidanje nekoliko radijskih programa na hrvatskom jeziku. Slobodan sam reći kako ovdje nedostaje i reakcija međunarodnih organizacija. Naime, ne volim praviti umjetne usporedbe, ali kod ovakvih i sličnih slučajeva u Republici Hrvatskoj međunarodna tijela ovakva pitanja visoko dižu na agendu. S druge strane, kako sam rekao, ovdje u Srbiji ne samo da nema reakcije državnih tijela, nego nema ni reakcije međunarodnih organizacija«.

DSHV osuđuje etnički motivirano nasilje

»U posljednjih nekoliko mjeseci učestali su pritisci na Hrvate u Republici Srbiji, koji su eskalirali proteklog tjedna nasiljem. **Milanu Karanu** iz Novog Sada priječeno ja da će »ustašu i tuđmanovca iseliti, zapaliti kuću i djecu«, a u petak 4. srpnja ove godine mu je zapaljen auto. Urednik FoNeta **Davor Pašalić** u Beogradu je u jednoj večeri dva puta brutalno pretučen uz povike da je ustaša. Demokratski savez Hrvata u Vojvodini osuđuje etnički motivirano nasilje i zahtijeva od državnih tijela da u što kraćem vremenu pronađu i procesuiraju počinitelje«, navodi se u priopćenju ove stranke.

Rastući trend ekstremizma u Srbiji

Helsinški odbor za ljudska prava uočio je nakon dugotrajnog praćenja, rastući trend ekstremizma u Srbiji, ali i pojačan utjecaj ekstremističkih skupina povezanih s nasiljem, rekla je predstavница ove organizacije **Izabela Kisić**, prenosi program na hrvatskom jeziku Radio Subotice.

»Veoma je važno uočiti te trendove kako bi se djelovalo preventivno. Nije dovoljno samo provoditi sankcije, već se mora preventivno raditi na suzbijanju nasilja i ekstremizma. Zato je veoma važno uočiti tko je žrtva napada, tj. tko su skupine koje ekstremisti ciljaju, te što je političko i ideološko zaleđe tih ekstremističkih napada«, kaže Kisić.

U posljednje vrijeme javlja se porast nasilja spram novinara, branitelja ljudskih prava, a posljednjih godina je u Vojvodini zabilježeno i puno nasilja, prije svega spram političkih neistomišljenika, koji se zalažu za više autonomije Vojvodine unutar Srbije i za veću decentralizaciju, kazala je također Kisić.

Na pitanje novinara o slučaju **Davora Pašalića**, ona kaže kako se tu jasno vidi da su napadači znali o kome se radi i da je to zapravo politički motivirano nasilje, s obzirom na to što su mu govorili i kako su ga kvalificirali.

Veoma je važno kako Vlada i državna tijela reagiraju na taj porast nasilja i upravo to najviše zabrinjava, upozorava Kisić: »Ti slučajevi obično nisu dobro procesuirani i zapravo i nema neke snažnije reakcije Vlade. Više se osjeća neki benevalentni odnos institucija spram ekstremista.«

H. R.

NAGRADNI NATJEČAJ

Uloga žena u ostvarivanju prava nacionalnih manjina

Misija OEES-a u Srbiji u suradnji s Pokrajinskim pučkim pravobraniteljem – ombudsmanom, raspisala je nagradni natječaj za najbolji medijski prilog (rad) o temi »Uloga žena u ostvarivanju prava nacionalnih manjina«. Cilj natječaja je poticanje kreativnog i istraživačkog novinarstva, koje pridonosi da slika o ženama – pripadnicama nacionalnih manjina, oslikava njihove pune potencijale, doprinosi javnom i političkom životu i ostvarivanju prava nacionalnih manjina u Republici Srbiji. Vidljivost žena u kreiranju i provedbi demokratskih javnih politika i praksi od suštinske je važnosti za promidžbu rodne ravnopravnosti i jednakih šansi u Republici Srbiji. Namjera natječaja je poduprijeti novinarske radove o ženama koje imaju aktivnu ulogu u javnom životu, politici i odlučivanju o pitanjima od interesa za ostvarivanje prava nacionalnih manjina u Republici Srbiji.

Medijski prilog i životopis potrebno je poslati do 15. kolovoza 2014. godine na e-mail: office@ombudsmanapv.org, ili poštom na adresu: Pokrajinski ombudsman, Mihajla Pupina 25, 21000 Novi Sad, s naznakom »Za nagradni natječaj«.

Kompletan tekst natječaja »Uloga žena u ostvarivanju prava nacionalnih manjina«, kao i Pravilnik o bližim uvjetima i postupku dodjele sredstava temeljem nagradnog natječaja za izbor najboljih medijskih priloga o ulozi žena u ostvarivanju prava nacionalnih manjina, nalazi se na internetskoj stranici Pokrajinskog pučkog pravobranitelja: www.ombudsmanapv.org.

DUGO KROJENJE ZAKONA O RADU

Olakšano otpuštanje u zemlji s velikim brojem nezaposlenih

Zagonetka o izmjenama Zakona o radu nikako da se riješi već nekoliko mjeseci. Država vodi pregovore s predstavnicima sindikata i privatnog biznisa, a u medijima se puštaju suprotstavljene priče o novim uvjetima za zapošljavanje i rad. Riječ je o tome da su u javnosti prilikom tumačenja ovog novog zakona kontradiktorni sami pregovarači, tako da građani ni ne znaju što ih točno čeka glede novih zakonskih regulativa o radu. Sindikati tvrde kako je nacrt zakona katastrofalan po radnike, dok poslodavci ističu da se kroz ovu regulativu još uvijek provlači socijalističko naslijeđe. Termin za usvajanje Zakona o radu je pomaknut na sredinu ovog mjeseca, a javna rasprava o ovom zakonu je izostala.

»Vlada je iskreno angažirana na donošenju dobrih izmjena Zakona o radu i kad budu donesene, te će se izmjene i provoditi«, poručio je ministar za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja **Aleksandar Vulin**. Obećavajuće, zar ne? Jer, što bi tek bilo kada Vlada ne bi bila iskreno angažirana? Vulin je ustvrdio i kako neće biti ni najmanjih propusta, a ni najmanjeg okretanja glave: »One sekunde kada se izmjene usvoje, o njima više neće biti rasprave. One će biti provedene«. Tako kaže Vulin, bez objašnjenja što konkretno očekuje zaposlene nakon donošenja novog Zakona o radu.

AMERIKA I SRBIJA

Priča o izmjenama Zakona o radu dobiva dodatnu dinamiku, kao u dobroj literaturi, tvrdnjom Ujedinjenih granskih sindikata *Nezavisnost* da je tekst zakona pisan po nalogu Američke

gospodarske komore. Lider *Nezavisnosti* **Branislav Čanak** naglasio je kako izjava premijera **Vučića** da su ta komora i Vijeće stranih investitora pohvalili napore Vlade za donošenje izmjena zakona, pokazuje para-

Lider sindikata *Sloga* **Željko Veselinović** kaže kako iz kon-takata s raznim sindikalcima iz inozemstva ima saznanje da je srpski prijedlog izmjena Zakona o radu »angloamerički«.

»Prema našem nacrtu, šef

glede izmjena Zakona o radu? Na pitanje za *Danas* – zašto neće biti organizirana javna rasprava o novom Zakonu o radu rekla je kako je u slučaju tog zakona riječ o sadržaju o kojemu društvo odlučuje upravo onako kako se sada radi. Udovički je istaknula kako se o novinama, kao što su one koje donosi Zakon o radu, odlučuje upravo kroz izbore, na kojima je većina građana glasovala za reforme, znajući da to podrazumijeva stvaranje uvjeta za rast zapošljavanja i kroz pregovore na razini Socijalno-ekonomskog savjeta, na kome, na koncu, ne mora doći do pune suglasnosti, jer Vlada i kupština donose konačnu odluku. E sad, ako po njenim riječima građani znaju da će taj novi zakon donijeti rast zapošljavanja, građani mogu »šesir nakriviti« i čekati i na taj rast.

Na pitanje o očekivanom širem paketu zakona koji će regulirati rad u javnoj upravi, Udovički je navela kako će postojati jedan ili više zakona o plaćama u javnoj upravi – lokalnoj samoupravi, državnim agencijama i javnim službama, kao i zakoni i drugi propisi vezani za zapošljavanje, a glede smanjenja plaća Udovički je navela kako je potrebno odvojiti linearno smanjenje plaća od deset posto od uvođenja reda u plaće i zarade.

Nakon te izjave Udovički uslijedilo je priopćenje pokrajinskog tajnika za gospodarstvo, zapošljavanje i ravnopravnost spolova **Miroslava Vasina**, u kojemu se naglašava kako je nedopustivo upućivati u proceduru usvajanja tekst Zakona o radu koji nije proizašao iz socijalnog dijaloga reprezentativnih sindikata i reprezentativnih udruga poslodavaca, uz sudjelovanje predstavnika tijela vlasti.

Atak na zarade, koje su najmanje u Europi, odbijanje da se definira minimalna zarada, olakšano otpuštanje u zemlji gdje je stopa nezaposlenih najviša u Europi, a šanse za novo zapošljavanje nikakve – najvažniji je pravac i cilj kreatora ovog zakona, kako bi radnike učinili još siromašnijim i tim pogodnijim za izrabljivanje, poručuju iz Saveza samostalnih sindikata Srbije

lelno pregovaranje na različitim tračnicama.

»Objašnjeno je sindikatima da se usvaja novi Zakon o radu, jer se sadašnji ne primjenjuje. Mi jednoga dana na sastanku s predstavnicima vlasti izborimo određeno pravo radnika, a oni dođu sutra na razgovore i u zakonskoj verziji toga nema«, kaže Čanak, spominjući i izjavu **Kori Udovički**, koju tumači kao »glasovali ste, pa evo vam«.

može otpustiti radnika bez objašnjenja. To je moguće u SAD-u gdje je tržišna konkurencija i svatko sutra može naći neki novi posao, ali ne i kod nas, gdje je sve nesređeno, a obitelj ovisi o jednom zaposlenom«, rekao je Veselinović.

UDOVIČKI I VASIN

A, što je izjavila ministrica državne uprave Kori Udovički

»Ukoliko bi bio usvojen tekst tog zakona koji nije kreiran kroz socijalni dijalog, to bi značilo kršenje temeljnih europskih principa, koji komunikaciju poslodavaca i sindikata posmatraju kao jednu od europskih vrijednosti«, navodi se u priopćenju u kojemu Pokrajinsko tajništvo za gospodarstvo, zapošljavanje i ravnopravnost spolova apelira i poziva sve socijalne partnere u Srbiji da inzistiraju na socijalnom dijalogu pri donošenju Zakona o radu, a Skupštinu Srbije da ne razmatra tekst prijedloga Zakona o radu koji nije usuglašen između socijalnih partnera.

Ubrzo je uslijedilo i drugo priopćenje pokrajinskog tajnika Vasina, u kojemu je istaknuto kako je »izjava Kori Udovički o 'izglasovanom' Zakonu o radu na proteklom izborima apsolutno neprihvatljiva«.

U priopćenju se navodi kako je njena izjava da je »Zakon o radu izglasovan na izborima« i način na koji pravda neodržavanje javne rasprave o ovako važnom zakonskom aktu – neprihvatljiva.

»Zakoni koji reguliraju područje radnih odnosa već od prvog svog prijedloga moraju sadržati usuglašene stavove socijalnih partnera, koji se kasnije, kroz javnu raspravu, mogu poboljšavati, a konačan tekst koji se upućuje na usvajanje mora biti zajednički prijedlog sindikata i poslodavaca, uz podršku državnih tijela.«

MODERNO

Nije izostao ni sastanak premijera **Aleksandra Vučića** s predstavnicima sindikata, a premijer je izjavio nakon sastanka kako Zakon o radu »mora biti moderan, ozbiljan i odgovoran«. Za nadati se je kako građani nisu ni očekivali da taj zakon neće biti moderan, neozbiljan i neodgovoran. Predsjednik UGS *Nezavisnost* Branislav Čanak rekao je nakon tog sastanka, koji je trajao čak pola sata, a na kojemu je bio i lider SSSS-a **Ljubisav Orbović**, kako je dogovoreno da se njihove primjedbe upakiraju u pravnu formu kako bi se razmatrale na sjednici Socijalno-ekonomskog savjeta. Jedino što je pojasnio medijima glede tih primjedbi bilo je sljedeće: »Predočili smo kako bi bilo loše ukinuti prošireno djelovanje kolektivnih ugovora, jer time ne bi pretjerano bilo bolje 'biznis zajednici', a sindikati bi izgubili puno«. To jest važno pitanje, jer bi se ukidanjem proširenog djelovanja kolektivnih ugovora ukinulo i kolektivno pregovaranje i socijalni dijalog.

Priča o izmjenama Zakona o radu još nije završena, a iz Saveza samostalnih sindikata Srbije poručuju kako je »atak na zarade, koje su najmanje u Europi, odbijanje da se definira minimalna zarada, olakšano otpuštanje u zemlji gdje je stopa nezaposlenih najviša u Europi, a šanse za novo zapošljavanje nikakve – najvažniji pravac i cilj kreatora ovog zakona, kako bi radnike učinili još siromašnijim i tim pogodnijim za izrabljivanje«.

Zvonko Sarić

IVAN UŠUMOVIĆ, EKONOMIST

Pretvaranje radnika u robove

O novom Zakonu o radu razgovarali smo s Ivanom Ušumovićem, diplomiranim ekonomistom i šefom vijećničke skupine DSHV-a u subotičkom parlamentu

Kako vrijeme odmiče, građani sve manje imaju pojma što ih čeka glede novoga Zakona o radu. Zbog čega još nije razriješena enigma zvana Zakon o radu?

U opticaju je bilo više verzija prijedloga Zakona o radu, samim tim, građani ne znaju kojoj verziji vjerovati. Smatram da je potrebno izaći u javnost te javno, transparentno i argumentirano objasniti izmjene Zakona o radu koje se žele predstaviti javnosti kao izmjene koje su od krucijalnog značaja za budućnost naše zemlje i izgradnju njenog gospodarskog sustava. Zbog velike važnosti ovog Zakona, potrebno je provesti javnu raspravu kako bi se došlo do stava i mišljenja stručne javnosti.

Prema nacrtu Zakona, šef će moći otpustiti radnika bez objašnjenja. Je li to dobro u kontekstu ove države kada se novi posao teško nalazi, jer situacija u gospodarstvu nije baš kao, primjerice, u Njemačkoj ili Americi?

Prijedlogom novog Zakona o radu se *de facto* zaposleni i budući zaposleni osjećaju nesigurnije, ne uliva perspektivu u *svijetlu budućnost* radničke klase. Defacto je cilj predloženog Zakona privlačenje stranog kapitala u zemlju, ali će se to, nažalost, ostvariti na uštrb prava radnika, koja će drastično biti smanjena, što neminovno vodi do pretvaranja radnika u robove koji će svakodnevno biti u strahu od sankcija poslodavca, u najgorem slučaju i otkaza.

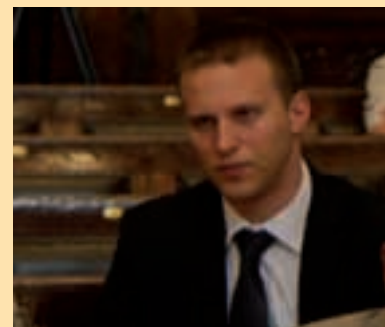
Sindikati inzistiraju da poslodavcima ostane obveza plaćanja toplog obroka i prijevoza, dok opet poslodavci kažu da plaća radnika treba biti redovita i dovoljna za život. E, sad, u stvarnosti ta plaća uglavnom nije dovoljna za pristojan život. Kakvo je vaše mišljenje?

Prijedlog ovog Zakona je pisan na osnovi zakona koji se primjenjuju u inozemstvu, ali je situacija tamo potpuno drugačija od trenutnog stanja i stanja u kojem će se u budućnosti nalaziti naša zemlja. Naime, u inozemstvu je sasvim drugačija situacija glede položaja sindikata, kolektivnog pregovaranja u pogledu visine zarada, a primjenjuju se i sasvim drugačiji instrumenti kojima se regulira oblast rada, odnos rada i kapitala, kao i položaj zaposlenih. Zbog toga je preuranjeno govoriti hoće li planirane zarade koje će isplaćivati poslodavci biti dovoljne za pristojan život i hoće li poslodavci umjesto isplaćivanja toplog obroka, kao i zbog povećanja broja sati koji će se provoditi na poslu, a što je jedna od stavki prijedloga Zakona o radu, osigurati adekvatan obrok u okviru poduzeća.

Zarade u regiji i Europi su najniže u Srbiji. To je gospodarstveni kontekst. Treba li to imati u vidu prilikom donošenja ovog Zakona? Dakle, da se Zakon ne prelama preko grbače radnika?

Zarade u Srbiji su najniže u regiji i Europi, čak je minimalna zarada niža u Srbiji, nego u Bosni i Hercegovini. Moje je mišljenje da će tako i ostati upravo zato što je cilj ove Vlade privući strani kapital i poduzeća koja će doći jedino ako imaju motiv, a to će se osigurati u obliku poreznih olakšica, subvencija od strane države, raznih poticaja i umanjenih obveza prema zaposlenima. Moramo biti svjesni da ako se prijedlog ovog Zakona ne usvoji, Srbija neće dobiti sredstva u obliku kredita, investicija, itd. Baš zato je krucijalna javna rasprava kako bi se u dogledno vrijeme građanima objasnilo i predstavilo što nas čeka.

Z. Sarić

NA VISU ODRŽAN STRUČNI SKUP ZA ODGOJITELJE, UČITELJE I NASTAVNIKE, PRIPADNIKE HRVATSKE MANJINE

Više od obične edukacije

Agencija za odgoj i obrazovanje iz Zagreba i ove je godine prvog tjedna srpnja priredila stručni skup za odgojitelje, učitelje i nastavnike, pripadnike hrvatske nacionalne manjine, iseljenike i Hrvate u BiH, kojim nastoji pridonijeti unapređivanju i razvoju odgoja i obrazovanja na području školovanja djece hrvatskih građana u inozemstvu. Ovogodišnji stručni skup održan je od 30. lipnja do 5. srpnja 2014. na otoku Visu, a sudjelovalo je sedamdeset i pet sudionika iz Austrije, BiH, Italije, Mađarske, Makedonije, Rumunjske, Slovačke, Slovenije i, naravno, Srbije.

Iz Vojvodine je doputovalo devetnaest sudionika što je za čak šestero više nego prošle godine. Ovo je jedini seminar Agencije za odgoj i obrazovanje koji se u cijelosti financira iz proračuna Republike Hrvatske. Dolazak na seminar prosvjetnih djelatnika iz Vojvodine, odnosno Subotice, Tavankuta, Đurđina, Male Bosne i Srijemske Mitrovice i ove je godine financijski poduprlo Hrvatsko nacionalno vijeće.

KLJUČ OČUVANJA IDENTITETA

Nakon prošlogodišnjeg stručnog skupa održanog na Malom Lošinju najavljen je obilazak hrvatskih otoka, te je zbog svoje ljepote, još uvijek netaknute prirode, ali i značajne povijesti, za ovogodišnji seminar s razlogom odabran otok Vis. Lokalna se zajednica aktivno priključila organizaciji ovog skupa, posebice Osnovna škola Vis, koja je uz pomoć svojih učenika dokazala kako su odlični domaćini koji se imaju čime ponositi.

Dolazak na seminar prosvjetnih djelatnika iz Vojvodine, odnosno Subotice, Tavankuta, Đurđina, Male Bosne i Srijemske Mitrovice i ove je godine financijski poduprlo HNV

Na otvorenju skupa ravnatelj Agencije za odgoj i obrazovanje **Vinko Filipović** istaknuo je kako je ovo jedan od oko tisuću seminara koji tijekom godine Agencija organizira i da je zbog strukture sudionika seminar za sve profesore i organizatore od posebnog značaja, jer je više od obične edukacije. Dodao je kako je boraveći u školama iz kojih dolaze sudionici uočio kako je hrvatski jezik tamo više prisutan i cijenjen nego u samoj Hrvatskoj, što se značajno osjeća i ovdje na Visu.

Načelnik sektora za provedbu programa i projekata Hrvata izvan Republike Hrvatske pri Državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske **Milan Bošnjak** je podsjetio prisutne kako Hrvatska ima strategiju za rad s Hrvatima izvan svojih granica, zbog čega je između ostalog i utemeljen Državni ured, dodavši kako je očuvanje hrvatskog

jezika ključ očuvanja hrvatskog identiteta, te da se ono mora činiti u zajedništvu i s osmijehom, jer jedino tako ima šansu uspjeti.

Prisutne su pozdravili i gradonačelnik Visa **Ivo Radica**, voditeljica Odsjeka za prosvjetu, kulturu i sport pri Uredu državne uprave Splitsko-dalmatinske županije **Nansi Ivanišević**, te ravnateljica Osnovne škole Vis **Anela Borčić**.

UPOZNAVANJE S NOVIM PRAVOPISOM

Stručno usavršavanje je i ove godine podrazumijevalo veliki broj sati predavanja i radionica, na kojima su sudionici bili podijeljeni u skupine, a organizirana je i terenska nastava na otoku Visu. U radu su sudjelovali eminentni stručnjaci iz područja hrvatskog jezika, književnosti, povijesti, geografije, glazbene i

likovne umjetnosti, a hrvatske plesove i pjesme su predstavili članovi profesionalnog folklornog ansambla *Lado*, koji su sudionike seminara strpljivo učili ovim vještinama. Istodobno, ovo je bila prigoda da se prosvjetni djelatnici upoznaju s novim hrvatskim pravopisom koji je predstavio **dr. sc. Željko Jozić**, ravnatelj Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, te jedna od autorica i urednica pravopisa **dr. sc. Milica Mihaljević**. Voditeljica cjelokupnog programa stručnog usavršavanja bila je pomoćnica ravnatelja Agencije **Tihana Radojčić**.

Bio je ovo još jedan uspješan seminar, koji je pokraj obilja informacija rezultirao i jačanjem veza između prosvjetnih djelatnika koji hrvatsku riječ čine živu diljem svijeta, ukazavši na njegovu potrebu i značaj.

Bernadica Ivanković

MANJINE U HRVATSKOJ TRAŽE POVLAČENJE ODLUKE O UPIŠIMA U SREDNJE ŠKOLE

Zabrinuti za opstanak manjinskih škola

Zastupnici nacionalnih manjina zatražili su od Ministarstva obrazovanja da odustane od kriterija po kojem razredni odjeli u srednjim školama ne mogu imati manje od sedam učenika, a dio ih je najavio da će u protivnom povući svoju podršku aktualnoj Vladi.

OGRANIČAVANJE PRAVA

Ako će se zbog ove odluke ukinuti i jedan talijanski razred, neka više ne računaju na moju podršku, poručio je zastupnik talijanske nacionalne manjine **Furio Radin** na konferenciji za novinare, prenosi Hrvatska radio-televizija. Objasnio je da je Ministarstvo u svibnju donijelo odluku o osnivanju razrednih odjela koja bi, upozorava, u pitanje dovela opstanak pojedinih odjela, pa i čitavih manjinskih škola.

Tvrdi da je odluka Ministarstva suprotna Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina, međunarodnim ugovorima i odluci Ustavnog

UPITNA PODRŠKA VLADI

Dragan Crnogorac (SDSS) kazao je da zbog naputka Ministarstva nema upisa u nastavu na srpskom jeziku u 3. srednjoj školi u Vukovaru te da se djecu upućuje da se upišu u programe na hrvatskom jeziku. Zastupnik mađarske manjine **Sándor Juhász** upozorava da je Ministarstvo u potpunosti dovelo u pitanje obrazovanje na mađarskom jeziku te da će se, ako nastave inzistirati na kriteriju minimalnog broja učenika, ugasiti srednjoškolski centar u Osijeku, jedinu instituciju u Hrvatskoj u kojoj se srednjoškolci školuju na mađarskom jeziku. Nema budućnosti nacionalnih manjina bez školovanja na manjinskim jezicima. Ministarstvo mora povući svoju odluku, da dobijemo trajnu sigurnost, a ne da se roditelji koji upisuju djecu u manjinske škole iz godine u godinu moraju pitati hoće li im djeca završiti tu školu ili će se ona ukinuti, rekao je Juhász. Zastupnik

MANJI ODJELI UZ SUGLASNOST POKRAJINE

U Vojvodini za realizaciju nastave i ostvarivanje školskog programa na jezicima manjinskih nacionalnih zajednica za manje od 15 učenika u ustanovama na teritoriju AP Vojvodine suglasnost daje Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice, a hoće li se u takvim odjelima provoditi kombinirana nastava ili ne, ovisi od financiranja, što određuje Školska uprava, odnosno Ministarstvo prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja.

suda iz 1997., po kojoj bi takav kriterij ograničio i umanjio pravo na školovanje na manjinskom jeziku i pismu. Radina su podržali i zastupnici srpske, mađarske, bošnjačke, češke i romske manjine, koji se boje da će ukidanje manjinskih odjela u srednjim školama dovesti do asimilacije manjina.

češke i slovačke manjine **Vladimir Bilek** zabrinut je za školovanje na manjinskim jezicima u Daruvaru i područnim školama, a iako je član HNS-a, ističe da je prije svega zastupnik manjina i da će, ne poslušati li Ministarstvo njihov apel, razmisliti o svojoj podršci Vladi.

Gloom and doom

Suvremena fizika veli kako je svijet toliko kompliciran i neobičan da lepet krila jednog leptira na jednoj strani planeta može izazvati orkan na drugom dijelu svijeta. Slično je i u politici, nekad male stvari mogu imati nesagledive, a ipak logične posljedice. Prije nekoliko godina najavljivao sam strmoglavljenje žute opcije. Demokratska stranka još nije završila svoj epohalni pad, napredna opcija je u punoj snazi, okrunjena neviđenim izbornim rezultatom. Ipak, već se vidi zrno deblansa koje će rasti i dovesti i do njihovog pada. Trenutak najjače snage u sebi nosi klicu pada. Pad može trajati kratko, ali se može razvući i na jedan-dva politička ciklusa, i do 10 godina. Kao što je od izbora **Borisa Tadića** za predsjednika DS-a bilo jasno kako je tlo izmaklo ispod nogu, proteklo je puno vremena dok se sve nije razotkrilo. Zapravo, mnogi su birači toliko uspješno slušeni da ni sada ne znaju zbrojiti dva i dva.

Na tom *Rubikonu* stoji **Wolfovitz**. Uradio je kolosalne stvari. Optuživali su ga kako će nas odvući u izolaciju, a još se samo valjda s **Barackom Obamom** nije sreo. Uvažen je, povlači smjele poteze i dobio je velike kredite međunarodne javnosti. Nešto pokušava uraditi. Okružio se ljudima za koje smo smatrali da Srbiju u životu neće vidjeti. Ako povlačimo paralelu politike s nogometom, njegov tim za spas Srbije ne sliči reprezentaciji, već internacionalno sponzoriranoj ekipi. Ta je politika vrhunac nastojanja da se Srbija odvede u društvo suvremenih zemalja. Taj naš gumeni čamac hita da sustigne prekoceanski brod. I stiže ga. Ali, ne vidimo da je razlog tomu to što je taj kolosalni brod naletio na sprud i počinje tonuti. Termin »gloom and doom« označava to stanje. Ali, stvari se kreću jezičnom brzinom.

Ne znam koji je leptir pokrenuo oluje i poplave koje su bacile Balkan na koljena. *Financial times* piše kako će zbog štete od poplava Hrvatska »pući« kao Grčka. Drugi kažu kako Srbiji prijeti inflacija. Bosna je već prežaljena, jedva itko ima nade da će opstati. Taj događaj, koji smo skloni zaboraviti, njegove će nas posljedice dugo pratiti. Nije slučajno premijer drugog dana izvanredne situacije rekao kako su poljuljani temelji države. Temelji doista nisu dobri. A, strani neimari nisu eksperti za to, oni su stručnjaci samo za dogradnju. Meni se čini kako nam je kao društvu najpotrebnija zdrava seljačka logika. Ne samo kao državi, već i kao manjinskoj zajednici. Ne bih odbacio seljaštvo kao nekompetetno, niti zaostalo. Dapače, ti su ljudi vrijedni, a posla ima na pretek. Dok to ne prepoznamo trajat će »doom and gloom«, nastavak neizbježnog pada.

N. Perušić

JADRANKA STANTIĆ, DOKTORANTICA NA EUROPSKIM STUDIJIMA U OSIJEKU

Učenje analitičkog i kritičkog promatranja svijeta oko sebe

Mladi, obrazovani ljudi nastoje svojim akademskim usavršavanjem na polju znanosti pridonijeti razvoju društva u kome živimo. Doktorantica **Jadranka Stantić** već je godinama vrlo aktivna u području gospodarstva, isprva u SMER-u, a sada u Gradskoj upravi Subotice. Nakon stjecanja doktorske diplome na Europskim studijima u Osijeku zasigurno će biti u prilici još više i kvalitetnije sudjelovati u budućem procesu europskih integracija.

HR: Što je presudilo u Vašem izboru znanosti kojoj ćete se posvetiti?

Prva ljubav koja i danas traje je ljubav prema knjizi, volim učiti i čitati. Prvo opredjeljenje o izboru smjera u kojem bih se voljela kretati tijekom života nije bila ekonomija nego medicina, ali zbog okolnosti u kojima se nalazila naša zemlja krajem 80-ih medicina je za mene bila nedostižna. Okrenula sam se ekonomiji, jer za mene nije bilo smisla završiti srednju medicinsku školu i na tome stati. Kada sam upisala Ekonomski fakultet, počela sam shvaćati kako, u biti, volim ekonomiju. Toj ljubavi je svakako pridonijelo, i to mnogo, pravo, pošto sam upisala poslovno-pravni smjer. Mješavina ekonomije i prava je bila pun pogodak za mene i gledajući s ove distance vjerojatno nikada ne bih zavoljela ekonomiju da nije bilo i prava. Ove dvije znanosti se međusobno nadopunjuju i čine pravu cjelinu, a jedna bez druge su mi nekako nedorečene, treba

ih obje upoznati kako bismo mogli sastaviti kompletnu sliku funkcioniranja gospodarstva. Na drugom semestru sam znala da nisam pogriješila i tada je počelo natjecanje za mene, htjela sam biti među najboljim studentima, a možda čak i najbolja, što da ne?

HR: Kako su izgledali studentski dani na Ekonomskom fakultetu u Subotici?

Na fakultetu sam imala izvrsnu ekipu mladih i ambicioznih ljudi oko mene, natjecali smo se u znanju na fer i korektan način, ali istovremeno i pomagali jedni drugima i učili jedni od drugih. Na fakultetu mi je mnogo pomoglo što sam sve vrijeme imala prosjek (ocjene iznad 8,50, točnije u mom slučaju iznad 9), što mi je omogućilo dobivanje studentskog kredita i stipendije sveučilišta. Osim toga, u razdoblju od 1993. – 1994. bila sam i studentica prodekanica, pa sam imala podršku i samog fakulteta.

HR: Ipak, vaša akademska karijera je stjecajem određenih životnih okolnosti bila prekinuta na nekoliko godina...

Poslije fakulteta, točnije 1995. godine završavam fakultet, uvjeta za daljnje učenje i bavljenje znanosti (materijalnih) nisam imala i morala sam se zaposliti. Provela sam 6 godina na graničnom prijelazu Horgoš. I taj boravak je ustvari bio škola, ali životna škola, gdje sam upoznala najrazličitije ljude iz najrazličitijih krajeva. Imala sam dojam kako sam izašla ispod staklenog zvona, u kojem je bilo prelijepo

Velika je čast, biti okružen plejadom profesora koji predstavljaju vodeće stručnjake u područjima znanosti koje predaju

biti okružen mladim, pametnim i korektnim ljudima i divnim profesorima i izići vani u šarenilo životnog cirkusa. To je razdoblje trebalo proći i trebalo se dogoditi da bih se upoznala i vidjela i tu stranu života i takve ljude, jer sve smo to mi. I sve je to jedna Subotica, i staklena i cirkuska.

HR: Kako je došlo do povratka u svijet znanosti?

Nikada neću zaboraviti studeni 2000. godine, bio je ponedjeljak 6 sati ujutro, počelo je svitati, vraćala sam se kući s posla (pošto nam je smjena trajala 24 sata) i sreća sam prijatelja s fakulteta **Dejana Zvekića**, koji me je upitao: »Jadro, osnivamo jednu agenciju, u stvari centar koji će se baviti malim i srednjim poduze-

ćima, radit će se projekti, kontakti sa strancima, super je! Hoćeš s nama?« U tom sam se momentu već jako, jako zasitila cirkusa i nedostajala mi je znanost, odnosno učenje, bilo kakav vid učenja, ali učenja. Njegov je prijedlog za mene bila izvrsna ideja, znala sam ako se okupi još par sličnih ljudi, možemo napraviti pravu stvar. Dejan me je upoznao s čovjekom koji je vodio taj projekt, dr. **Branislavom Malagurskim**, koji je definitivno bio čovjek znanosti, i više od toga, čovjek koji je stvarao i stvara znanost. Poslije pregovora i upoznavanja s poslom i ljudima, bila sam primljena u Regionalni centar za razvoj malih i srednjih poduzeća u Subotici - SMER. Centar je bio smješten na Otvorenom

sveučilištu, što je također značajno, jer sam poslije doživljavala Otvoreno sveučilište kao svjetionik znanja, koje je znalo okupiti izvanrednu ekipu ljudi i pokrenuti stvari s mrtve točke.

HR: Što su osnovne značajke cijelog radnog desetljeća, koje ste proveli radeći u Regionalnom centru za razvoj malih i srednjih poduzeća?

Tijekom desetogodišnjeg rada u SMER-u naučila sam mnogo najrazličitijih stvari, u sferi ekonomije, prava, okoliša, turizma, poljoprivrede, ali i o kompromisima i vrijednostima obitelji, kao i vrijedostima ljudi koji me okružuju. Iz cirkusa sam ponovno bila pod staklom, ali ovog puta i staklenom vrtu gdje klija najrazličitije bilje. Radili smo mnogo, kvalitetno i bili smo sretni. Prvobitnu postavu činilo je nas troje, dr. Branislav Malagurski, **Janoš Bagi** i ja, funkcionirajući kao obitelj. U prvim godinama puno više sam radila s Bagijem, čovjekom od koga se može mnogo naučiti i spreman je prenijeti svoje znanje, što se danas rijetko viđa. Kada sam savladala prve nepoznanice i boljke posla, surađivala sam više i s dr. Malagurskim, vremenom smo sve više bili orijentirani na suradnju s fakultetima i sveučilištima. To je bio moj prostor, prostor koji volim i u kojem se snalazim. Radili smo i putovali po cijeloj Europi, ali u svakom mjestu u kojem sam boravila posjetila sam po neki fakultet ili sveučilište koje je postojalo. Osvojili su me fakulteti u Italiji, koji su smješteni u starim zgradama i nalaze se čak i u crkvama, gdje vladaju mir i znanje, za mene je to bio *raj* na zemlji.

HR: Rad u SMER – u rezultirao je i poveznicom s Osijekom, u kojem danas pohađate doktorski studij.

Kroz jedan projekt našla sam se i u Osijeku, gdje sam upoznala kolegicu koja je radila na projektima, formirala regionalnu razvojnu agenciju i razmišljala o daljnjem školovanju.

Kroz isti projekt upoznala sam i prof. **Zvonimira Lauca**, tadašnjeg dekana Pravnog fakulteta u Osijeku, koji je prezentirao ideju o uspostavljanju dokorskog studija, koji će biti orijentiran na Europu i poveznica gospodarstva i prava. Od tog trenutka *crv* mi se počeo motati po glavi. To je to, to bi moglo biti to. Vrijeme je prolazilo, ja sam se udala i dobila prekrasnog sina. Prošlo je još nekoliko godina, suradnja s Osijekom je nastavljena, upoznala sam nove ljude i Osijek polako počela doživljavati kao Suboticu, kao moj dom gdje imam puno prijatelja i iznad svega najbolju prijateljicu. U međuvremenu se situacija promijenila i našla sam se u Gradskoj upravi, odjelu za lokalni ekonomski razvoj. Odjel zadužen

Jadranka Stantić je rođena u Subotici, gdje je završila osnovnu školu i srednju Ekonomsku školu, te Ekonomski fakultet Sveučilišta u Novom Sadu diplomirajući na Poslovno pravnom smjeru. Deset godina je radila u Regionalnom centru za razvoj malih i srednjih poduzeća (SMER), a sada je zaposlena u Gradskoj upravi Subotice. Trenutačno priprema doktorsku dizertaciju na Europskim studijima u Osijeku.

za projekte, ali projekte orijentirane puno više na infrastrukturu, a ne na znanost. U godini koja je protekla kao u magli, stigao je svijetli glas iz Osijeka, otvara se doktorska škola – *Europski studij*, pozvani ste na natječaj. Mojoj sreći nije bilo kraja. Sunce se ponovno pojavilo. Upoznala sam program studija – to je bilo to! Gospodarstvo, pravo, europske integracije, regionalne politike, sve ono na čemu sam radila proteklo desetljeće i što me je ispunjavalo i tjeralo naprijed. Odmah sam se prijavila, primalo se svega 20 doktoranata, imala sam osjećaj da ću uspjeti, jer drugog puta za mene nije bilo, i uspjela sam. Bila sam primljena.

HR: Što su Europski studiji za vas?

Europski studiji mogu se najplastičnije opisati kao pojas za spasavanje, kada se nalazite u burnom i valovitom moru i pokraj vas je uvijek negdje pojas, koji vam drži »glavu iznad vode da ne potonete«, to je za mene

moj doktorski studij. Stečem nova znanja, osvježuju me, pune novim informacijama, uče analitičkom i kritičkom promatranju stvari oko sebe. Biti doktorant na Europskim studijima za mene svakako predstavlja čast, biti okružen plejadom profesora koji predstavljaju vodeće stručnjake u područjima znanosti koje predaju.

HR: Ipak jedna od navedenih profesorica je uveliko utjecala na Vas, postavši mentorica u pripremi doktorske disertacije.

Tijekom studija, točnije na posljednjem predavanju, u predavaonu je ušla profesorica koja je jednostavno imala nešto u sebi, jednostavno je ozarila cijelu prostoriju, prof. **Nihada Mujić**.

Nakon prvog sata prišla sam joj i predstavila svoju ideju o temi doktorata i pitala bi li bila sa mnom na tom putu. Pristala je. Kockice su se polako ponovno posložile, našla sam mentoricu koja razmišlja slično kao ja, ali koja zna puno, puno više od mene, koja me usmjerava i koja mi pomaže na putu zvanom doktorat, ali nadam se da će se naši putovi proširiti i neće stati samo na tome. Gradska je uprava kruta, hijerarhija postoji i pravila su jasna, ali mi šef, tajnica i načelnica iziđu u susret i puste do Osijeka kada je to neophodno. Ostala komunikacija i dogovori s mojom cijenjenom mentoricom idu preko mobitela ili putem e-maila. Sada se nalazimo na putu traganja i pravilnog formuliranja teme doktorske dizertacije. Znam što je to, napisala sam prvu verziju rada, ali je potrebno da se još malo *krčka* kako bi bilo začinjeno na pravi način, dovoljno *pikantno* i izazovno.

HR: Sve navedeno plod je velikog zalaganja, ali i velike podrške supruga koji ima puno razumijevanje za Vaše stručno usavršavanje. Kako ste uspjeli uskladiti obiteljske i znanstvene obveze?

Suprug je znao kako volim učiti, ali kada je krenulo pravo učenje i pripreme za ispite, priznao mi je da nije vidio nikoga tko toliko voli učiti. Učenje ne bi bilo moguće bez potpore obitelji, naročito supruga koji je u to vrijeme provodio puno vremena s našim sinom i pomagao u svemu što bismo se dogovorili. Sin mi je tada krenuo u vrtić i cilj mi je bio dati što više ispita dok se on ne upiše u školu, jer tada nastupa njegovo vrijeme, kada mu se moram posvetiti, pomoći u učenju i građenju radnih navika. Međutim, moje učenje je pozitivno djelovalo na sina. Kada se upisao u osnovnu školu, vidio je kako mama uči, pa je sasvim normalno bilo da i on uči kada dođe iz škole. Tako je sam savladao sva slova azbuke i abecede, naučio čitati i pisati, množiti i dijeliti. Uopće nisam osjetila njegovu školu, njegove zadaće, to je prošlo tiho, mirno i u najprirodnijem ritmu. Sada je završio drugi razred osnovne škole i ima sve petice. Situacija se polako posložila i na poslu, prešla sam u odjel za gospodarstvo i poljoprivredu, u okruženje gdje se cijene znanost i rad.

HR: Na koncu, kako buduća doktorica znanosti vidi svoju Suboticu u vremenima pridruživanja EU?

Bit će onakva kakvu je mi napravimo. Sve ovisi o nama samima, ako se osvijestimo i ponovno okrenemo pravim vrijednostima, ako prestanemo biti zavidni i tražiti prečice, već počnemo gledati sebe, raditi na sebi, unapređivati sebe i svoje okruženje, onda ćemo biti na dobrom putu. Europa nije nagrada, Europa nije *sveti gral* vječno slatkog života, Europa je mogućnost. Hoćemo li je iskoristiti? Ovisi samo o nama.

KPZH ŠOKADIJA NA VIONICI 2014

Na Trećoj međunarodnoj večeri folklora Vionica 2014 sudjelovale su folklorne skupine iz pet zemalja regije

Mira i Gospu pozdravili usrdnom molitvom. Nedjeljno prijedno bilo je posvećeno obilasku okolice. Upečatljiv dojam na sve ostavio je posjet staroj jezgri Mostara s dominantnim, poslije rata obnovljenim starim mostom i, svakako, za mnoge jedinstvenim doživljajem, promatranjem skoka jednoga mladića s mosta u zelenu Neretvu. Obilazak etno-sela u Čitluku Sonćane je vratio bar stoljeće unazad i dočarao im veliki broj segmenata negdašnjeg života u ovim krajevima.

MANIFESTACIJA

Manifestacija *Vionica 2014* održana je treći put zaredom, a okupila je sudionike iz pet država regije. Srbiju je predstavljala KPZH *Šokadija*, Hrvatsku KUD *Sidraga* iz Ravnih Kotara i KUD *Šokadija* iz Ladimirevaca, BiH HKUD *Blaćani* iz Biograda i KUD

Šokačko kolo na hercegovačkom kamenu

Folklorci i tamburaši KPZH *Šokadija* iz Sonte u danima proteklog vikenda boravili su u Hercegovini, u mjestu Vionica, općina Čitluk, župa Međugorje. Ugostili su ih članovi HKUD-a *Sveti Marko* iz Vionice, domaćina i organizatora Treće međunarodne večeri folklora *Vionica 2014*.

OBILAZAK ZNAMENITOSTI

Pokraj nastupa na manifestaciji, predusretljivi domaćini

su Sonćane povelili i u obilazak Međugorja, Mostara i hercegovačkog etno-sela u Čitluku. Za većinu članova *Šokadije*, rođenim u ratnim devedesetim, ovo putovanje bilo je prvi posjet Hercegovini općenito, a za pripadnike starijih generacija podsjećanje na putovanja u vrijeme SFRJ, pa su se svi vratili prepuni pozitivnih dojmova. Već subotnji posjet Međugorju odnio je sav umor od napornog trinaestosatnog puta. Međugorje je jedno od najvećih marijanskih

svetišta u svijetu. Ukazanjem Blažene Djevice Marije 24. lipnja 1981. godine ovo mjesto je postalo odredište hodočasnika sa svih strana svijeta. Sonćani su ovoga puta posjetili župnu crkvu sv. Jakova i Brdo ukazanja. Naviknuti na ravnice, na težak, kameniti uspon do Gospe iz podnožja Brda ukazanja u početku su gledali sumnjičavo, ali svakim novim korakom elan im se povećavao, s velikim ushićenjem i zanosom na kraju puta su kleknuli pred kip Kraljice

11. srpnja 2014.

14. svibnja iz Tuzle, Makedoniju KUD *Ilinden* iz Struge i Crnu Goru KUD *Aluminijum* iz Podgorice, a nastupili su i predstavnici domaćina. Nastup su u posljednji čas otkazali predstavnici Slovenije i Bugarske. Folklorna večer održana je pod pokroviteljstvom Općine Čitluk, Federalnoga parlamenta, Doma naroda BiH i uz sponzorstvo nekoliko domaćih tvrtki. Manifestaciju je otvorio **Ivan Del Vecchio**, veleposlanik Republike

Hrvatske u BiH. Obraćajući se nazočnima, čestitao je organizatoru Večeri folklora i poželio da nastave promicati kulturnu tradiciju uz koju su odrastale generacije Hrvata s ovih prostora, ali isto tako i okupljati društva iz okruženja i otvarati puteve modernim demokracijama, čuvajući i njegujući svoju i cijećeći susjedovu kulturnu baštinu. Od strane organizatora pozvani su i diplomatski predstavnici ostalih zemalja regije, a svi, osim

predstavnik Hrvatske, ispričali su se zauzetošću. Sudionici su kroz pjesme i plesove predstavili tradiciju kraja iz kojega dolaze. Sončani su se predstavili dinamičnom koreografijom *Pjesme i plesovi sončanskih šokaca*, uz burni pljesak brojne domaće publike. Na koncu večeri, uz zahvale, organizator je uručio i prigodne darove gostima u znak

sjećanja na jednu nezaboravnu večer u Vionici, gdje su stvorena mnoga nova prijateljstva i dogovorena buduća suradnja. Sončani su se Vioničanima javno zahvalili na gostoprimstvu uz preliminar- ni poziv HKUD–u *Sveti Marko* na nastavak suradnje. Zabava je nastavljena do dugo u noć uz domaći *Aquarius bend*.

Ivan Andrašić

Predsjednik Šokadije Zvonko Tadijan: »Ovo gostovanje će nam ostati u vrlo ugodnom sjećanju. Zahvalni smo domaćinima na više nego srdačnom odnosu prema nama za sve vrijeme boravka u njihovoj sredini. Iako su mlado društvo, ova manifestacija je pokazala koliko je ozbiljan njihov rad. Bit će nam veliko zadovoljstvo da nastavimo suradnju s njima.«

Predsjednik HKUD–a Sveti Marko Damir Mandarić: »Mi okupljamo sudionike iz svih država nastalih raspadom stare Jugoslavije i mislim da smo jedini koji to ne rade po nacionalnom ključu. Upravo stoga se na čelu mimohoda nose državne zastave svih sudionika. Hrvat sam, iznad svega volim svoje, ali isto tako poštujem i susjedovo. Ukoliko svi budemo prihvatili te principe, dat ćemo najveći doprinos bogatstvu različitosti i suživot će nam biti puno bogatiji.«

Viktor Feher, član Šokadije: »Ovim krajevima prolazio sam u prijeratnim godinama i sjećam se beskrajnog kamenjara. Ovo što sada vidim, za nevjericu je, za ovako kratko vrijeme ovo je ogroman napredak, Međugorje je postalo pravi gradić. O domaćinima sve najbolje, ugostili su nas kao da smo rod rođeni. Sada je na nama da im jednoga dana to gostoprimstvo i vratimo.«

Je li umjetnost u tehnici slame naš brend?

MARIJA VIDA KOVIĆ,
umirovljenica, Đurđin

Najljepša boja

Umjetnost u tehnici slame jest naš brend, ili je možda bolje reći – ona mora biti naš brend! Pokraj velikog broja detalja koji ima svaka slika, perlica, čestitka ili neki drugi ukras od slame, izdvojila bih boju slame kao najljepšu komponentu radova u toj tehnici. Ta žuta, zlatna ili koja je već boja, neusporediva je s bilo kojom drugom bojom kojom se slikaju slike. Zaista, ono što Bog stvori je nešto najljepše. Tko bi rekao da slama, koja raste na njivi i koja služi da se ima na čemu držati klas, može biti na tako dobar način iskorištena, može biti temelj za jednu umjetnost! Imamo to kulturno blago koje su nam ostavile naše vrijedne majke i moramo ga njegovati, čuvati i hvaliti se s njime. Moje iskustvo je da tko god vidi neke radove od slame, ostane iznenađen ljepotom.

Budući da i ja znam i volim raditi sa slamom, nosila sam neke svoje radove u Kanadu kad sam putovala kod sina i kćerke. I mogu posvjedočiti da je zaista istina da je to što imamo toliko originalno i fascinirajuće za sve! Kada su Kanađani vidjeli što mi radimo sa slamom, zainteresirali su se za sam proces izrade slike, a naravno da ni oduševljenje nije izostalo. Vjerujem da je tim ljudima slama jedna od glavnih asocijacija kad čuju za Srbiju, a ne samo za nas bunjevačke Hrvate u njoj, što znači da ova umjetnost itekako ima snage biti naš brend!

BOJANA POLJAKOVIĆ,
etnologinja, Zagreb

Prijava brenda

Da, smatram da je tehnika izrade ukrasa i predmeta od slame brend Hrvata Bunjevaca u Srbiji. Ova naša umjetnost odiše jednostavnošću, elegancijom, ljepotom, a iznad svega jedinstvenošću. Meni osobno su jako dragi i nadasve fascinirajući ukrasi od slame i nedavno sam imala i priliku upoznati se s načinom njihove izrade. Od tada još više cijenim vrijedne slamarke i njihov rad i trud.

S etnološkog aspekta slamarstvo je prepoznato kao marker identiteta kroz koji se, između ostalog, Hrvati Bunjevci vrlo uspješno prezentiraju široj zajednici te se kao takav i njeguje, kao dio kulture. Zapravo, po mom mišljenju, tradicijski brend i nastaje iz kulture, kao pojedini segment kulturne baštine koji je toliko snažan i reprezentativan da se odmah povezuje s pojedinim narodom. U tom smislu bi se moglo govoriti i o narodnoj nošnji i plesu, jer brend se stvara u glavama potrošača, tj. drugih ljudi s kojima dolazi u doticaj. Slamarstvo se vrlo uspješno koristi u turističkoj ponudi, ima vrlo zanimljivu priču i kvalitetan proizvod, bilo da se radi o perlicama, čestitkama ili slikama od slame, koji će uvijek privući novu publiku te iznova oduševljavati staru. No, svakako bi trebalo nešto uraditi po pitanju zaštite ili prijave brenda, što po mom saznanju još nije učinjeno.

LJUBICA FABIJAN,
poduzetnica, Žednik

Visoka cijena

Umjetnost u tehnici slame u obliku slika, perlica ili drugih predmeta je meni osobno nešto jako lijepo i volim to. Također, znam da tko god je vidio nešto izrađeno od slame nije ostao ravnodušan. Zato slama definitivno može biti i jest naš brend! Budući da imam svoju privatnu poduzetničku tvrtku koja se bavi između ostalog i dekoriranjem, umjetnost i osjećaj za lijepo je ključan u mom poslu. Potrebno je biti kreativan i stalno smišljati nešto novo, tako da imam puno ideja, a jedna od najljepših, ali ujedno i najzahtjevnijih, je početi raditi aranžmane s ukrasima od slame. Imam nekoliko i ostvarenih ideja s dekoriranjem slamom, ali želja mi je to podići na višu razinu, odnosno više se »baciti« u to područje. Napomenula bih da kad razmišljam o slami, dolazi mi slika slame na podlozi od šlinga, jer je to za mene najljepša kombinacija. No, s obzirom na to da ne radim aranžane samo za svoju dušu, nego ih prodajem, moram razmišljati i o cijeni proizvoda. Nažalost, ovdje nastaje problem, jer ne znam raditi sa slamom, niti imam vremena za to, a žene koje prave ukrase od slame prodaju ih po visokim cijenama. Pokraj brojnih jeftinih kineskih radnji u Subotici, teško je biti konkurentan sa slamom, ali mislim da se isplati pokušati, jer je to jedinstvena svjetska umjetnost, samo je trebamo znati plasirati na tržište i učiniti da bude prepoznatljiva turistima.

Je. D.

**RAZGOVOR POVODOM SVJETSKOG
KONGRESA SLAME U TAVANKUTU**
**JOZEFINA SKENDEROVIĆ,
KOORDINATORICA RADIONICA**

Bit će organizirane četiri radionice

Praktični rad će započeti u četvrtak 10. srpnja i trajat će sve do nedjelje 13. srpnja. Što se tiče samog radnog vremena navedenih radionica, to je zbilja teško precizirati. Jer, iz naših prijašnjih iskustava, kada smo bili sudionici prethodnih Svjetskih kongresa, vrlo dobro znamo kako je praktični rad na radionicama znao često biti produljivan daleko iznad predviđenih sati, prolongirajući se sve do kasnih noćnih sati. Neki se sudionici znaju toliko *zagrijati* i jednostavno znaju nastaviti s radom i nakon

slame, ali nećemo baš sve uraditi za sudionike kongresa, ostavljajući i njima jednu količinu slame koju će oni sami pripremiti za svoj rad. Žito je košeno prije desetak dana na našem etno salašu, i to ono *starovinsko*, koje je i najbolje za kvalitetan rad.

Koji je alat potreban za rad sa slamom?

Najbolji alat je u biti vrlo jednostavan i podrazumijeva nož i oštre škarice. No, tijekom vremena i usavršavanja u radu spoznate kako vam treba nekoliko različitih škarica za fine i grube radove, a i noževa ima raznovrsnih ovisno i njihovom vrhu i sječivima.

A prateća sredstva?

Osim slame koristi se i karton, ljepilo, konac, žica i još ponešto ovisno o mašti onoga tko radi sa slamom. Za šaranje imamo već pripremljena ispuhana jaja, pripremljeni su i odgovarajući papiri za čestitke, a za minijaturene slike već su unaprijed spremni i odgovarajući okviri.

Što je najzahtjevnije za napraviti od slame?

Ne bih rekla što je najzahtjevnije, nego recimo što je najlakše od tehnike. Sve ovisi kolike su želje onih koji se odluče raditi sa slamom. Netko je zadovoljan kada napravi jaje i čestitku, a netko opet odmah želi sliku 2x2 m što opet ovisi o osobnim ambicijama. Mislim ipak kako su tehnički gledano pletiva nekako najteža za rad. Osobno, najviše ih volim kombinirati s ravnom slamom, pa će tako biti i ovoga puta tijekom radionica na Svjetskom kongresu slame.

Dražen Prčić

*Radit će se perlice,
minijaturene sličice, kutije,
te jaja i čestitke od slame*

Slijedećih nekoliko dana (10.-14. srpnja) Tavankut će biti središnje mjesto svih događanja na polju slamarske umjetnosti, jer je u tijeku Svjetski kongres slame, koji se po prvi puta održava u Srbiji.

Što će se sve događati tijekom ove velike kulturne manifestacije u kojoj će prema najavama sudjelovati gosti iz nekoliko europskih država, ali i oni iz SAD i Kanade, pokušali smo doznati od **Jozefine Skenderović**, voditeljice likovno-slamarskog odjela pri HKUD *Matija Gubec* iz Tavankuta, i osobe koja će izravno voditi organizaciju nekoliko kongresnih događanja.

Što će konkretno biti vaša zadaća tijekom održavanja Svjetskog kongresa slame?

Obavljat ću dužnost koordinatorice rada u radionicama, koje

će biti organizirane tijekom trajanja Svjetskog kongresa slame.

Koliko će radionica biti organizirano?

Bit će organizirane četiri radionice i radit će se četiri predmeta od slame. Na prvoj će se izrađivati perlice od slame, a to je nešto što predstavlja našu tradiciju i nešto od čega je i sve počelo. Druga će imati za temu izradu minijaturenih slamnatih sličica, dok će se na trećoj radionici sudionici kongresa baviti izradom kutija od slame i njihovim ukrašavanjem, što već spada u primijenjenu umjetnost, dok je četvrta radionica predviđena za one najmanje vješte i na njoj će se izrađivati najjednostavnije stvari poput čestitki i jaja od slame.

Kada će radionice započeti s radom i koliko će se sati dnevno raditi?

večere, kada je prema utvrđenoj satnici predviđen prekid dnevnih aktivnosti.

Je li poznat okvirni broj sudionika kongresa?

Još uvijek nije poznat konačni broj sudionika Svjetskog kongresa slame, ali prema najavama očekuje se dolazak najmanje 60 sudionika iz inozemstva, čak iz SAD i Kanade, uz goste iz nekoliko europskih država, poput Nizozemske, Ukrajine, Rumunjske, Mađarske...

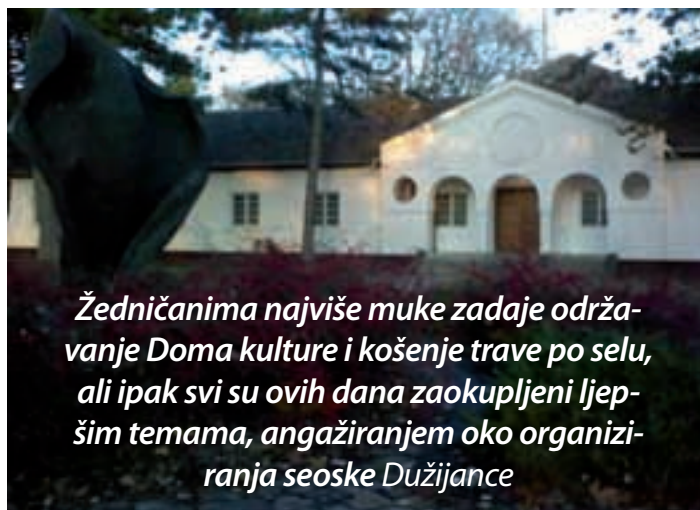
Poznato je kako rad sa slamom traži i stanovitu prethodnu pripremu materijala kojim će se raditi. Kako je to urađeno za potrebe ove velike kulturne manifestacije?

Počevši od košenja žita učinjene su sve potrebne radnje za pripremu materijala, koje podrazumijevaju čišćenje i sjeckanje

U MJESNOJ ZAJEDNICI STARI ŽEDNIK

Izmjena Statuta i pripreme za Dužijancu

Gradsko vijeće podržalo je prijedlog Skupštine Mjesne zajednice Stari Žednik da se broj članova Savjeta MZ poveća s tri na pet članova, odnosno, sukladno tome prethodno poveća i broj članova Skupštine MZ. Naime, na inicijativu sa zбора građana održanog 24. ožujka Skupština MZ je dva mjeseca kasnije donijela *Prijedlog odluke o izmjeni Odluke o obrazovanju Mjesne zajednice Stari Žednik* i dostavila ga Skupštini Grada Subotice na razmatranje i usvajanje. U obrazloženju prijedloga navodi se da će to pridonijeti

Žedničanima najviše muke zadaje održavanje Doma kulture i košenje trave po selu, ali ipak svi su ovih dana zaokupljeni ljepšim temama, angažiranjem oko organiziranja seoske Dužijance

postojeća situacija ostane do sljedećih redovitih izbora.

BANDAŠICINO KOLO

Inače, kada je riječ o aktualnim dešavanjima, Ostrogonac kaže kako najviše muke zadaje održavanje Doma kulture i košenje trave po selu, ali ipak svi su ovih dana zaokupljeni ljepšim temama, angažiranjem oko organiziranja Dužijance. Prošle subote žednički folklorci su sudjelovali na smotri dječjeg folkloru *Dužijanac*, a u nedjelju, 13. srpnja, bit će održana *Žednička dužijanca*.

»Već tradicionalno, *Bandašicino kolo* u Žedniku se uvijek održava na platou ispred Doma kulture, gdje svake godine imamo kulturno-zabavni program s folklorom, nekim recitacijama, proglašavamo najuređenije dvorište ili vrt, a budući da je ovogodišnji žednički bandaš jedan od najboljih članova folklorne sekcije *Bunjevačkog kola*, onda će njihova reprezentativna grupa nastupiti na otvorenju *Bandašicinog kola*«, kaže Mirko Ostrogonac.

S. M.

Mirko Ostrogonac

ti učinkovitijem radu Savjeta MZ kao izvršnom tijelu Skupštine.

TRANSPARENTNIJI RAD

»Držali smo se kvote i propisanog broja članova Skupštine i članova Savjeta MZ koji može imati jednu trećinu broja članova Skupštine. Budući da imamo 11 članova Skupštine, od toga jedna trećina su svega tri člana Savjeta, te smo imali situacije u značajnom broju slučajeva da kvorum imamo s dva člana. To nekako

nije dovoljno transparentno i nije primjereno, i zauzeli smo stav da se proširi broj članova. U praktičnom dijelu to za sada ne znači ništa, jer će se ta odluka primijeniti tek na novim izborima za mjesne zajednice, koji bi trebali biti održani iduće godine«, kaže **Mirko Ostrogonac**, predsjednik Savjeta MZ Stari Žednik. On dodaje da, ukoliko bi odluku željeli odmah primijeniti, morali bi se organizirati dodatni izbori, te da je na razini MZ usuglašen stav, s kojim su se svi složili, da

HKC BUNJEVAČKO KOLO NA DANIMA KOSIDBE NA KUPRESU

U društvu folklornih ansambala svijeta

Folklori, glazbeni, likovni i odjel starih zanata Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo* iz Subotice od 2. do 6. srpnja gostovali su na CIOFF-u, međunarodnom festivalu *Dani kosidbe na Kupresu* 2014. u Federaciji BiH.

Pet dana je reprezentativni ansambl promovirao bogato i dično folklorno i kulturno naslijeđe naših predaka u mjestima: Livno, Međugorje, Kupres. Centar se uspješno predstavio kroz likovne uradke članova likovnog odjela, te kroz etno izložbu starih zanata i

rukotvorina od slame koju je postavila **Nedeljka Šarčević**, voditeljica likovnog odjela HKC-a.

Visoki uzvanici tog festivala bili su **Magdalena Tovornik**, predsjednica CIOFF-a za Sloveniju i delegat CIOFF-a u UNESCO-u, te **Sabahudin Hodžić**, predsjednik CIOFF-a za BiH, koji su ocijenili da HKC *Bunjevačko kolo* profesionalno i odlično predstavlja kulturu i običaje svoga kraja, te je kao takav dobio poziv da se ponovno učlani u veliku obitelj folklornih ansambala svijeta.

Voditelj ansambla **Andrija Bašić Palković** naglašava kako je veoma zadovoljan uspješnim gostovanjem na tako prestižnom međunarodnom festivalu i dodaje da je potpisan protokol o suradnji na projektu *Očuvanja nematerijalne kulturne baštine na području Europe*. Dugogodišnji organizator festivala je Ustanova kulture *Hrvatski dom* u Kupresu, čiji su članovi bili odlični domaćini i dokazali da i male sredine mogu organizirati veliki festival kao što je ovaj.

11. srpnja 2014.

ODRŽAN 16. MEĐUNARODNI SUSRET OLDTIMER VOZILA U SUBOTICI

Novi sjaj starih ljepotana

Na izložbi rijetkih starih vozila prikazano je više od 120 automobila, motora i motora s prikolicom, a gosti su većinom došli iz Hrvatske i drugih zemalja bivše Jugoslavije, Mađarske i Rumunjske

Na izložbi rijetkih i zanimljivih starih vozila, održanoj u okviru 16. međunarodnog susreta oldtimera u Subotici prošloga vikenda, prikazana su motorna vozila s početka stoljeća, ali i ona proizvedena prije 30-tak godina. Organizatori susreta iz Udruženja ljubitelja starih motornih vozila *Old timer klub Subotica* ističu da je ove godine bilo izloženo više od 120 automobila, motora i motora s prikolicom, a gosti su većinom došli iz Hrvatske i drugih zemalja bivše Jugoslavije, Mađarske i Rumunjske.

SUSRETI I PUTOVANJA

Prvi puta je na subotički susret i izložbu starih vozila došao **Andrija Đapić** iz varaždinskog *Old timer kluba*: »Ima nas ovdje nekoliko članova iz našeg kluba iz Varaždina, ja sam došao s Mercedesom '71. godište, kojega još uvijek često vozim kad je potrebno, a ne samo na ovakvim skupovima.«

Darko i Nada Golub su iz Čakovca došli Mercedesom pro-

izvedenim 1967. godine. »Kupio sam auto prije sedam godina, ali stjecajem okolnosti on je već bio restauriran, premda se inače bavim restauracijom starih vozila budući da sam po struci autolimar i autolakirer. Imam još dva oldtimera koja sam osobno restaurirao - fiću i forda eskorta. Na subotičkom susretu sam drugi puta, prije tri godine sam bio u Novom Sadu, putovao sam na slične susrete u Sloveniji, naravno i po hrvatskim gradovima. To je za mene zadovoljstvo, čovjek upoznaje krajeve, a u neku ruku dođe i kao godišnji odmor«, kaže Darko Golub.

Stjepan Komar iz Varaždina vozi citroen *DS 21 pallas* koji je proizveden u nekadašnjem *Tomosu* u Koprui. Vozi ga i osobno održava već 12 godina, a prije toga restauracija je trajala tri godine kako bi auto dobio svoj nekadašnji originalni izgled. »Auto je namijenjen mojem unuku koji je prvi puta s nama na ovom susretu, a za dvije godine ću mu ga predati. U Subotici sam već treći puta i uvi-

jek je lijepo, domaćini su odlični, a najvažnije na ovim susretima je da sretnemo ljude, prijatelje koji vole, kako mi znamo reći, ovaj stari krš. Puno truda uloženo je kako bismo ih ovako dotjerali da možemo prijeći tisuće kilometara. Primjerice, prije devet godina sam bio sa sinovima i unukom u Parizu, kada je bila obilježavana 50. godišnjica početka proizvodnje ovog auta, gdje je bilo 2000 takvih automobila, bilo je fantastično. Restauracija jest skupa, puno se uloži truda. Primjerice, u Njemačkoj ovako uređen auto košta 30 000 eura, ali u Hrvatskoj, a vjerojatno niti ovdje, ne možete dobiti novac koje ste uložili«, kaže Stjepan Komar.

SUBOTICA POZNATA PO MOTOCIKLIMA

Udruženje ljubitelja starih motornih vozila *Old Timer* iz Subotice ima 60 članova koji posjeduju oko 150 starih vozila. Predsjednik kluba **Tomislav Vidaković** kaže da je trećina tih vozila restaurirana, oko trećine

je u postupku restauracije, dok ostale tek čeka dotjerivanje i vraćanje nekadašnjeg izgleda. »Od tih 150 vozila približno trećina su automobili, a dvije trećine su motocikli. Subotica je inače poznata kao centar motociklizma u regiji. Najstarije vozilo je motocikl iz 1927. godine, zatim imamo moticikle iz 1930. i 1931. godine, a najstariji automobil koji je ove godine predstavljen na izložbi u gradu, a po mom saznanju to je i najstariji automobil u Vojvodini, je *studebaker* iz 1926. godine. Za njega je zanimljivo da ima originalnu boju, dakle prvu boju, prvi tapacirung i za tih svojih 88 godina prešao je svega 17,5 tisuća. Naravno, u to vrijeme su autobili imali drvene točkove, pa je i zbog toga posebno zanimljiv«, kaže Tomislav Vidaković.

Sudionici susreta su svoje ljubimce predstavili na izložbama u Subotici i na Paliću, a osim toga domaćini su im organizirali turistički obilazak Subotice, posjet Vinariji *Zvonko Bogdan*, ergeli *Kelebija* i *Zoološkom vrtu*.

S. M.

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merković i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 11. do 17. srpnja

11. SRPNJA 1875.

Ministar prosvjete ugarske Vlade suglasio se s prijedlogom Subotice o osnutku Ženske građanske škole. Nastava u ovoj višoj pučkoj školi, smještenoj u zgradi na uglu ulica Maksima Gorkog i puta Braće Radić, započela je u jesen iste godine.

11. SRPNJA 1952.

U subotičkoj Bloksignalnoj radionici proizveden je prototip nivelir durbina, optičkog instrumenta prvog te vrste u zemlji.

12. SRPNJA 1891.

Na Vermešovom sportskom igralištu na Paliću, **Endre Bartos** podigao je prvo Paličko ljetno kazalište. Svečano je otvoreno prologom *Talija na Paliću* dr. **Károlya Csillaga**, te predstavom komada *Nagymama* (Baka).

12. SRPNJA 1965.

Izvjешća Novosadske armijske oblasti kazuju kako je više od 11 000 Subotičana, svrstanih u čete i brigade, tijekom proljetnih i ljetnih mjeseci branilo i obranilo Bačku od katastrofalnih poplava koje je izazvao nezapamćeno visok vodostaj Dunava.

13. SRPNJA 1805.

U Subotici je rođena **Jelena Čović**, prva akademski obrazovana slikarica, profesorica crtanja na Višoj djevojačkoj i Obrtničkoj trgovačkoj školi. Likovnu je umjetnost studirala u Šopronu, Münchenu, Berlinu i Parizu. Od prve izložbe, koja je otvorena 6. srpnja 1900. u Subotici, stvarala je slike svježeg kolorita, pejzaže i portrete, u ulju, pastel, akvarelu i crtežu. Preminula je u jesen 1951.

13. SRPNJA 1952.

Na Međunarodnom festivalu folklor u Langolenu u Engleskoj, subotička folklorna skupina koju su sačinjavali plesači i tamburaši, predvođeni legendarnim umjetnikom tamburice **Perom Tumbasom Hajom**, osvojila je prvu nagradu i usput oduševila poslovično hladne Engleze.

13. SRPNJA 2004.

Završena je dvotjedna uspješna turneja Subotičkog tamburaškog orkestra u Izraelu. Koncert u glavnoj jeruzalemskoj dvorani *Teatar Jerusalem*, slušalo je ne samo 750 osoba, nego i još nekoliko stotina ljudi u ozvučenom foajeu kazališta.

14. SRPNJA 1851.

Gradskom vijeću Subotice prosljeđena je naredba o utemeljenju Siročadskog stola. Političke i teškoće druge prirode glede formiranja Srpske Vojvodine, uvjetovale su realiziranje ove odluke za šest godina, kada se prišlo njegovom osnutku. Prvi predsjednik Siročadskog stola bio je **Etim Ararcki**, blagajnik **Károly Barnai**, kontrolor **Jakab Csík**, a bilježnik **Filip Mačković**.

14. SRPNJA 1950.

Maestru **Milanu Asiću**, istaknutom skladatelju i dirigentu Subotičke filharmonije, Vlada Narodne Republike Srbije dodijelila je najvišu državnu tzv. Sedmojulsku nagradu. U to je vrijeme Subotička filharmonija slovila kao jedna od najboljih u zemlji.

15. SRPNJA 1527.

Prilikom povlačenja u Segedinsku utvrdi iz zasjede

je ubijen samozvani car **Jovan Nenad Crni**. Zapravo, smrtno ga je ranio stanoviti **Orbán**. Suborci cara prebacuju u Tornjoš, ali tamo umire od zadobivenih rana. Neprijateljski nastrojeni vojnici mu odsijecaju glavu i šalju je **Jánosu Zápolyi** u Budim.

15. SRPNJA 1945.

Maršal **Josip Broz Tito** sa suradnicima posjetio je Suboticu, gdje na Gradskom stadionu prisustvuje proslavi Šesnaeste vojvođanske udarne brigade.

15. SRPNJA 1990.

Održana je osnivačka skupština Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. Za predsjednika je izabran mr. **Bela Tonković**. Sljedećeg mjeseca DSHV pokreće svoje glasilo, mjesečnik *Glas ravnice*.

16. SRPNJA 1897.

U Suboticu su dopremljena prva dva tramvaja. Istodobno su postavljeni prvi namještenici tvrtke **Ernesta Lindheima** i drugova, te šest vozača (kočničara) tramvaja.

16. SRPNJA 1945.

Konstituiran je novoizabrani Gradski narodnooslobodilački odbor Subotice, u sastavu: predsjednik **Ivan Milanović**, dopredsjednik **Aleksandar Magarašević**, tajnik **Grgo Lulić**. Ostali članovi: **Marko Bačlija**, **János Győri**, **Stevan Gorčik**, **Bela Huska**, **Ljudevit Vujković Lamić**, **Vladislav Nagy**, **József Szalai**, dr. **Vladeta Savić** i **Blaško Stražarković**.

16. SRPNJA 1974.

Umro je **Andrija Kulunčić**, slikar i profesor crtanja. Po završet-

ku Učiteljske škole, studij nastavlja na Višoj školi za primijenjenu umjetnost u Beogradu. Neko vrijeme je predavao u subotičkoj gimnaziji, a potom kao slobodni umjetnik živi isključivo od slikarstva, na rubu oskudice. Rođen je 27. studenog 1897.

17. SRPNJA 1947.

Rođen je **Milovan Miković**, književnik i novinar, jedan od utemeljivača Radio Subotice (1968.), gdje je kasnije (do 1983.) v. d. glavni i odgovorni urednik. Zatim je (1983. – 1994.) urednik književnog časopisa *Rukovet*, a potom direktor i glavni i odgovorni urednik NIP *Subotičke novine*. Od 2005. je urednik Nakladničke djelatnosti NIU *Hrvatska riječ*, gdje je do upućivanja u mirovinu (srpanj 2012.) objavio 52 naslova pjesničkih, proznih, dramskih, romanesknih i drugih djela, mahom suvremenih hrvatskih pisaca ovog podneblja. Glavni je urednik časopisa *Klasje naših ravni*. M. Miković piše pjesme, pripovijesti, romanesknu prozu, kritiku, esej, studije i rasprave. Do sada mu je objavljeno dvadesetak knjiga. Njegova je dijalektna poezija rizična bunjevačkih riječi i izraza, dok tjeskobna neizvjesnost života u Bačkoj, dominira u njegovoj poeziji pisanoj standardnim jezikom. Suradnik je Hrvatske književne enciklopedije i Enciklopedije Vojvodine. Dobitnik je Antušove, Nagrade dr. Ferenc Bodroglari i Nagrade za životno djelo.

17. SRPNJA 1973.

U 74. godini preminuo je **Milivoje V. Knežević**, književnik, profesor jezika i književnosti, utemeljivač časopisa *Književni sever* (1925. – 1935.). Rođen je 19. rujna 1899.

POGLED S DRUGE STRANE: IMATI I NEMATI

Mamac na potrošnju

Mnogo je ponuda banaka u reklamnim televizijskim minutama. Možda zato što se kreditiramo manje, poučeni svakojakim (materijalnim, životnim, poslovnim) promjenama koje se mogu dogoditi prekonač i preokrenuti sve što imamo. Čovjek je, ipak, biće željno elementarne sigurnosti. U reklamama banaka sve je sjajno, vrca od smijeha i vitalnosti – uđeš, potpišeš i imaš sve. S bankovnom karticom, u tim spotovima, plešeš mladalačkim koracima po prodavaonici kupujući, i ako ti je sedamdeset. U bankovnim bajkama je nenađan obrt dobila i jedna poznata dječja pjesma, pa će djetetu djed (na kredit) kupiti »sve što treba«. Poticaj potrošnji od malih nogu ... Pogotovu se u kreditne aranžmane s različitim ponuđenim pogodnostima prizivaju umirovljenici, njihova primanja još uvijek stižu točno u propisani dan.

MANJINI SE »PRESIPA«

Izvan tih bajkovitih reklamnih slika, u stvarnosti i svakodnevnici mnogi bi kleknuli pred bankomat za još nešto novca na bilo koju karticu, ne bi li »izgurili« do kraja mjeseca. Posredstvom subotičke Udruge umirovljenika, nešto više od 800 umirovljenika uzelo je ogrjev za iduću zimu uz otplatu na devet rata. U Udruzi napominju kako mnogi umirovljenici kupuju ogrjev na rate od mirovine i za svoju djecu i unuke koji nemaju prihode. Na ekranu i u zbilji dvije krajnosti, kao što su zavladaile i planetom; dok većina teško spaja kraj s krajem, manjini se »presipa«.

Posred potrošački sklonog suvremenog svijeta i ambijenta, probija se, mada tiho, pokret koga zovu minimalističkim stilom života i stječe sve više poklonika. Jedna Zagrebčanka

ovako opisuje svoj prvi susret s pokretom čija je bit u odbacivanju viška stvari: kada je upoznala svojeg supruga na Floridi imao je jedan par kratkih hlača, i jedan par dugih, nekoliko majica kratkih rukava, jednu košulju, japanke, tenisice i vjetrovku... Sve to nije bilo zato što si nije mogao priuštiti više stvari. Imao je sveučilišnu diplomu i posao.

i svega što je u međuvremenu stjecala. Tako su zajedno stigli u Hrvatsku i nastavili život tipičan za obitelji u kojima se sve čuva, provodeći vikende u trgovačkim centrima i kupujući. Ne zadugo, minimalist se počeo »gušiti«, nije se osjećao dobro u domu prenatrpanom stvarima. Put u minimalizam nije lagan, ističu i blogeri baveći se ovom tematikom, od nekih navika i predmeta

onima koji nemaju dovoljno, vjeruju u bolji svijet.

Kod nas na forumima vladaju oprečna mišljenja o minimalističkom stilu života, možda i zato što je mnogo prinuđenih na minimaliziranje i u onome u čemu mu nema mjesta, kao što je kvalitetna prehrana i kupovina energenata ili isplata režijskih troškova. Kriza je umnogome promijenila navike potrošača,

MINIMALIZAM

Živio je namjerno minimalistički od dana kada je shvatio kako ga gomilanje stvari ne čini sretnim i odbacio ih je. »Materijalne stvari koje imamo samo nam odvlače pozornost od onog što je bitno... Osim toga, godi mi boraviti u praznim prostorima«, govorio je. Ali, srce je izabralo ženu koja je odrasla u kućanstvu u kojemu se ništa nije bacalo »jer će možda jednom ipak trebati« (zvuči li vam poznato?), koja se nije mogla odvojiti od pisama još iz osnovne škole, darova iz djetinjstva

teško je rasti se. Taj je put iskustva i žena, te svoje iskustvo dijeli s drugima, motivirajući ih. Kao razlog okretanju mnogih ljudi minimalizmu, navodi zasićenost konzumerizmom i iscrpljujući osjećaj koji stvaraju prostori pretrpani stvarima. Osim toga, čišćenje stana je jednostavnije, kaže ona, što ostavlja mnogo više vremena za ono što nas zanima i veseli. Minimalisti, osim toga, navode kako ih domovi prepuni nepotrebnih stvari podsjećaju na rastrošnost i privilegiranost koja vlada u društvu. Vjeruju u snagu pokreta i utjecaj primjera, kao poticaj na imućnije k darovanju

tvrde u najvećim trgovačkim kućama. Najprije se u oskudici počelo kupovati planski (samo po spisku), a sniženja se prati više nego ranije. Umjesto skupih proizvoda poznatih marki, sve više se kupuju trgovačke marke za koje do prije nekoliko godina nismo ni znali. Na sniženjima se danas ostvari između 25 i 30 posto prometa u najvećim trgovačkim lancima. A ovi podaci nisu proistekli iz masovnog opredjeljenja i izbora pojedinaca za novi svjetski pokret i minimalistički životni stil.

Katarina Korponaić

RISARSKI RUČAK – KRUH, KISELNA I SLANINA

Majstori somuna iz parasničke peći

Sutra ujutru poranit će risari i risaruše ne bi li naoštrili svoje kose, pripremili radno ruho i došli u Tavankut na etno salaš *Balažević* gdje će odmjeriti međusobno svoju snagu i vještinu rada u risu. Tih 30 natjecateljskih parova risara i risaruša iz Subotice, njezinih okolnih mjesta te iz Hrvatske i BiH bodrit će brojni posjetitelji ove manifestacije – prijatelji, rodbina, novinari, fotografi, zaljubljenici u rad u risu... Svi će se oni vješto skrivati od srpanjskog sunca pod velikim šarenim naočalama i sunčanim šeširima, dok gaze u svojim natikačama oštru strnjiku i komentiraju kako su naši stari nekad sve uspijevali raditi ručno. Kao i svake godine do sada, u prvom planu bit će vršalica, traktor i najbolji risari.

Ali, da bi svi oni imali snage za rad taj dan, dobit će tradicionalni bunjevački *ručak* prije odlaska na rad u ris – bit će im poslužen kruh, *kiselna* i slanina.

Ove godine je potrebno osigurati doručak za stotinjak ljudi, za risare i goste manifestacije. »Iako naš *risarski ručak* nije bogat, kao što smo vidjeli po drugim natjecanjima u risu u Hrvatskoj i BiH, ima dosta posla oko njegove organizacije i priprave. Svake se godine, pa će tako i ove, ispeče kruh od 100 kg brašna, pripravi 100 l kiselne i oko 80 kg slanine. Naravno, sav taj posao ne radi jedna osoba, nego se on podijeli među ljudima raspoloženim pomoći Dužijanci, a prije svega – ljudima koji to vole«, govori nam **Marija Kujundžić**, članica organizacionog odbora *Dužijance 2014*. zadužena za risare i *risarski ručak*.

IZA KULISA

Ovom prigodom predstaviti ćemo vam dio ljudi zahvaljujući kojima na Takmičenju risara možemo vidjeti, a ako imamo sreće i probati, kruh, tj. somun

kakav se nekada jeo – somun iz parasničke peći. Razgovarali smo s **Marijom Matković** iz Male Bosne, **Ružom Juhas** iz Mirgeša te sa **Šimom Stankovićem** iz Tavankuta. Oni nam otkrivaju sve tajne pravljenja ovog kruha, ali i tajnu zašto im nije teško svake godine sudjelovati i svojim radom pomoći u organizaciji spomenute manifestacije.

Osnovna razlika u kruhu danas i nekada je u kvascu. Sad se *zakuvava* s kvascem koji se kupi u trgovini, a nekada je svaka kućanica pravila svoj kvasac od kukuruznog brašna. Ovaj kvasac se čuvao u obliku malih pogačica koje su se sušile u pletenoj košari u ostavi i bio je zaliha dostatna za pola godine. Pokraj kvasca, karakteristično je i mjesto pečenja somuna – parasnička peć. Kako nam otkrivaju sugovornici, bilo je vrlo bitno dobro ražariti peć, tako da *zvizdice odskaču*. U peć su se ložile *ogrizine* i trebalo je stalno održavati temperatu-

ru za vrijeme pečenja kruha. Za velike somune bilo je potrebno i više od 2 sata pečenja, tako da se moralo rano ustati, kako bi kruh bio spreman za doručak, svjedoče nam Marija, Ruža i Šime.

»A ZAŠTO VI IMATE PUPAK?!«

Za Takmičenje risara oni kruh peku na isti ovaj način. Najmanje jedan dan prije, odnosno u petak, ustanu ujutru oko 3 sata da bi *zakuvali* kruh i ražarili peć. Budući da svatko dobije oko 10 ili 20 kg brašna, često jedna osoba treba ispeći i više od 10 somuna, a kad se sve skupa zbroji – bude ih preko 100 komada. Sve to iziskuje dosta vremena, tako da naši majstori somuna provedu cijeli jedan dan uz parasničku peć, pripremajući kruh za sutrašnji doručak.

Što se tiče izgleda somuna, također se ništa ne prepušta slučaju. Svi imaju rupicu,

Šime Stanković

Ruža Juhas

Marija Matković

Dužijanica 2014.

11. srpnja (danas, petak) – Otvorenje XXIX. saziva Prve kolonije naive u tehnici slame i Svjetskog kongresa slame.

19.30 sati – Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame, HKPD Matija Gubec Tavankut

12. srpnja (sutra, subota) – Takmičenje risara

od 6.30 sati – Etno salaš Balažević, Tavankut

13. srpnja (nedjelja)

10 sati – Dužijanica u Žedniku, crkva sv. Marka

10 sati – Dužijanica u Bajmaku, crkva sv. Petra i Pavla

19. srpnja (subota) – Zatvaranje XXIX. saziva Prve kolonije naive u tehnici slame

19.30 sati – Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame, HKPD Matija Gubec Tavankut

20. srpnja (nedjelja)

10.30 sati Dužijanica u Tavankutu, crkva Presvetog Srca Isusova

27. srpnja (nedjelja)

10 sati – Dužijanica u Maloj Bosni, crkva Presvetog Trojstva

Dužionica u Somboru

HKUD Vladimir Nazor iz Sombora organizira 27. srpnja 80. *Dužionicu*. Program manifestacije počinje u petak, 25. srpnja, književnom večeri u Hrvatskom domu na kojoj će gost biti msgr. **Stjepan Beretić**, autor knjige *Božji prijatelji s nama na putu*. Tada će biti predstavljeni i ovogodišnji bandaš i bandašica. Središnji program će biti održan u nedjelju 27. srpnja. Svečana sveta misa bit će slušana u 10 sati u crkvi Presvetog trojstva, a poslije mise bandaš i bandašica će gradonačelniku Sombora predati posvećen kruh od novog žita. Nakon toga, slijedi svečani ručak u Hrvatskom domu.

Z. V.

zagorjeli su i zarežani sa strane. Karakteristike su to koje su nekada odlikovale kruh te su ih zadržali sve do danas Marija, Ruža i Šime, ali i ostali pekači kruha za Takmičenje risara. Rupica na kruhu označava pupak, a kada smo ih upitali »Zašto kruh mora imati pupak«, uslijedio je brz odgovor: »A zašto vi imate pupak?!« Malo nam je jasnije bilo zašto je nekada bilo *in* imati zagorjeli kruh. Crna kora skinuta s kruha nije se jela, nego se mrvila u mlijeko i na taj način se dobijala bijela kava. Karakteristika kruha da je zarežan nema toliko estetsku, koliko funkcionalnu važnost, jer je to bila prevencija da ne popuca tijesto prilikom širenja.

»PONOVO ČU PEĆI«

Iako već dvije godine ne sudjeluje u organiziranju Dužijanice, Marija Matković iz Male Bosne zavrijedila je biti spomenuta, jer je od 60-tih godina aktivna u pečenju kruha i natjecanju u risu! »Peći kruh naučila sam od mame i od svoje 13. godine ga *zakuvavam*. Nikad mi nije bilo teško to raditi, niti mi je i danas. Volim spremati hranu od tijesta, naročito *pogače* i *ukiselo* tijesto. Sjećam se da sam nekada, dok smo živjeli na salašu, znala i po dva puta peći kruh kad su nam bili na ručku radnici iz risa ili berači kukuruza. Ne

pečem kruh sad za Dužijancu, jer mi se srušila parasička peć na salašu, a kruh iz pećnice nije onakav kakav je bio iz peći i ne želim taj nositi. Ali nemojte pomisliti da sam odustala od Dužijanice, nisam! Čim mi unuk napravi novu parasičku peć, počet ću opet peći kruh za Takmičenje risara. Moja krušna lopata, žarilo i košare za kruh su odložene u garažu i čekaju da se ponovno koriste«, veselo nam priča Marija.

KRUH, RIS, VRŠALICA

Ruža Juhas iz Tavankuta za vrijeme Takmičenja risara uvijek ima pune ruke posla. Osim kruha, koji ispeče dan-dva ranije za *risarski ručak*, aktivna je i uz to i vrlo uspješna u natjecanju u risu. Sve to, pa i raditi na vršalici imala je priliku naučiti od svojih roditelja. »Vjerojatno sam bila kao mala jako radoznala kad sam sve to naučila. Sad mi je drago zbog toga. Volim Dužijancu i nastojim u njoj što više sudjelovati. Kruh sam naučila peći od svoje mame, jer nas je bilo 11 na salašu i trebala je pomoć. Sjećam se da smo jednom tjedno peklo po 3 somuna i 2 lepinje. Nažalost, nemam parasičku peć kod kuće, ali je ima moja sestra te odem kod nje kad pečem za potrebe Dužijanice«, kaže Ruža.

ZAMIRIŠE CIJELA ULICA

Šimi Stankoviću ovo je osma Dužijanica da peče kruh i iako već ima lijepi broj godina iza sebe, ne planira odustati od ovoga sve dok ne bude morao. »Radit ću dok god budem mogao. Oduvijek volim raditi s tijestom. Kad sam bio mali miješao sam se mami u *vajling* i morala je dati i meni nešto da *zakuvavam*. Čak sam i pohađao školu za pekara, ali samo dva tjedna – dok nisam shvatio da je to noćni posao, a budući da sam tad bio momak, nije mi bilo zanimljivo provoditi noći u pekarni«, govori nam Šime. Međutim, sudeći po kolačima *sa salom* koji su nas dočekali i mirisu svježeg ispečenog kruha, mogli smo zaključiti da njemu nije niti bila potrebna škola za pekara, završio je on onu važniju – životnu školu. S nama bi se složila i njegova kćerka **Snežana Mujanović**, koja je također »zaražena« domaćim kruhom iz parasičke peći te ga sama redovito pravi, ali i unučad i praunučad, kao i cijela ulica koja ima priliku uživati u Šiminim delicijama s tijestom. »Miris svježeg kruha kroz dimnjak obavijesti cijelu ulicu da je kruh gotov. To najviše veseli moju malu susjedu koja ga jedva dočeka probati«, uz smijeh završava Šime.

Jelena Dulić

MEĐUNARODNI VOLONTERSKI KAMP U TAVANKUTU

Dvanaest volontera iz deset država

Dругu godinu zaredom Volonterski centar Vojvodine u suradnji s HKPD *Matija Gubec* organizira Međunarodni volonterski kamp u Tavankutu. Ovogodišnji će kamp trajati od ponedjeljka 7. srpnja do nedjelje 20. srpnja. Volonteri će kroz dva tjedna boravka u Tavankutu imati razne obveze. Prvih tjedan dana posao im je vezan uz pomaganje oko organiziranja i realiziranja programa Svjetskog kongresa slame, dok će tijekom drugoga tjedna naglasak biti na radu u tavankutoj šumi, odnosno čišćenju šume od smeća i postavljanja turističke signalizacije. U Tavankutu će boraviti 12 volontera iz deset država: Španjolske, Švicarske, Finske, Njemačke, Rusije, Belgije, Češke, Irske, Nizozemske i Poljske.

Lider ovogodišnjeg kampa je Poljak **Daniel Wisniewski**,

koji proteklih godinu dana u Volonterskom centru Vojvodine radi na različitim volonterskim projektima, a prije dolaska u Srbiju na sličnim je projektima radio i u drugim državama – Kini, Tajlandu, Norveškoj. »Želja mi je što bolje upoznati bunjevačke Hrvate i slamarsku umjetnost, pa sam iz tog razloga tražio biti raspoređen upravo ovdje. Tavankut je, čini mi se, pravo mjesto za to. Također mi je želja posredovati između Tavankuta i drugih krajeva svijeta na način koji omogućavaju upravo ovakvi kampovi, a to je stvaranje dobrih međuljudskih odnosa«, izjavio je Daniel Wisniewski. Danielu je želja da tijekom dva tjedna boravak na selu pokuša barem malo živjeti zdravije nego kada je u gradu, a to podrazumijeva svakako zdraviji način prehrane, više fizičke aktivnosti i boravak na otvorenom prostoru.

Tavankučanka **Dajana Lulić** lokalna je kamp liderica. »Prvi sam put uključena u volontiranje i odmah mi se dopala uloga lokalne kamp liderice. To mi predstavlja zadovoljstvo, ali i veliku odgovornost. Dužnost mi je posredovati između volontera i

lokalne zajednice, kao i upoznati ih s načinom života u Tavankutu i okruženju. Velika mi je želja upoznati druge kulture i običaje, kao i na što bolji način predstaviti svoju kulturu i običaje«, kaže ona.

I. D.

Nastupili Šokadija i Ana Tudor

Udanu otvaranja turističke manifestacije 51. *Apatinske ribarske večeri* sudjelovali su i Sončani. Folklorci i tamburaši KPZH *Šokadija* na ljetnoj pozornici su, u sklopu programa koji je prethodio otvaranju manifestacije, izveli prikaz *Šokačkih igara i pisama iz Sonte*, a svestrana umjetnica **Ana Tudor** izložila je dio svojih slika i rukotvorina na štandu *UG Ruža crvena* iz Apatina. Duž glavne ulice postavljeno je i njezino platno *Kilometar Dunava*, dovršeno do polovice, odnosno do dužine od 500 metara.

I. A.

Fijakerijada u Mirgešu

Na seoskom nogometnom terenu, u Ljutovu je u nedjelju 6. srpnja održana prva *Fijakerijada u Mirgešu*. Na fijakerijadi je sudjelovalo 70-tak izlagača konja, fijakera i špeditera. Nakon revije paradnih konja i fijakera (dvopreg, četveropreg i visepreg), te folkornog programa, druženje je nastavljeno uz zvuke tambure. Inicijator i organizator ove manifestacije je **Atila Miler** koji namjerava *fijakerijadu* ponoviti i sljedeće godine.

Je. D.

NAJAVA NOVIH INVESTICIJA U SOMBORU

Otvaranje 350 radnih mjesta!

Ukoliko se ostvare najave koje su u Somboru dali predstavnici stranih investitora, u ovom bi gradu u iduće dvije godine bilo otvoreno oko 350 novih radnih mjesta. Otvorio bi se centar za proizvodnju *Gucci* obuće, kao i trgovački centar u kome bi svoje dućane imali poznati proizvođači.

Kako je najavio **Romano Rossi**, vlasnik i direktor tvornice obuće *Progetti*, u planu je pokraj postojećeg pogona, koji već radi u Somboru, izgradnja još jedne tvornice. »U Somboru ćemo razvijati jedan vrlo bitan brend *Gucci*, koji se i sada proizvodi ovdje. U postojećoj tvornici imamo 350 uposlenih, a u iduće dvije godine namjera nam je otvaranje najmanje još 150 novih radnih mjesta. U planu je izgradnja ozbiljnog objekta za proizvodnju obuće. Nadam se da ćemo s lokalnom administracijom sve ugovore vrlo brzo realizirati. Ovisno o tome hoće li naš izbor biti *braunfield* ili *greenfield* investicija, planiramo da do prvih upošljavanja dođe za šest do osam mjeseci«, kazao je Rossi.

Ulaganje u Sombor najavljuje i *Posejdon group*, koji planira otvaranje velikog trgovačkog centra. Lokacija je već osigurana u bivšoj tvornici *Bane* kod autobusnog kolodvora, kao i dozvole za rušenje postojećeg objekta gdje će biti suvremeni centar od 9200 četvornih metara. »U Somboru će biti izgrađen *capitol park*, kakvi su već otvoreni u Pančevu i Šapcu. Vrijednost cijelog projekta je 10 milijuna eura, od čega će građevinska vrijednost biti između sedam i sedam i pol milijuna eura. Planiramo da gradnja trgovačkog centra počne polovicom iduće godine, a samo otvorenje očekujemo u 2016. godini. Svoje radnje u tom centru imat će *Lidl*, *Lesnina*, *Daichman*, *New Yorker* i drugi. Očekujemo da će tu posla biti za dvjestotinjak radnika«, kaže **Boris Petrić**, predstavnik *Posejdon groupa*.

Z. V.

TJEDAN U BAČKOJ

Šišanje tupim škaricama

Po povratku s godišnjeg odmora dočekala me je »čestitka« iz Porezne uprave. Pravo da kažem, začudila me kuverta sa žigom Porezne uprave, jer koliko znam nikakav porez ne dugujem. A opet, poreznici vam ne pišu da bi pitali za zdravlje, već po pravilu uvijek traže neki novac. I bi tako. Na jednoj i pol tipkanoj stranici objasnili su mi kako sam ove godine primala po dvije plaće, čiji zbroj premašuje 60.000 dinara i da kao uposlenica u javnom sektoru na tu razliku iznad 60.000 dinara moram platiti porez. Pišu kako dugujem 1.770,25 dinara. Previdjeli su samo jednu stvar, ja jesam ove godine primala po dvije plaće, ali su prenebregli važnu činjenicu – jedna od tih plaća je iz 2012. i 2013. godine. Ili, jasnije rečeno, s 13 mjeseci zakašnjenja isplaćene su mi plaće iz bivše tvrtke. Gdje su ti isti poreznici bili kada plaću nisam dobivala mjesecima? Revoltirana, okrenula sam broj telefona Porezne uprave u Somboru ne bih li im ukazala na pogrešku koju su napravili. A oni kažu – greške nema, takav je zakon i računaju se sve isplate u jednom mjesecu, bez obzira na koje se razdoblje odnose. Kažu, možete napisati prigovor, ali zaludan je to posao. Prigovor sam ipak napisala čisto iz inata i da im pokažem kako baš nisam ovca koju mogu šišati tek tako i to tupim škaricama.

Kad sam se malo primirila pomislih – pa što ti to radiš? Nije li rečeno da se oporezivanje zarada uvodi ne bi li se spasao državni proračun, a ja tako, inatim se i istjerujem neku pravdu. E, ako će mojih 1.770,25 dinara spasiti državu, evo dobrovoljno ću sljedećih mjeseci plaćati. Pa, ipak je viši cilj u pitanju i zahtijeva žrtve od svih nas.

Ma, ako treba plaćati ću ja i u gradski proračun, jer nekako mislim i tu je nategnuto. Treba platiti sve te dužnosnike, a nije da ih nema. Eto, ovih je dana gradonačelnik imenovao petog pomoćnika. Uvijek sam se pitala u čemu to oni pomažu prvom čovjeku grada i što će mu pomoćnici kad već ima vijećnike Gradskog vijeća, koji su zaduženi za ista ta područja. A kad su tu valjda su prijeko potrebni i valjda pomažu da nam gospodarstvo, kultura, međunacionalni odnosi, zaštita okoliša i mjesna samouprava budu bolji. Nećemo valjda zbog nekog tričavog novca ostati uskraćeni za njihovu pomoć. Neću to dopustiti. Ako treba davati svoj mjesečni novčani doprinos. Kad mogu u državnu kasu, mogu i u ovu našu somborsku. Istina, nitko ništa nije tražio, ali razmišljam, moguće je da će nam uvesti još neki porez ne bi li se ućario još koji dinar, pa da se na vrijeme javim.

Z. Vasiljević

PRIJEDLOG ZA SMJENU PREDSJEDNIKA OPĆINE ŠID

laganje sredstvima iz općinskog proračuna: »Gdje su sredstva od zakupa državnog poljoprivrednog zemljišta? Gdje su najavljeni investitori? Znači li to da ste obmanjivali javnost kada ste govorili kako se uskoro očekuje otvaranje šećerane u Bačincima? U proračunu se jasno vidi kako je samo 8 milijuna dinara potrošeno za reprezentacije što je, priznat ćete, velika suma novca, a što se tiče investitora, u sve općine u Srijemu došli su investitori osim u Šid. Pitam se zašto? Možda nije dobra komunikacija s vrhom, ili je nešto drugo u pitanju?« istaknuo je Brestovački, upitavši zašto Općinski krizni stožer nije blagovremeno djelovao u Jameni kada su se dogodile poplave. Odgovor predsjednika Općine na sve iznesene tvrdnje bio je da pojedinci koriste situaciju za rad svojih političkih interesa, da sve što je rađeno od strane lokalne samouprave omalovaže ističući kako je sve što je radio, radio s velikom odgovornošću.

POVUČENE SVE TOČKE DNEVNOG REDA

I ponovno na iznenađenje mnogih, poslije 8 sati žustre rasprave, predsjednik odborske skupine NDS na kraju je povukao sve točke predviđenog dnevnog reda, između ostalih i onu koja se odnosi na smjenu predsjednika Općine Šid, istaknuvši kako je sjednica pokazala da oporba ima što reći, kao i da ima argumente za sve izrečeno.

U nekoliko navrata za govornicu se javljao smijenjeni predsjednik odborske skupine SNS **Miroslav Nonković**, koji je tom prilikom isticao kako je interes SNS-a poljuljan i da gubi svoje pozicije: »Ovo je danas pobjeda Dejana Bulatovića i mogu reći kako je dobro 'istrgovao' za svoj politički interes. SNS gubi svoje ljude i to one s najboljim rejtingom koji su u stranku ušli prvenstveno iz ideala, a ne zbog osobne koristi. Spasite stranku, sve ovo vodi u veliku propast, što će se uskoro i vidjeti.«

Suzana Darabašić

Po podnesenom zahtjevu 13 vijećnika oporbenih stranaka Nove demokratske stranke i Lige socijaldemokrata Vojvodine, od ukupno 39 vijećnika koliko ih je u lokalnom parlamentu, u ponedjeljak 7. srpnja održana je sjednica Skupštine Općine Šid. Povod za održavanje ove sjednice, prema navodima oporbe, bilo je nefunkcionalno vršenje izvršne vlasti, velika sredstva koja su potrošena za reprezentaciju, neodgovorno ponašanje prema građanima Općine Šid, kao i zahtjev za smjenu predsjednika Općine Šid **Nikole Vasića**, predsjednika Skupštine dr. **Branislava Maukovića** i imenovanje drugih na te dužnosti.

DOPUNA DNEVNOG REDA

Na iznenađenje mnogih vijećnika, tog dana na samom početku sjednice vijećnicima je od strane predsjednika Skupštine dodijeljena dopuna dnevnog reda, koja se odnosila na prijedlog razrješenja dotadašnjeg zamjenika predsjednika Skupštine dr. **Željka Fajfrića**. Iako je proteklog tjedna od strane vladajuće koalicije okupljene oko SNS-a, SPS-a, DSS-a isticano kako je koalicija

stabilna i da imaju potrebnu većinu od 23 vijećnika od ukupno 39, prijedlog za razrješenje zamjenika predsjednika Skupštine nije bio očekivan, s obzirom da je dr. **Željko Fajfrić** jedan od osnivača zajedno sa sadašnjim predsjednikom Općine, Srpske napredne stranke u Šidu. Upravo taj prijedlog za razrješenje izazvao je višesatnu polemiku i to ne samo kod oporbenih stranaka nego i kod samih odbornika SNS-a, u čijim je redovima toga dana došlo i do izvjesnih izmjena tako da je došlo i do imenovanja novog predsjednika odborske skupine SNS-a. Na pitanje mnogih vijećnika zbog čega je došlo do razrješenja zamjenika predsjednika Skupštine i znači li to da u SNS dolazi do osipanja i gubitka povjerenja, predsjednik Općine Šid **Nikola Vasić** dao je objašnjenje: »Razlog je nedovoljno zalaganje zamjenika predsjednika Skupštine za unapređenje i bolju organizaciju rada SO Šid, a mogu i navesti kako nijednom nije posjetio Jamenu i da je do jučer mešetario. Stranačka se pravila moraju poštovati i ona su jasna, a SNS i bez određenih ljudi ima dovoljnu većinu.«

NOVO IMENOVANJE

Iznenađenje je tim bilo veće, što je za zamjenika predsjednika Općine predložen i imenovan **Dejan Bulatović** ispred odborske skupine SRS – Zelena ekološka partija. I iako se moglo čuti od predstavnika oporbenih stranaka kako je u pitanju kupovina glasova i da je to imenovanje samo politički interes, Bulatović je istaknuo da nitko ne *pazari* za svoje funkcije i da će njegovo zalaganje biti prvenstveno u interesu građana. Bilo kako bilo, toga je dana došlo i do imenovanja novog predsjednika Izbornog povjerenstva čiju je dužnost također vršio čovjek iz redova SNS-a. Nakon petosatne rasprave i polemike, gdje su se za govornicom smjenjivali kako vijećnici iz oporbenih tako i vladajućih stranaka, i poslije smjene i razrješenja predloženih dužnosnika iz redova SNS-a, počela je rasprava o predloženom dnevnom redu oporbenih stranaka. Izlagač prve točke dnevnog reda bio je predsjednik odborske skupine NDS **Željko Brestovački**, koji je iznoseći informaciju o rezultatima rada izvršne vlasti u protekle dvije godine istaknuo loše raspo-

TITULA ZA SOĆANKU NA ĐAKOVAČKIM VEZOVIMA

Slavica Živković druga pratilja

Na ovogodišnjim 48. đakovačkim vezovima titulu druge pratilje osvojila je članica HKD-a Šid Slavica Živković iz Sota. U okviru ove manifestacije izvornog narodnog folklora, koja je trajala punih mjesec dana, u nedelju, 6. srpnja, u izboru za najbolje nošeno narodno ruho, u kojem su sudjelovale djevojke, snaše, momci i bečari, Slavica je osvojila zavidnu titulu druge pratilje u konkurenciji od 15 djevojaka. Nosila je svečano ruho svog sela Sota i kako nam je rekla, bilo joj je zadovoljstvo što ga je imala priliku predstaviti, iako se nije nadala da će ući u uži izbor. Trebalo je devet sati izdržati u nošnji, ali kako nam Slavica govori, trud se isplatio i drago joj je što je uspjela u najboljem izdanju predstaviti dio tradicije svog mjesta, ali isto tako predstaviti i udrugu HKD Šid, gdje aktivno pleše i pjeva.

S. D.

KARAVANA ZA ŽIVI DUNAV U SOMBORU

Obnavljanje vlažnih staništa

Svjetski fond za prirodu (WWF) i Coca-Cola sustav pokrenuli su projekt *Karavana za živi Dunav*, koji je otpočeo na Dan Dunava 29. lipnja u Srbiji, a do kraja ljeta 2015. obići će više od 25 lokacija u šest zemalja u kojima se projekt realizira.

Tim povodom u Somboru je 3. lipnja postavljena interaktivna izložba, koja za cilj ima podizanje svijesti javnosti o značaju vode kao prirodnog resursa, o različitim vodnim ekosustavima i vrstama biljaka i životinja koje ih nastanjuju, kao i o uslugama koje ovi ekosustavi pružaju ljudima. Da bi se ovaj cilj ispunio, neophodna je interakcija s građanima, s naglaskom na one najmlađe, pa tako ovaj postav uključuje mnoštvo sadržaja koji su bili locirani u središtu Sombora.

Projekt, ukupne vrijednosti 4,4 milijuna dolara, povećat će kapacitet rijeke za 12 milijuna kubičnih metara i obnovu više od 53 četvorna kilometra vlažnih staništa (veličine 7422 nogometna terena) do 2020. godine. U Srbiji će biti obnovljeni bara Štrbac i lokalitet Bestrement na području Specijalnog rezervata prirode Gornje Podunavlje uz Dunav.

Tijekom sedmogodišnjeg razdoblja obnove, Coca-Cola sustav će podržati aktivnosti kojima će se ponovo uspostaviti veze između nekadašnjih plavnih područja i poboljšati kapacitet za ublažavanje poplava, obnoviti vlažna staništa za najugroženije vrste i izgraditi riblje staze na branama i tako omogućiti migraciju riba.

Z. M.

TJEDAN U SRIJEMU

Gdje na kupanje?

Proteklih je dana jedna od tema mnogih Srijemaca bila gdje i kako otići na odmor. Naravno, o tome pričaju uglavnom oni koji do ovih vrelj ljetnih dana nisu uspjeli rezervirati i uplatiti neki povoljan aranžman na jednoj od mnogih ponuđenih turističkih destinacija. Oni malo sretniji, ili dubljeg džepa, već znaju gdje će i uveliko se spremaju na odmor, bilo da je to susjedna nam Hrvatska, Grčka ili Crna Gora. Ipak je nešto veći broj onih koji će ostati kod kuće i slobodno vrijeme provesti na jednoj od rijeka u Srijemu. Tako je primjerice u gradu na Savi, Srijemskoj Mitrovici, prošlog tjedna izvršen tehnički prijem Gradske plaže od strane povjerenstva koje je formirala Gradska uprava za komunalno stambeno zbrinjavanje grada, što znači da je sve spremno za početak kupališne sezone, a o tome svjedoče i prvi kupaci na mitrovačkoj plaži.

Iz gradskog je proračuna izdvojeno 12 milijuna dinara za gradsku plažu, preko JP *Direkcija za izgradnju grada*, a radnici JKP *Komunalija* će i ovog ljeta održavati čistoću plaže i vode. U ovom se gradu svima onima koji ovoga ljeta ne planiraju otputovati nigdje, nudi dobar provod. Tako će u Mitrovici već drugu godinu zaredom tijekom srpnja i kolovoza biti održane i škole jedrenja. I ovoga puta organizator tih aktivnosti za djecu bit će prvi jedriličarski klub u Srijemu – *Sirmijum*. A neke od lokalnih samouprava za osnovce su osigurale i besplatne škole plivanja na bazenima. To je slučaj u općini Pećinci gdje općina financira troškove angažiranja instruktora plivanja za djecu. To su samo neki od rijetkih primjera gradova u Srijemu gdje se vodi računa o djeci koja će svoje ljetne ferije provesti kod kuće. Nažalost, u šidskoj općini iz općinskog proračuna nisu predviđena sredstva za te namjene. Djeca iz ovog djela Srijema slobodno vrijeme provode na gradskom bazenu gdje je cijena ulaznice skoro ista, ako ne i veća nego u nekim većim gradovima u Vojvodini. Doduše, u okolici Šida postoje rijeke Bosut, Studva i jezera u Sotu i Erdeviku, gdje većina i ode, ali ne može se baš reći da su adekvatni uvjeti na plažama.

Iako se već godinama s ponosom priča kako šidska općina ima bogate turističke sadržaje i velika prirodna bogatstva, već duže vrijeme se ništa ne mijenja po pitanju uređenja i obogaćivanja turističke ponude, osim nekoliko pojedinaca koji su i na taj način vidjeli samo priliku za stjecanje imovinske koristi, ili pak mogućnost prikupljanja političkih poena. Na uštrb najmlađih, kojima je i na ovaj način uskraćeno uživanje.

S. Darabašić

AUTOMEHANIČARSKA RADIONICA GROMILOVIĆ

Posla ima, ali je rad slabo plaćen

Saša Gromilović treća je generacija automehaničara u svojoj obitelji. Posao je počeo njegov djed čika **Stipa**, nastavio otac **Ivan**, a radionu sada vodi Saša. No, vremena su se itekako promijenila od onda kada je čika Stipa imao i po nekoliko šegrtova, te je Saša ovih dana otišao na privremeni rad u Njemačku.

U obiteljskoj automehaničarskoj radionici *Gromilović* u Somboru, nedaleko od središta grada, kod Florijanovog spomenika, mnogi Somborci desetljećima popravljaju i održavaju svoje automobile. Mnogi od njih nikada nisu ni kročili u drugu radionicu osim u ovu čiji je osnivač davne 1971. godine bio Stipan Gromilović. Čika Stipin otac bio je mlinar, a on se odlučio za sasvim drugačiji posao i krenuo na automehaničarski zanat kod tada čuvenog majstora **Bajčike**. Poslije 25 godina rada čika Stipa je otvorio svoju mehaničarsku radionicu, koja je na istom mjestu 43 godine i koju obitelj Gromilović vodi isto toliko godina. Stariji Somborci još pamte čika Stipu. Još se prepričava njegov razgovor s mušterijama, koje su po preuzimanju automobila pitale – Majstore

kolika je garancija? Odgovor je uvijek bio – do kapije. Sin Ivan, koga svi znaju kao **Bracu**, kaže da je bilo i komičnih situacija, pa tako jedna mušterija nije izašla iz dvorišta dok dobro nije testirala tek popravljene kočnice, jer je to – do kapije, bukvalno shvatila.

OČEVIM STOPAMA

Braca nije imao neke velike dvojbe kada je trebalo odabirati zanimanje. Kaže, bila su za taj posao to neka druga, bolja vremena. Kada su Gromilovići otvorili radionicu, dominantne marke automobila bile su Lade, Tristaći, Škode, Peglice...

Čika Stipa sa šegrtima

»Isplatio se tada raditi i bilo je dobro i nama majstorima, a nisu se na cijenu žalile ni mušterije. Danas je tako da nekoliko popravaka vrijedi više od cijelog automobila. Za kompletnu popravku automobila od pet godina treba oko 500 eura. Nekada je recimo plaća bila tisuću dinara, a kompletan popravak bio je četvrtina plaće«, kaže Braca. Stopama djeda i oca krenuo je i Saša, koji

je uz praksu u obiteljskoj radionici završio automehaničarski zanat. Njegova je prednost što je uz ovaj posao odrastao. »Svake ljetne ferije radio sam u radionici. Dok sam bio mlađi, recimo treći, četvrti razred, radno vrijeme bilo mi je od 8 do 11 sati i poslije toga na kupanje. Kako sam bivao stariji tako je i radno vrijeme bivalo sve duže. Za taj svoj rad dobivao sam plaću«, priča Saša o svojim majstorskim počecima.

Gromilovići s ponosom ističu kako imaju mušterije koje nikada automobil nisu popravljale u drugoj radionici osim u njihovoj. Ako treba čekat će i desetak dana dok ne stignu na red. Bilo je i slučajeva da su se bukvalno opraštali od svojih starih mušterija, koje su svoje četverokotače desetljećima popravljali i održavali u njihovoj radionici, jer, kažu, događalo se da vremesni Somborci dovezu auto u radionicu, a onda se poslije nekoliko dana javi obitelj s viješću da je vlasnik automobila preminuo.

Braca i Saša Gromilović

OKTANI U KRVI

Pokojnog čika Stipu, Bracu i Sašu ne vezuje samo isti posao, već i ljubav prema utrckama. Čika Stipa je vozio auto reli, Braca motore, a Saša karting. U čika Stipinoj kolekciji bilo je oko 150 pehara s raznih reli utrka. Aktivno je na urkama sudjelovao

i u starijim godinama, pa mu i otuda nadimak Didika. »Ja sam više volio motore. Vozio sam mali motor od 50 kubika. Na reliju *Sutjeska* pobijedio sam, s nepunih 17 godina, 1978. godine. Poslije relija normalno je bilo da se motorom spustimo na more na kupanje. Bilo je na tim utrckama raznih dogodovština i anegdota.

Čini mi se kako je bilo 80. godine, motor mi se pokvario kod Han Pijeska, pa me je kolega **Bata Miler** šlepaio motorom odatle do Tjentišta, što je nekih 200 kilometara i to kakvog puta«, sjeća se tih godina Braca. Logično je bilo da stopama djeda i oca ovdje krene i Saša. Već za peti rođendan na dar je dobio, što drugo nego karting i tako je utrput put jednoj uspješnoj natjecateljskoj karijeri. Već kao osmogodišnjak sudjelovao je na prvenstvu države. »Dva sam puta, u dvjema različitim klasama bio treći u državi«, kaže Saša. Gromilović nam pojašnjava kako je karting iznimno skup sport i prisjećaju se 90-ih godina kada su za polovan karting platili 2500 njemačkih maraka, a komplet polovnih guma oko 300 maraka. Kada je Saša trebao prijeći u višu, treću klasu trebalo je oko 11000 maraka da bi uopće izašao na stazu, pa je njegova karijera tako okončana početkom dvijetisućitih godina. Vjerni pratitelj na Sašinim natjecanjima uz majku i oca i sestru bio je i čika Stipa. Sjećaju se Gromilović kako je u Golf jedinici pred Sašinu utrku, sve s kartingom na krovu, spavalo njih petero. Kažu, snalazili su se svakako, jer novca za plaćanje hotela ili nekog drugog smještaja nije bilo. Satisfakcija im je bila što je Saša bio mnogo uspješniji od natjecatelja koji su u karting i natjecanja ulagali po desetke tisuća maraka.

KAKO OPSTATI?

Dotiče se u ovom razgovoru i ono što Gromilović najviše boli, a to je položaj koji danas imaju obrtnici, koji teško da u ovim vremenima mogu zaraditi za goli opstanak. »Ispalo je tako da je danas bolje raditi kod nekoga za 200 eura, nego se mučiti u vlastitoj radionici, gdje još ulažeš i vlastiti novac, a ne znaš ni hoće li ti se uloženo vratiti«, kaže Braca. Njegova sina pitamo zato vidi li svoju budućnost u obiteljskoj radionici: »Krupno pitanje. Volio bih, ali ovo su teška vremena i ne znam što reći. Najveći problem je što je rad podcijenjen. Ako ćeš pošteno raditi, od svojih ruku i svog rada ne možeš preživjeti. Jedino zbog toga je pitanje hoću li nastaviti ovaj obiteljski posao«, kaže Saša koga smo zatekli u pripremama za odlazak na rad u Njemačku. Na priču se nadovezuje Braca, koji kaže kako posla u radionici ima, ali je apsurd što je zarada sve manja. »Kažu mi, uzmi pa trguj dijelovima, a ja to neću. Nisam trgovac, mene to ne zanima. Ja sam majstor automehaničar«, zaključuje naš razgovor Braca. A mi dodajemo na kraju kako je u vrijeme pripreme ovog teksta Saša već otišao u Njemačku. Za sada na privremeni rad, ali tko zna. Šteta bi bilo da se ugasi jedna obiteljska radionica, ali, nažalost, oni koji kroje sudbinu takvih kao što su Gromilović za to malo mare.

Zlata Vasiljević

Košenje raži u Tavankutu

Adresa *Kuće na mrginju* na Čikeriji u posljednje se vrijeme pokazuje kao još jedno mjesto okupljanja. Povod za tamošnje druženje u subotu, 5. srpnja, bilo je natjecanje u ručnom košenju raži. »Ovo je samo jedna od ideja koja se planira realizirati kroz projekt *Kuće na mrginju*, a koji će imati za cilj revitalizirati tradicijske načine rada u polju te potencirati stvaranje novih sadržaja u kreativ-

nom trošenju vremena. Nastojat ćemo slične aktivnosti poduzimati i nadalje, a hoće li se kositi raž ili pak žuljati vinograd, ovisit će o poljoprivrednoj kulturi koja bude bila na raspolaganju«, rekao je vlasnik imanja **Tomislav Žigmanov**. Akciju košenja raži popratilo je tridesetak posjetitelja, koji su imali prigodu kušati tradicionalni risarski doručak – domaću slaninu, kruh i *kiselnu*.

I. D.

Sezona festivala

Sezona festivala i većih manifestacija na otvorenom (*open air*) u Vojvodini počela je s dolaskom ljepšeg vremena i kulminirat će u predstojećih mjesec i pol-dva. Bez obzira na veličinu, kao domaćini ovakvih – u užem ili širem smislu – kulturnih događanja, javljaju se i sela i gradovi. Ovih je dana najaktualniji svakako *Exit* u Novom Sadu, kojemu su u najvećem vojvođanskom gradu prethodili filmski festival *Cinema City*, glazbeni *Tamburica fest* i kazališni *Infant*. Subotica je već bila domaćinom *Etnofestu*, a punom se parom priprema za Festival europskog filma na Paliću, koji počinje iduće subote, 19. srpnja. Srijemska Mitrovica je ovog ljeta u znaku glazbenih događanja: tamo je proteklog vikenda održan festival *Provetravanje*, a 18. i 19. srpnja nas očekuje *Sirmium rocks fest*. U Rumi je počelo *Rumsko ljeto kulture*, koje će do 23. kolovoza ponuditi tamošnjoj publici raznovrstan program. Što se tiče manjih, seoskih sredina, svoju su publiku imali kako *Regeneracija Dunava* u Monoštoru, tako i *Dombos fest* u Malom Idošu.

U prostoru kulture vojvođanskih Hrvata, predstojećih dana epicentar događanja bit će Tavankut, gdje se odigrava nekoliko manifestacija: Takmičenje risara, Svjetski kongres slame, XXIX. saziv Prve kolonije naive u tehnici slame. Valja spomenuti i Monoštor, koji će sutra biti domaćinom Marijanskog pučkog festivala. U nedjelju nas očekuju dužijance u Žedniku i Bajmaku; slijede i druge seoske žetvene svečanosti, a finale će činiti velike dužijance u Somboru i Subotici.

U prvom dijelu ovog kraćeg pregleda, najčešće spominjana riječ bila je *festival*. Fenomen velikog broja manifestacija ove vrste različito se promatra u stručnoj javnosti. Naime, dio stručnjaka smatra ih dobrodošlim navodeći im kao *pluseve* animaciju većeg broja publike, te doprinos razvoju kulturnog turizma i ekonomije lokalnih zajednica. S druge strane su oni koji tvrde kako je na djelu *festivalizacija kulture*. Pod ovom sintagmom podrazumijevaju komercijalizaciju kulture, njezino svođenje na periodične manifestacije čime se, kako navode, zanemaruje problem odsustva svakodnevne ponude kulturnih sadržaja i simulira postojanje kulturne politike.

Bez obzira dijelili mišljenje s jednim ili drugima, festivali su naša realnost, a hoćete li se pridružiti publici na nekom od njih, ili ostati doma, ovisi ponajviše o vašim kulturnim afinitetima i potrebama.

D. B. P.

FESTIVAL EUROPSKOG FILMA NA PALIĆU

Stotinjak ostvarenja u deset programa

Festival europskog filma na Paliću, dvadeset i prvi po redu, bit će održan od 19. do 25. srpnja, a na njemu će biti prikazano ukupno oko stotinu ostvarenja u deset programskih cjelina. Ovogodišnji festival otvorit će film *Bijeli Bog* **Kornela Mundruczoa**, a zatvorit će ga ovogodišnji dobitnik Zlatne palme u Cannesu *Zimski san* **Nuri Bilge Ceylan**.

Glavni izbornik festivala **Petar Mitrić** najavljuje kvalitetna filmska ostvarenja u glavnom programu. »Mislim da će ovo biti najjači natjecateljski program do sada, vjerojatno zato što je ovo u posljednjih deset godina jedna od najjačih godina za europsku kinematografiju i meni je drago što ćemo to moći podijeliti s publikom na Paliću«, kaže on.

Osim glavnog natjecateljskog programa, publika će moći pratiti i druge programske cjeline: *Paralele i sudari*, *Mladi duh Europe*, *Novi mađarski film*, *Eco dox*, dok će program *Kinematografija u fokusu* ove godine biti posvećena novom gruzijskom filmu koji je »sljedeća velika stvar« na europskom filmskom nebu.

Predfestivalski program počeo je u utorak i obuhvaća selekcije *Veliki rat na filmu*, *Klasici na trgu* i hommage program posvećen dobitnicima nagrade *Aleksandar Lifka*.

Priznanje *Aleksandar Lifka* pripasti će poznatom francuskom redatelju **Claudeu Lelouchu** i čuvenoj srpskoj glumici **Miri Banjac**. Nagradu *Underground Spirit* dobit će francuski autor **Edouard Salier**. Predsjednik žirija bit će **Pierre-Henri Deleau**, koji je osnivač programa *15 dana redatelja* na festivalu u Cannesu.

I ove će godine biti organizirane debate o filmskom naslijeđu iz vremena Prvog svjetskog rata i zbivanjima zabilježenim na filmu na našim prostorima, te o ekološkim i zdravstvenim posljedicama NATO bombardiranja Srbije, a bit će otvorena i izložba *MONUMENTI – promjenljivo lice sjećanja*.

Matanić u žiriju

Hrvatskih filmova neće biti niti ove godine. Međutim, jedan od članova žirija koji će odlučivati o nagradama u glavnom natjecateljskom programu bit će hrvatski redatelj i scenarist **Dalibor Matanić**.

D. B. P.

Sastanak Povjerenstva nagrade *Antun Gustav Matoš*

ĐAKOVO – U okviru programa 17. đakovačkih susreta hrvatskih književnih kritičara, koji su održani prošloga tjedna, predstavljena je i trijenalna nagrada za najbolju knjigu poezije Hrvata iz Vojvodine »Antun Gustav Matoš«, koju je nedavno utemeljio Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata. O nagradi je govorio ravnatelj ZKVH-a i član

Povjerenstva za dodjelu nagrade **Tomislav Žigmanov**, koji je bio ujedno i sudionik Đakovačkih susreta hrvatskih književnih kritičara. Ovom je prigodom održan i prvi sastanak Povjerenstva za dodjelu ove nagrade, kojega još čine dr. sc. **Stjepan Blažetin** iz Pečuha (predsjednik) i književnik **Mirko Ćurić** iz Đakova. Članovima su uručeni primjerci knjiga koje su u konkurenciji, a tijekom sastanka dogovoren je način te dinamika rada.

Marija Šeremešić sudjelovala na simpoziju u Pazinu

SOMBOR – Predsjednica UG *Urbani Šokci* iz Sombora **Marija Šeremešić** sudjelovala je na X. međunarodnom znanstvenom simpoziju *Pasionske baštine* »Muka kao nepresušno nadahnuće kulture – Pasionska baština Istre i Kvarnera«, koji je održan od 19. do 22. lipnja u Pazinu. Šeremešić je u svom radu *Dukat za Trsat* govorila o bačkim marijanskim svetištim, s posebnim osvrtom na organizirana hodočašća bačkih Hrvata na Trsat, kraj Rijeke, Majci Božjoj Trsatskoj. »Franjevci su zaslužni što su vjernici u Bačkoj osim molitvi upućenih Gospi Lurdskoj, Gospi Fatimskoj i Gospi Sinjskoj počeli moliti i štovati Gospu Trsatsku. Trsat se još u mom djetinjstvu spominjao kao iznimno sveto mjesto, naravno, za običan svijet vrlo daleko. Franjevci iz Subotice su organizirali za narod hodočašća i na Trsat. Franjevci u Baču bili su nešto aktivniji, pa su u narodu prikupljali i dobrovoljne priloge za izgradnju crkve Blažene Djevice Marije Majke milosti na Trsatu. Monogi vjernici Kaločke biskupije bili su članovi Društva za izgradnju te crkve«, kaže Šeremešić.

Suorganizator simpozija bio je Pazinski kolegij iz Pazina, a pokrovitelj Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti. S Pasionskom baštinom UG *Urbani Šokci* surađuje duži niz godina.

Z. V.

Otvorenje etno salaša, kongresa i kolonije

TAVANKUT – HKPD *Matija Gubec* i Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame iz Tavankuta pozivaju na svečano otvorenje Etno salaša Balažević, Svjetskog kongresa slame i XXIX. saziva Prve kolonije naive u tehnici slame, koje će biti održano večeras (petak, 11. srpnja), na Etno salašu Balažević u Donjem Tavankutu (ulica Nikole Tesle broj 16).

U 19 sati predviđeno je svečano otvorenje Etno salaša Balažević, a u 19,30 sati kulturni program, te otvorenje Svjetskog kongresa slame i XXIX. saziva Prve kolonije naive u tehnici slame.

Sutradan (subota, 12. srpnja) Tavankut će biti domaćinom i XII. susreta KUD–ova koji nose ime *Matija Gubec*. Manifestacija počinje u 19 sati, a nastupit će društva iz Bakovića, Rume, Ilače, Zagreba, Gornje Stubice, Slavenskog Kobaša, Donjeg Miholjca, Sotina i Tavankuta.

Marijanski pučki festival u Monoštoru

MONOŠTOR – KUDH »Bodrog« organizira sutra (subota 12. srpnja) 9. *marijanski pučki festival*. U programu će sudjelovati pjevačke skupine *Šokadije* iz Sonte, pjevačka skupina iz Čatalje, Republika Mađarska, gosti iz Hrvatske – pjevačke skupine *Snaše* iz Klakara, *Baje* iz Andrijevac i *Ravnica* iz Starih Perkovaca, kao i domaćini *Kraljice Bodroga* iz Monoštora. Nakon nastupa pjevačkih skupina, u drugom djelu programa bit će pomoviran novi nosač zvuka *Kraljica Bodroga* pod nazivom *Faljen Isus*, *Divice*, koji je nedavno objavljen u nakladi Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Program počinje u 18 sati a održava se u crkvi svetog Petra i Pavla. Ulaz je slobodan.

Z. V.

Takmičenje risara u Tavankutu

TAVANKUT – *Takmičenje risara* bit će održano u subotu 12. srpnja, na Etno salašu Balažević u Tavankutu. Manifestacija počinje 6 sati i 30 minuta. U 8 sati je tradicionalni doručak na njivi, nakon čega slijedi natjecanje u košenju žita i folklorni program.

Predstavljanje knjige Dogovoreni brak u Tavankutu

TAVANKUT – U sklopu XXIX. saziva Prve kolonije naive u tehnici slame u Tavankutu, u utorak 15. srpnja bit će predstavljen roman **Dražena Prčića** *Dogovoreni brak*. Predstavljanje će biti održano u Galeriji Prve kolonije naive u tehnici slame, s početkom u 18 sati, uz nastup tamburaša HKPD *Matija Gubec*.

III. seminar bunjevačkog stvaralaštva u Tavankutu

TAVANKUT – HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta organizira III. seminar bunjevačkog stvaralaštva, koji će biti održan u razdoblju od 15. do 19. srpnja u Tavankutu. Seminar obuhvaća niz edukacijskih segmenata, od kojih su tri osnovne grupacije: tradicijski ples, tamburaška glazba i umjetnička tehnika slamarstva. Detaljne informacije o seminaru možete naći na internetskoj stranici www.facebook.com/seminartavankut.

Natječaj za sufinanciranje poljoprivrednih manifestacija

NOVI SAD – Pokrajinsko tajništvo za poljoprivredu raspisalo je natječaj za sufinanciranje manifestacija u ovoj godini. Predmet natječaja je dodjela poticajnih sredstava kojima će se sufinancirati potpora organiziranja tradicionalnih manifestacija u 2014. godini, u cilju jačanja i podizanja kapaciteta ruralne sredine, povezivanje poljoprivrednika, promidžba ruralne sredine i poljoprivrednih proizvoda radi boljeg pozicioniranja na tržištu. Ukupan iznos sredstava namijenjen za podršku organizatorima manifestacija iznosi 11 milijuna dinara. Natječaj je otvoren do 31. srpnja.

NOVI CD KRALJICA BODROGA

Pjesme sačuvane od zaborava

Odabrane marijanske pjesme u izvedbi počimlja i njihove pratnje rožalja na ovaj su način trajno sačuvane od zaborava

Dvije godine poslije svog prvog nosača zvuka *Alaj piva Šokica*, pjevačka skupina *Kraljice Bodroga* KUD-a *Hrvata Bodrog* iz Monoštora izdala je, uz potporu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, i drugi CD – *Faljen Isus, Divice*. Na CD-u se nalaze pjesme posvećene Blaženoj Djevici Mariji, takozvane marijanske pjesme.

Zastupljeno je 15 pjesama, a uz CD dani su i njihovi tekstovi, podaci o tome kojom se prigodom koja pjesma pjeva i

podaci iz kog razdoblja datiraju pjesme. Kako je u pratećem tekstu napisala etnomuzikologinja **Tamara Štricki**, marijansko pučko pivanje, kako ga nazivaju u Monošturu, zasniva se na temama posvećenim Blaženoj Djevici Mariji.

»One govore o radosnim i žalosnim trenucima iz Marijina života, kao i o pojedinim njenim djelima, koja su bila povod stvaranja tekstova i pjesama u njenu čast. S obzirom na to da se pjesme koje pripadaju ovom

nosaču zvuka ne nalaze u svakodnevnom repertoaru, već se pjevaju samo u određenim prigodama, marijansko pjevanje nije lako održati u sjećanjima i izvoditi usklađeno, kao što je to situacija sa svetovnim repertoarom Šokica. Stoga je od iznimnog značenja što su se melodije počimlja i njihove pratnje rožalja uspješno sačuvale do današnjih dana u marijanskim pjesmama predstavljanim na ovom nosaču zvuka. Ostvarenje *Faljen Isus, Divice* predstavlja jedan od prvih

nosača zvuka koji sačinjavaju marijanske pjesme u kulturnom prostoru Hrvata u Vojvodini. Zanimljivo je promatrati pjesme, koje imaju duhovni karakter i posvećene su biblijskim temama, a izvode se pučki, onako kako to čine *Kraljice Bodroga* na šokački način«, napisala je Tamara Štricki.

ŠTO STARIJE I IZVORNIJE

Marijana Šeremešić, voditeljica *Kraljica Bodroga*, kaže

kako je 15 pjesama snimljenih na nosaču zvuka podijeljeno u nekoliko tematskih cjelina. To su advent, Božić, korizma, Uskrs i pjesme koje su se pjevale kroz godinu. »Imamo mnogo starih pučkih crkvenih pjesama, ali smo odlučili ovog puta odabrati marijanske pjesme i to one što starije i što izvornije. Te su se pjesme pjevale prije stotinjak godina. Pjevaju se te pjesme i danas u Monoštoru, neke češće, dok se neke od njih čuju rijetko«, kaže Šeremešić. Iako se za nosač zvuka još nije *rašćulo* u selu, prve rekacije već stižu. »Starijim je ženama drago što smo oživjeli neke stare zaboravljene marijan-

ske pisme, kao što je pjesma koja se pjevala na Malu Gospu, koja se nije čula 60, 70 godina«, kaže **Anita Đipanov**. Rad na nosaču zvuka trajao je oko godinu dana. »S odabirom pjesama počeli smo tijekom prošlog ljeta, a u devetom mjesecu krenule vježbati da bi u studenome ušle u studio i počele sa snimanjima«, kaže Anita, a na nju se nadovezuje Marijana, koja dodaje kako su pjesme s ovog nosača zvuka bile mnogo zahtjevnije od onih snimljenih na prvom. Pjesme su mnogo duže, a najduža traje oko sedam minuta. Treba i kapaciteta i koncentracije da se takva pjesma otpjeva onako kako treba od

početka do kraja. »U starim pjesmaricama nema tonskog zapisa već samo teksta pjesama, pa smo se snalazile tako što smo snimale bake koje još znaju te pjesme, onda smo zajedno preslušavale snimke i na osnovi prvog glasa 'pronalezile' drugi glas«, kaže Marijana.

OD 18 DO 77 GODINA

Na ovom nosaču zvuka pjevaju cure od 18 i žene od 77 godina. »U tome i jest bogatstvo, kada čujete raspon i melodiju glasa žene od 77 godina i jedne djevojke od 18 godina. A baš tako se nekada i pjevalo u crkvi,

jer je pjevala cijela crkva, i mi smo i na taj način postigli autentičnost«, kaže Anita. Ponosne su *Kraljice Bodroga* što su uspješno završile i ovaj projekt. Da nisu snimile ove pjesme, kako smatraju, za desetak godina više ih se nitko ne bi sjećao. »Ovaj nosač zvuka nastavak je rada i KUDH-a i *Kraljica Bodroga*. Da one ne pjevaju dobro i da to nije vrijedno da se zabilježi kao specifičan pučki način izvođenja, vjerojatno Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata ne bi stao iza ovog projekta«, kaže predsjednik KUDH-a *Bodrog Željko Šeremešić*.

Z. Vasiljević

U BAČU I APATINU OKONČAN PROJEKT PANONSKI PUT UMJETNOSTI

Park, muzej i skulpture na otvorenom

Završni događaj u okviru projekta *Panonski put umjetnosti* – osnaživanje suradnje i umrežavanje visokoobrazovnih institucija u polju umjetnosti i ekologije, koji provode Umjetnička akademija u Osijeku i Akademija umjetnosti u Novom Sadu, održan je 1. srpnja u partnerskim općinama Baču i Apatinu.

Za tu je prigodu upriličen obilazak parterne *land art* instalacije od stare kaldrme Bačke tvrđave i simbolična šetnja po beskonačnom putu umjetnosti i mira. Dekan Akademije umjetnosti u Novom Sadu, profesori, studenti i gosti zajedno s predsjednikom Općine Bač **Draganom Staševićem** inaugurirali su trajni *land art* rad, koji će ostati ovoj općini kao turistička atrakcija za eventualni budući park ili muzej skulptura na otvorenom. Potporu ostvarenju parterne *land art* instalacije dali su pokraj Općine Bač, Pokrajinski zavod

za zaštitu spomenika kulture, Direkcija za izgradnju općine Bač, te Etno kuća *Didina kuća*.

Obraćajući se nazočnima koji su radili na ovom lokalitetu u Baču, predsjednik Općine je rekao kako vjeruje da je ovaj projekt samo početak jedne dugoročne suradnje u cilju da Bač bude još ljepši. Istoga dana u okviru 51. apatinskih ribarskih

večeri, u napuštenom prostoru Tvornice za preradu riječne ribe u Apatinu, priređen je prigodan program u okviru kojeg je otvorena izložba radova studenata dviju akademija, kojom je ilustriran cjelokupni proces jednogodišnjeg rada na projektu. Tom se prigodom gostima obratio i predsjednik Općine Apatin **dr. Živorad Smiljanić**.

Projekt *Panonski put umjetnosti* financiran je sredstvima EU kroz IPA prekogranični program suradnje između Hrvatske i Srbije, uz potporu Pokrajinskog tajništva za znanost i tehnološki razvoj, a njegova je realizacija u Općini Bač provedena uz podršku ove općine, Direkcije za izgradnju i Fonda *Stoljeća Bača*.

Partneri na ovom projektu su: Udruga za zaštitu prirode *Zeleni Osijek* iz Osijeka, Regionalna agencija za razvoj MSP *Alma Mons* iz Novog Sada, općine Kneževi Vinogradi i Bilje u Hrvatskoj, Općina Apatin i Kulturni centar Apatina, te Općina Bač.

Prema riječima **prof. Dragana Živančevića** s Akademije umjetnosti u Novom Sadu, na budućnosti je da se taj prostor u potpunosti oplemeni cvijećem i skulpturama, što ovisi o svima koji budu radili u nastavku projekta.

Z. Pelajić

DUŽIJANCA 2014.

Žetva danas

Najstariji žitni kombaj

Piše: Alojzije Stantić

Ris – ručna žetva žita (pšenice) i drugi strni žitarica više se ne radi ručno, ne rade ga risari već se žetva obavlja mašinski, žitnim kombajima. Kao i svako počelo tako je i s tom mašinom. Iako je prvi žitni kombaj počeo raditi u Americi 1926., al on je ko i svaki prvenac imo više tehnički mana koje je trebalo otkloniti da bi se mogo praviti fabrički naveliko. Prvi kombaj bio je vučni, vukli su ga 26 konja, tako piše u opisu slike, no meni se čini da su na slici od većine konja, ako ne i svi mule (križanac: magarac + kobila) koje se uočavaju po ušima životinja koje vuku kombaj.

[Teško je dekadat držati pod nadzorom više desetina (tridesetak) spregnuti konja. Svaki konj je za se drugačije čudi, nisu naviknuti jedan na drugog, tribadu bit svi približne iste visine, međ njima je i plašljivi konja koje uznemiri nepoznat zvuk za sobom, osobito kad ga stvara teret kojeg vuku. O svemu tom kočijaš mora voditi računa i napaniti take konje da što više budu ujednačene naravi. No to je lakše postigniti s većim brojem mula, koje su se u to vrijeme hasi-

rale po svitu, a tušta ih je hasnirala i vojska (mule su mirne čudi, ne plaše se pucanja granata, provalija i sl., međ sobom se dobro podnose).]

MAŠINSKA ŽETVA

U to vrijeme sporo se odvijalo pravljenje novi poljodilski mašina, pa su na novim mašinama otkrivali mane tek kad su ih ljudi počeli hasnirati. Tako su i na kombaju mane uočavali kad su ga počeli hasnirati: vučne životinje je teško natirati da odjedared povuku kombaj, pomalo su zagazili i na nepokošeno žitište, a dvorilo ga tušta ljudi oko rukovanja i udžakivanja zrna, oko podmazivanja i pritezanja lanaca, zupčanika, klizni ležajeva na osovinama i sl.

Žetva kao i tolike druge radnje nisu nestale odjedared, zato nije lako odrediti vrijeme početla nekim cigurnim datumom. Kod mašinske žetve taj dan tj. godina se zna, bila je 1956. To je počelo vrijeme kad su prvi žitni kombaji, počeli iz žitišta u risu istiskivati risare i da bi risari sasvim nestali sedamdeseti godinama. Još i onda su radili ris na manjim njivama kad se nije isplatila žetva kombajom, al taj ris je bio izdisaj posla.

ČUDO NA HETIJI

Drugi svicki rat je Europu sputo i u napridovanju poljodilstva. Govorkalo se da su Amerikanci napravili žitni kombaj. Tek posli II. svickog rata počele su i europske zemlje, najprija Engleska, praviti žitne kombaje. U Zemunu je napravljena nova velika fabrika *Zmaj* u kojoj su pravili vršalice, prikoliće i osposobljavali se da naveliko rade ratarske mašine. Da idu ukorak s napridnijim zemljama 1954. od Engleza je kupljena licenca, pravo za pravljenje žitni kombaja *Massey-Harris* sa ugrađenim *Perkins* dizel motorm. Bio je to velik iskorak u krupan poso i još više što su *Massey-Harris* kombaji bili na velikom glasu, bili su pouzdani u radu što je u žetvi zdravo važna odlika. U novoj fabrici su najprija napravili nove hale u kojima za kombaje, di će ih sastavljati od uvezani dilova, a vrmenom se osposobiti i sami praviti kombaje. Nova fabrika je 1956. uvezla u dilovima i sastavila prve žitne kombaje za žetvu te godine.

Planskom raspodelom Subatici je dodijeljeno 6 veliki i jedan mali kombaj. Sridinom juna su vozom doneti iz

Zemuna, a sa gencije (kolodvora) dotirani i ostavljeni prid dućanom *Agroservis* (danas banka kod biblioteke). Bila je hetija (petak) kad su se salašari skupili oko varoške kuće. Kad su oko deset sati kombaji složeni prid dućanom, bilo je to nenajavljeno čudo. Ljudi su tiskali i zagledali čudne mašine. Kad su njim počeli tumačiti kake su mašine, bilo je i tako koji su se oma okrenili, tumačenje su svatili kao ruganje. Tušta nji su se čudili da će kombaj, koji sam ide, žito pokositi, ovrć ga i udžakovana zrna spuštiti na strniku. Ljudi će džakove skupiti i traktorom sa prikolicom odnet ovršeno žito.

Kad su u žitištima zabrujali kombaji navistili su da će friško doć kraj risu i risarima, neće se više raditi jedan od najteži poslova poljodilaca.

Žitni kombaji su potisnili i iskonsku proslavu, svetkovinu svršetka žetve koju su sylvavili ratari širom svita. Bunjeavčki Hrvati su zauvik izgubili draž obiteljske dužijance koju su sylvavili na salašima. Sićanje na prošlost danas čuva udruga *DUŽIJANCA*, koja svake godine za puk prikazuje i čuva od zaborava ris, kako su ga uradili risari.

IŠČEZLA STOLJEĆA – CRTICE IZ POVIJESTI O NASELJIMA U SRIJEMU U SREDNJEM VIJEKU

Prvi habsburški plaćeni saveznik iz Srijema

Piše: dr. Zsombor Szabó

Crni Čovjek (**Homo Niger**), »novi gospodar Bačke«, nastavio je sukobe s lokalnim feudalcima, plemićima. Poslije **Balinta Töröka** na red je došao **László Csáky**. On i njegova obitelj su stradali za vrijeme bune **Györgya Dózse**, »osramotio se i bio je jako bijesan na sirotinju« - pišu kronike. On je vojsku Crnog Čovjeka smatrao isto »seljačkom skupinom«, koju treba kazniti. Okupio je vojnike i kod riječnog prijelaza kod Čanada prešli su rijeku Moriš da se sukobe s vojskom Crnog Čovjeka, kojeg je izazivao na dvoboj. **Đorđe Srijemac** ove događaje opisuje na sljedeći način: »Kada su stajale nasuprot jedna drugoj (vojske - op. aut.), vodile su viteški dvoboj, s obiju strana su u boju mnogi stradali. Ali, Bog je ipak pomogao caru **Jovanu**. U boju je gospodin Csáky pao s konja i odsjekli su mu glavu« (kako je to bio običaj toga vremena).

PANIKA U BUDIMSKOJ PALAČI

»Kako su doznali za smrt Lászla Csákyja, mađarski su veleđostojnici i plemići došli u Budim kod kralja **Ivana I. Zapolje** (zamoliti ga)... 'Neka izvoli vaša visost kazniti ga zbog zlodjela koje je izveo protu nas, da ne gospodari nad nama ... Božjom voljom smo spašeni iz ruku Turaka, a sada ovaj zloduh poganski želi vladati nad nama', piše Đorđe Srijemac. »Kralj je odgovorio: 'Ako ne mogu ja vladati nad vama, neka vlada on, jer on ima mnoštvo ratnika... Ja jesam kralj, ali vi ste neposlušni prema meni.' Plemići su odgovorili: 'Bit ćemo poslušni i platit ćemo i poreze gospodaru, kao u vrijeme križara.' (Tu se misli na Györgya Dózsu, jer su tada njegove ljude zvali križarima, što su oni *de facto* i bili.) Mađari su se jako uplašili, drhtali su i od kralja i od Crnog Čovjeka.« U međuvremenu su stigli u Budim pred kralja i izaslanici Crnog Čovjeka, žaliti se na postupke Bálinta Töröka. Kralj Ivan I. Zapolja je imao veće brige (npr. naplatiti poreze) nego bakćati se s nekom »skupinom seljaka« u Bačkoj.

Spomenik u Subotici, posvećen prvom plaćenom savezniku Habsburgovaca

CRNI ČOVJEK POSTAJE SAVEZNIK FERDINANDA HABSBURŠKOG

Crni Čovjek je bio »baš uvrijeđen« kada je stiglo do njega izaslanstvo koje je vodio trgovac iz Pečuha, s ponudom i novcem (drugog legalnog hrvatsko-mađarskog kralja) **Ferdinanda I. Botoš** je Homo Nigeru predao: pet tisuća forinti na ime troškova, za njegove slugе pet stotina hvati čohe, deset pozlaćenih pehara i pet turskih konja«, zapisao je Srijemac. Poslao mu je i dokument s žigom u kojem mu nudi »da će u njegovom kraljevstvu imati vojsku, mjesečna primanja i titulu«, poslao je i pismo u kojem Ivana Zapolju naziva turskim saveznikom i izdajicom kršćanstva (očito je da se »medijski rat« nastavlja).

Ovi događaji su već zabrinuli Ivana I.

Zapolju, pa je poslao svog čovjeka da se raspita kod **Crnog Ivana** kakva je situacija, što je istina u vijestima. Crni Ivan je izaslanike vratio s porukom: »Već četiri mjeseca sa svojim narodom obitujemo na opustošenoj zemlji. Vaše visočanstvo se ogrnulo gluhoćom i nije željelo sa mnom podijeliti brige, nikakvu pomoć mi nije pružilo. I vaše visočanstvo gluhonijemo sjedi u Budimu. Najmilostiviji Ferdinand mi je dao veliku plaću, i ponudio mi je posjede, o kojima imam i darovnicu, s višećim žigom. Tako ja ne mogu više služiti Vama, jer sam ja pod zakletvom postao Ferdinandov sluga, nemojte više vjerovati u mene.« I poslao je kralju Ivanu tisuću zlatnika, na ime troškova njegovih delegata. Obrt, kao u nekom romanu.

HABSBURŠKI »INTERMECO« U RIMU

Želimo podsjetiti poštovane čitatelje da je Europa 1527. godine bila u sukobu, Francuzi su stvorili *Cognac ligu* protiv habsburških pretenzija »za svjetskom vladavinom«. Jedan važni saveznik je bio papa **Klement VII.** koga je napala do tada neviđena suvremena vojska **Karla V.**, sastavljena od njemačkih i španjolskih plaćenika, koji su početkom svibnja stigli do zidina Vatikana. Grad su ubrzo osvojili, papa je tajnim hodnikom pobjegao u Andeosku tvrđavu. Tri dana je trajala pljačka Rima i Vatikana, opljačkane su crkve, grobovi papa, plaćenici su obukli odjeće kardinala i papa, jedan se okrunio i papskom tiarom. Na koncu su se pijani njemački i španjolski plaćenici potukli među sobom radi plijena. Papa se predao poslije mjesec dana otpora. »Papa Kliment VII. i Italija su dotučeni, temeljitije nego što su to Turci učinili s Mađarskom, i sve to u ime kršćanske evangelizacije«, konstatira već citirani **István Nemeskürty**. U međuvremenu se »naši domaći junaci« bave slanjem »novćanih pošiljaka« jedan drugom, dok Karlo V. svom rođaku Ferdinandu I. »posuđuje« šest tisuća isprobanih njemačkih plaćenika da oružjem osigura vlast u svojoj novoj kraljevini u Ugarskoj. Sada se već i Ivan I. Zapolja zabrinuo.

BLAGDAN BLAŽENE MARIJE PETKOVIĆ

Blaženici u zagovor

Svi koji žive u vjeri imaju nekog zagovornika na nebu, kome posebno prikažu, govore, upućuju svoje molitve, snove, želje, nade, očekivanja... Ta je osoba svojim zemaljskim životom ostavila pozitivan trag kako bi je slijedili, spominjali, zagovarali i kada ode na nebo. Jedna od takvih posebnih žena bila je i **Marija Petković**.

S KORČULE U SVIJET

Rođena je u Blatu, na otoku Korčuli, davne 1892. godine, kao šesto od osmero djece oca **Antuna** i majke **Marije**. Svoj kršćanski duh ponijela je iz obitelji. Premda je obitelj bila bogata i imala 750 radnika u maslenicama i vinogradima, Marija je osjetila potrebu pomoći siromasima. Kada je imala 19 godina umro joj je otac i tada je skrbila o mlađim sestrama blizakinjama. Usto je godinama samoinicijativno okupljala djecu siromašnih obitelji, poučavala ih je vjeronauku i glavnim predmetima pučke škole. Bila je popriлично krhka i često je obolijevala. Nošena čežnjom pomagati siromasima i potrebnima, na poticaj dubrovačkoga biskupa **Josipa Marčelića** 1919. godine postavila je temelje svoje buduće redovničke zajednice, *Kćeri Milosrđa sv. Franje*. Marijina ljubav i rad neprestano su se širile, prešle su i hrvatske granice. Gladne Korčulane Marija je nahranila žitom iz bačke ravnice, tražeći od ljudi sa salaša da daju žita, suncokreta, brašna. Zbog rata u Europi odlazi u Južnu Ameriku, gdje također širi svoju ljubav osnivajući samostane i šireći rad sestara. Povezanost ravnice i mora osjeća se i danas. Sestre Kćeri Milosrđa žive i rade u župi sv. Roka u Subotici, u kojoj se redovito moli devetnica blaženoj Mariji Propetog Isusa Petković.

Misli blažene Marije Propetog Isusa Petković:

Ljubav je jedino sredstvo kojim se Bog služi.
Ne tražimo od Isusa da nas oslobodi patnje,
već oholosti i grijeha.
Prava se ljubav pokazuje u žrtvi, boli i križu.
Ne razbijajte glavu kako izvršiti volju Božju.
Stavite se kao dijete u naručaj Ocu.
Smisao života je da se shvati Božja ljubav i da se
slaveći Boga, odgovori na tu ljubav.

Koliko je Marija molitvi uslišila, teško je napisati, ali brojni pogledi, sklopljene ruke, zadovoljna lica, govore kako Marija ima čudesan zagovor na nebu.

U OKRILJU BLAŽENICE

U vrtiću *Marija Petković* djeca uče od prvog dana kako je molitva nepresušni izvor života koji nas napaja živom vodom. Djeca u predškolskom razdoblju odlaze na susret dječjih vrtića koji nose Marijino ime, iz Osijeka, Zagreba, Splita i Blata. Ove je godine ovaj susret za Subotičane izostao zbog poplava koje su se dogodile. Zato želimo posebno pozdraviti Mariju u devetnici koju imamo u našoj župi. Sve molitve koje su u srcu Marija će čuti, bilo gdje se nalazili njeni štovatelji. Djeca iz vrtića priredila su za ovaj dan 9. srpnja kratak recital u kojem je Marijin život opisan. Svečana misa u 17.30 uz pjesmu *Proroka* kao i druženje koje je uslijedilo nakon mise, učinili su za sve prisutne štovatelje ove velike žene jedno posebno popodne.

Draga Marijo Propetog Isusa Petković, ostani i dalje naša tajna veza koja nas spaja sa Stvoriteljem svijeta. Vodi nas, čuvaj i upravljaj da hodimo Kristovom stazom, kao u Marijinoj himni u kojoj pjevamo: »Primjerom njenim o propeti Kriste, povedi i nas na pašnjake vječne, da lice tvoje gledamo u sreći u vjeke Amen!«

Molitva blaženoj Mariji Petković: *Bože, Oče dobri i bogat milosrđem, spasio si nas križem sina svoga Isusa Krista. Zapali u našim srcima, po zagovoru Blažene Marije Propetog Isusa Petković, vatru svoje ljubavi, da ljubimo tebe iznad svega i braću svoju u Kristovoj ljubavi. On je Bog i s tobom živi i kraljuje u sve vjeke vjekova. Amen.*

Marina Piuković

VIJESTI

Vodica
kod Čonoplje

Na blagdan Srpne Gospe (2. srpnja) na vodici ispred kapele kod Čonoplje održana je svečana sveta misa. Misu je predvodio čonopljski župnik **Endre Horvát**

uz pomoć kuskog dekana **Györgya Juhászá**. Vjernici iz Lemeša su krenuli pješice uz molitvu na ovo slavlje. Okupili su se vjernici iz okoline. Oni koji nisu mogli pješice išli su zapregama ili automobilima. Ovu kapelicu održavaju vjernici iz Čonoplje. Misno se slavlje završilo uz molitvu Majci Spasitelja. Poslije je uslijedilo druženje vjernika, a **ZZ Lemeš** i čonopljski mesar su se pobrinuli da vjernici budu počašćeni kiflama i kobasicama.

Liturgijska slavlja
na Bunariću

16. srpnja – Karmelska Gospa, sveta misa u 18 sati
2. kolovoza – prva subota, misa u 9.30 sati
5. kolovoza – Snježna Gospa, sveta misa u 18 sati
15. kolovoza – Velika Gospa, sveta misa u 18 sati.

Piše: dipl. theol. **Ana Hodak**

Govor u prispodobama poznat je među Židovima od davnina. Još se židovstvo Starog zavjeta služilo prispodobama, kao i židovstvo Isusova vremena. Ali, one nisu nigdje tako snažno zastupljene kao u Isusovu navještaju, tako se može reći da su prispodobe jedna od karakteristika Isusova propovijedanja. On se prispodobama služio da bi izrazio što je to kraljevstvo Božje, koje je središnja tema njegovog navještaja. Zapravo Isus nigdje nije dao točnu definiciju Božjeg kraljevstva, nego ga uvijek uspoređuje s nekim zgodama iz prirode ili ljudskog života, ostavljajući ljude da u njihovim srcima odjeknu riječi i da odgovore na ono što su upravo čuli, tj. da prihvate tu novu stvarnost koja im se nudi u njegovom navještaju. Tako među brojnim prispodobama nalazimo i onu o sijaču čije zrnje pada na različite vrste tla (usp. Mt 13, 1-23).

POSIJANA RIJEČ BOŽJA

U liturgijskim čitanjima petnaeste nedjelje kroz godinu vidimo kako se i prorok Izaija osvrće na sudbinu Božje riječi u svijetu i uspoređuje je s događajima u prirodi: »Kao što dažd i snijeg s neba silaze i ne vraćaju se onamo dok se zemlja ne natopi, oplodi i zazeleni da bi dala sjeme sijaču i kruha za jelo, tako i riječ koja iz mojih usta izlazi ne vraća se k meni bez ploda, nego čini ono što sam htio i obistinjuje ono zbog čega je poslah«

I primiti i sijati
Božju riječ

(Iz 55, 10-11). Isus, isto tako, u svojoj prispodobi razmišlja o sudbini Božje riječi i pretače to u prispodobu o sijaču koji sije ne mareći na kakvo će tlo pasti zrno te tako, za razliku od Izaije, izražava nimalo optimističan stav prema sudbini Božje riječi u ljudskim srcima, jer tek svako četvrto zrno u njegovoj prispodobi donosi ploda. Isus tako govori budući da može čitati ljudska srca, te zna što svatko od okupljenog mnoštva u sebi nosi. Silno mnoštvo nimalo ga ne zanosi, jer zna kako su ljudi tu iz različitih razloga, te da nemaju svi srca pripravljena za ono što će im on dati, za navještaj Božjeg kraljevstva.

On zna da među tim mnoštvom koje ga sluša ima onih koji su se tu slučajno našli. Oni su opterećeni svojim brigama i poslovima, te će ono što im Isus govori brzo nestati iz njihovog sjećanja. Među okupljenima ima također i onih koji su došli jer su čuli za Isusa kao dobrog učitelja. Oni će se trenutačno zagrijati za ono što od njega čuju, ali će se teško pokrenuti da iz primljenog djeluju. Neki su pak toliko zahvaćeni različitim slabostima i porocima, pa posijana riječ u njima nema mnogo izgleda da se razvije i donese rod. Naravno, među mnoštvom ima i onih koji su otvorena srca došli primiti ono što će im Isus reći te uzeti to kao pokretač svog djelovanja i tako omogućiti primljenoj riječi da donese obilat plod u njihovom životu. Među svojim slušačima Isus prepoznaje sve ove tipove ljudi te o njima govori kao o različitim vrstama tla na koja pada sjeme Božje riječi. On nikom ne uskraćuje da njegov navještaj čuje, ali se ne zanosi da će ono što je rekao naći odjeka u životu svih njegovih slušača.

OD PRIMATELJA DO
SIJAČA

I danas, nakon gotovo dvije tisuće godina od kako je Isus izrekao ovu prispodobu, sve je isto. Još uvijek postoje te četiri vrste primatelja Božje riječi. I svaki put kada čujemo ovu prispodobu počnemo se preispitivati: koji smo mi, jesmo li oni iz čijeg srca riječ brzo nestane, ili oni u kojima nema priliku nići jer smo puni mana i poroka, jesmo li oni koji se brzo oduševljavaju, ali i brzo zaborave, ili pak oni koji donose rod. Ako se dobro preispitamo shvatit ćemo kako smo u različitim trenucima bili sve ove četiri vrste o kojima Isus govori. To je stoga što prihvaćanje Božje riječi ovisi o našem raspoloženju u kojem je primamo. Zato je naš kršćanski život stalna borba da budemo plodno tlo za Božju riječ, jer mnogo je kušnji, mnogo ovozemaljskih briga i problema kojima nas Sotona želi učiniti neplodnima za navještenu nam riječ. Mi se trebamo stalno boriti protiv toga i truditi se da donosimo plodove u svom životu.

Još nam jedan zadatak Isus daje – da budemo sijači. Ne siju samo svećenici, propovjednici, nego treba sijati svatko od nas. To znači prvo primiti, pa dopustiti da primljeno donese plodove u našem životu. Tek nakon toga možemo biti sijači, ali sijati ne znači samo govoriti, nego životom svjedočiti. Pri tome ne treba misliti hoće li naša sjetva dati uroda, ima li to smisla u društvu koje nam se ne čini otvoreno Božjoj riječi. Nije naše da mislimo o tome, jer o nama ne ovisi uspjeh sjetve, već o onome koji daje da rodi, a to je Bog.

KURIOZITET U SRIJEMSKOJ MITROVICI

Zanatlijska ulica bez zanatlija

Ostali su samo jedna zlatarsko kujundžijska radnja, TV servis, obućar i oštrač

Jedna od nekad po zanatljama prepoznatljivijih ulica u Srijemskoj Mitrovici, Zanatlijska ulica, danas se na žalost samo tako zove, jer su brojni obrti u toj ulici zatvoreni. Mnogobrojni ugostitelji, trgovci, zanatlije, stavili su lokote na svoja vrata, a Mitrovčanima su ostale jedino uspomene na nekadašnju poznatu Zanatlijsku ulicu, koja je predstavljala simbol njihova grada. Svakodnevni prizor danas predstavljaju prašnjavi lokali, koji se mogu iznajmiti i bez novca, samo uz plaćanje dažbina. Kupovna moć stanovništva je opala, slabija je zarada, poduzetnici se žale na visoke kamate, a komunalije i porez se moraju platiti. Inspeksijske kontrole su česte i rigorozne, tako da za minimalan višak u kasi inspekcija zatvara radnje, a kazne se kreću i preko 50 tisuća pa sve do pola milijuna dinara, tako da se mnogi poduzetnici pitaju gdje to danas mogu zaraditi pa im je isplativije zatvoriti radnju i eventualno je izdati. Od 2000 tisuća

radnji, koliko je nekada radilo u Srijemskoj Mitrovici, oko 600 je zatvoreno u prošloj godini, tako da se može reći kako je i Zanatlijska ulica potpuno opustjela. Samo je ime ostalo, a u njoj više nema kapadžija, krojača, papudžija, sarača i kovača. Ostali su samo jedna zlatarsko kujundžijska radnja, TV servis, obućar i oštrač.

SVE MANJE KORISTI OD ZANATLIJSKIH POSLOVA

Među rijetkima koji još uvijek rade u Zanatlijskoj ulici je obućar **Antun Polak**, koji je u mirovini i kako nam tijekom razgovora navodi, popravak obuće danas radi iz zabave, a od obućarskog zanata sada nema nikakve koristi: »Obućarski sam zanat izučio u Novom Sadu, ali kako tada nije bilo posla, počeo sam raditi na željeznici gdje sam proveo čitav svoj radni vijek i odatle sam otišao u mirovinu. U vrijeme inflacije devedesetih godina, kako nije bilo dovoljno novca za život,

ponovno sam počeo popravljati obuću i izrađujem papuče. Sada obuću uglavnom kupuju u kineskim prodavaonicama i kada mi dođu da im popravim tu obuću, ja im kažem kako im spasa nema i da se to ne može popraviti. Mjesečno jako malo zaradim, svega desetak tisuća, ali dođem i radim, da ne sjedim kući i ne nerviram se«, kaže Antun. Osim obućarskog zanata Antun izrađuje i suvenire od drveta, koje izlaže po etno manifestacijama i dok nam ih ponosno pokazuje,

sa sjetom se prisjeća Zanatlijske ulice nekada: »Nema danas ni dobrog obućara ni ostalih zanatlija. Kriza je svuda, a mladi nisu zainteresirani za zanatstvo. Kada platimo lokal i ostale dažbine, malo novca preostane, pa nije ni čudo što danas zanatstvo izumire i zanatlije zatvaraju svoje obrte«, kaže Antun. Nekada je Zanatlijska ulica vrvjela od majstora i kupaca. Danas je žalosno proći njom, jer je skoro svaki drugi lokal prazan i uzalud čeka svog vlasnika. Zakupnine su spu-

Milosav Mučibabić

Mnogobrojni
ugostitelji,
trgovci, zana-
tlije, stavili su
lokote na svoja
vrata

štene upola cijene, a neki čak lokale izdaju i besplatno, samo da netko plati namete državi. Jedan od također rijetkih zanatlija koji i danas radi u Zanatlijskoj ulici je oštrač noževa **Milosav Mučibabić**, koji ističe kako posla ima, ali da je potrebno puno noževa naoštiti kako bi se platila zakupnina i porezi koje država nameće: »Dvije godine sam bio na burzi za zapošljavanje, zatim sam pecao ribu koju je žena prodavala, pravili smo sardine, a onda sam dobio bespovratni kredit od međunarodne zajednice i otvorio oštrački obrt. Radim po

cijeli dan, ali kada se poplaćaju sve dažbine, ostaje mi jedino za džeparac«, ističe Milosav.

INŽENJER POLJOPRIVREDE U BIZNISU SA SVIJEĆAMA

Pokraj puno praznih lokala, jedan nam je privukao posebnu pozornost. Naime, radi se o prodavaonici svijeća, u okviru koje postoji i radionica za izradu unikatnih svijeća. Svjećar je iz Stejanovaca **Nedeljko Mihajlović**, inače inženjer poljoprivrede, posljednjih godina živi od svjećarskog zanata koji je izu-

čio u Njemačkoj: »Moja supruga, koja je Njemica, obožava svijeće tako da sam se između ostalog i zbog toga odlučio otvoriti svjećarsku radnju. Kriza ne zaobilazi ni mene, jer kada sam otvorio obrt puno sam izrađivao svijeća i laterni za svadbena veselja, a moje su svijeće služile za dekoraciju. Drago mi je što ljudi sve više dolaze u moju radnju i veoma su zadovoljni kvalitetom. Zbog toga sam optimističan da će svjećarski zanat opstati usprkos ovim teškim vremenima«, kaže Nedeljko.

Zanatlijska ulica, simbol grada na Savi, u odnosu na vrijeme prošlo, ostala je pusta. Ostali su mnogi zapušteni prašnjavi lokali, koji uzalud čekaju svog vlasnika. Očigledno je da je podrška zanatlijama prijeko potrebna, kako ovi nekada cijerenjeni zanati ne bi izumrli. Ali, sudeći po brojnim zaključanim lokalima i oglasima na njima o izdavanju poslovnog prostora, koji stoje mjesecima, do poboljšanja položaja zanatlija neće doći u skorije vrijeme.

DOK BOG ZDRAVLJA DA

Situacija je slična i u Šidu. Da zanati izumiru i u ovom srijemskom gradu, zasigurno pokazuje činjenica da u Šidu danas postoje samo dva obućarska obrta. U neposrednoj blizini središta grada već puno desetljeće radi obućarski obrt **Cipelić**, vlasnika **Janeta Dailoskog**. Kako nam tijekom razgovora navodi, kada se počeo baviti ovim poslom

izrađivao je unikatnu kožnu obuću, ali je, kako narod ima sve manje novca, od tog posla odustao: »Sada se isključivo bavim popravkom obuće, a izrađujem samo po narudžbini i to samo ljetnu obuću, tzv. isusovke. Da bi se mogle platiti sve dažbine, potrebno je mjesečno popraviti najmanje 50 pari obuće. Ali, na žalost, nema toliko obuće, jer ljudi kupe cipele za 500 dinara kod Kineza, pa donesu na popravak, a on košta više od cipela, pa neće popravljati. Kada radim idem na kvantitet a ne na kvalitetu, pa tako primam reklamacije kako bih zadržao svoje mušterije. I da vam kažem, dok mi Bog da zdravlja, bez obzira na oskudicu, bit ću tu, ne radi sebe nego radi svojih mušterija, jer čovjek se osjeća živim sve dok je među ljudima«, ističe obućar Jane.

Kako nam obućar Jane govori, nekada se dogodi da mušterija po popravljenju obuće ne dođe, pa tako on ukoliko mušterije ne dođu duže od dvije godine, tu obuću daruje Crvenom križu u Šidu.

Kako nam kaže, prije neki dan došla je mušterija koja je donijela obuću na popravak još 2009. godine, a ta je obuća također završila u Crvenom križu: »Došao je po cipele poslije skoro pet godina i još kaže da će popravak koštati 300 dinara, iako na reversu koji uvijek dajemo lijepo piše kako popravak košta 500 dinara. Zanimljivo je što je 'znao' koliko košta popravak, ali se nije pet godina udostojio doći po cipele«, s osmijehom nam govori obućar Jane.

S. Darabašić

Nedeljko Mihajlović

Antun Polak

NJUZ.NET – INTERNETSKI PORTAL ZA VIJESTI IZ PODSVIJESTI

Neograničena lakoća smišljanja

Virus feral tribune (lat. ex presidens) pokazao se kao izuzetno otporan, dokazujući kako mu je sposobnost preživljavanja i pronalaženja novog staništa moguća bilo kada i bilo gdje

Pravijest glasi: Ima neka bajna veza.

Universum, AD MMX – Kako iz strogo povjerljivih izvora doznaje sporedni suradnik *Hrvatske riječi* danas se na facebooku pojavio tekst stanovitog **Dejana Nikolića** iz Beograda. Što je pisao, u ovom momentu nije niti bitno, ali je znakovito da je kao povod za svoje pisanje uzeo gej paradu kako bi zapravo datum 10. X. 2010. iskoristio za svoje prikrivene namjere. Dobro obavješteni izvori, među kojima i sam Dejan Nikolić, tvrde kako ovaj datum u binarnom kodu iznosi 42, što daje odgovor na pitanje o univerzumu. Ako, dakle, znamo odgovor o univerzumu, posve je logično da nam onda nije teško spojiti prošlost i budućnost, a koju potvrđuju i povjerljivi izvori. Oni, naime, kažu kako je nebitni tekst Dejana Nikolića na facebooku posljedica tko zna zbog čega izazvane zaraze virusom *Feral tribune* (lat. *ex praesidens*), i to dvije godine nakon njegova upokojenja. Ovaj virus tako se pokazao kao izuzetno otporan, dokazujući kako mu je sposobnost preživljavanja i pronalaženja novog staništa moguća bilo kada i bilo gdje. Da stvar bude zanimljivija, tvrde upućeni, zahvaljujući upravo binarnom kodu o univerzumu, iz spomenutog teksta na facebooku sa sigurnošću se može predvidjeti Nikolićeva namjera: splitski virus što prije na internetske stranice otjelotvoriti kao virtualnu tiskovinu pod nazivom *Njuz.net* u formi *Vesti u ogledalu*.

Danas, skoro 4 godine nakon objavljivanja ove informacije, možemo potvrditi njezinu točnost. Svaki, pa i najnoviji broj ove virtualne tiskovine dostupan je svakome tko dođe do računara koji ima pristup internetu ili onome tko i sam ima računar koji je povezan s globalnom mrežom. Nakon što ste uključili računar i pričekali da se ostvari konekcija s *googleom*, dovoljno je malim slovima ukucati *njuz.net* i za kratko

onda čudno što su rubrike ljubav i život, zabava, sport, politika, hronika, ekonomija i društvo puni naslova poput »Domaćica imala sve potrebne sastojke za recept sa TV-a«, »Ceca drugu ratu kazne otplaćuje pevanjem ispred Skupštine za Novu godinu«, »Zbog bezbednosnih razloga naredna utakmica *Zvezde* i *Partizana* igraće se pred praznim terenom«, »Aleksandar Vučić kupio stan u maketi Beograda

i, ono što je posebno zanimljivo, zanimanjem. Tako se, primjerice, simpatična sredovječna dama jednom pojavljuje kao **Milica Kilibarda** (65), po zanimanju mlađa konzultantica za razvoj destinacija, a drugi puta kao šezdesetogodišnja vlasnica fotokopirnice preko puta *Megatrenda* **Zdenka Babović**, dok se vremesni brko jednom predstavlja kao sedamdesetogodišnji šef osiguranja makete *Beograda na vodi* **Rajko Njegoš**, a drugi puta kao **Branko Reljić** (62), dizajner novog računa za struju. Njih dvoje, uz još jednog ili dva slučajna prolaznika daju kratke opservacije na teme kao što su »Putin vratio Krim Rusiji«, »Tomislav Nikolić dobio crni pojas u džudou«, »Rođenje kraljevske bebe«, »Odložen sajam erotike« ili »Nezapamćena hladnoća u Americi«.

Poput gostiju u *24 minuta*, tako su i komentari u *Njuzu* daleko ispod razine tekstova koje pišu autori portala. Zapravo, gotovo svaku izokrenutu sliku realnosti prati veći broj dokonih blogera, koji svojim nerazumijevanjem pročitano ili viđenog pokazuju kako su, ukucavajući *njuz*, jednostavno pogriješili adresu.

I na koncu, recimo da je *Njuz* razmjerno kratko vrijeme imao i svoju tiskanu verziju u vikend izdanju *Danasa*. Ne ulazeći u razloge zbog čega ga kao podlistka više nema, zaključak bi vjerovatno bio donijet konsenzusom: gubitnici su čitatelji i *Danas*. *Njuz* – njet!

Z. R.

NJUZ
VESTI U OGLEDALU

vrijeme pred Vama će se pojaviti naslovnica s velikim izborom tekstova. Naime, virusom *Ferala*, nakon već pomenutog Nikolića, vrlo su se brzo zarazili i gg. **Viktor Marković, Marko Dražić, Nenad Milosavljević, Soko Sokolović, Bojan Savić, Bane Grković** i bogtepita tko sve ne, a tko se profesionalno ne može ostvariti kao novinar u najuglednijim medijima poput *Kurira, Informera, Pinka, Happyja*, pa zašto ne i *Šarenice*, ovaj RTS-a?

I gledaj ti samo čuda: upravo pomenuti medijski monumenti konstantno služe kao neiscrpni izvor inspirativnog parazitiranja pomenutom uredništvu za proizvodnju osobnih »vijesti«. Pa je li

na vodi«, »Nagluvi špijun ape- lovao na Nikolića da priča glasnije«, »Vlada Srbija predstavila plan izbjegavanja bankrota jakim pozitivnim mislima« ili »Ljudske ruke sve duže zbog selfija«?

Ima u *Njuzovoj* ponudi materijala i za izbirljivije čitatelje poput rubrike *njuz klip* u kojoj se, primjerice, može saznati o čemu razmišljaju ministri tijekom sjednica Vlade nakon što je suradnik portala **Jovan Palavestra** došao do ekskluzivnog tonskog zapisa aktivnosti njihovih sivih stanica. Ipak, jedna od omiljenih rubrika svakog *njuzovca* svakako je stav prolaznika u kojoj se od troje sugovornika dvoje pojavljuju gotovo redovito, samo pod različitim imenima, brojem godina

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Krizma u Sonti

Fotografija je snimljena u Sonti na dan svete krizme, oko 1940. g. Na njoj je krizmanica **Marica Prelić**, Bušina (1932. – godina smrti nepoznata autoru), rođena u Sonti, do udaje živjela u Sonti, potom u Erdutu gdje je i umrla, i kuma **Manda Istvanov**, Puzina, udana **Domčić**, Dončeva (1909. – 1977.), rođena, živjela i umrla u Sonti.

KUMSTVO

U skladu s vjerskom tradicijom, krizme su se u Sonti obavljale od kada postoji svijest o vjeri. Običaji oko krizmanja su ostali skoro isti do danas. Za krizmu su djeca birala svoje kumove. To je mogla biti i nepoznata osoba iz sela, odnosno poznata samo iz viđenja. Ako se djetetu dopadala iz samo njemu znanih razloga, razlozi su bili uvažavani. Kumovi su mogli biti i poznati djeci, ali su morali zaslužiti njihove simpatije. U nekim se obiteljima krizmano kumstvo prenosilo i prenosi s koljena na koljeno. Budući krizmani kum ili kuma nikada nisu odbijali molbu budućeg krizmanika. Kao i danas, i u prošlim vremenima bila je to velika čast.

OPRAVA

Dužnost budućega kuma ili kume je bila djetetu prije krizme nešto darovati. Vrijednost dara je uvelike ovisila o imovnom stanju budućega kuma. Obično su se darivali dijelovi odjeće, zlatne ili srebrne naušnice i u novije vrijeme ručni satovi. Imajući u vidu ovu fotografiju, za djevojčice bi to bio prslučić, *fros luk*, koji je sašiven od kašmira s cvijećem, optočen zlatnom ili srebrnom trakom, *portom*. Oslíkana svilenom kecelja, *molovani* (*trukovani*) *pregač*, obrubljen čipkom i optočen

portom. U nekim slučajevima dar bi bila kompletna oprava, kako kod djevojčica, tako i kod dječaka. Krizmanica nosi košulju, *košuljac*, vezenu, od ručno istkanog naboranog platna, *srvi-jana* (od bijelog pamuka), ukrašenu šljokicama, *pulama*. Na njoj je šarena suknja od lakog kašmira, *kašmarina* ili *delina*. Ispod nje viri ručno izrađena čipka, *ekleraji*. Oko vrata nosi lažnu ili koraljnu crvenu ogrlicu, *crveno zrnje*.

Obuvena je u bijele sokne, *zokne*, i papučice. U ruci drži maramicu i krunicu, *patrice*. Nosi frizuru pletenice. To su dvije kike, pletenice, *repa*, na potiljku ukrštene i omotane oko glave. Uši joj krase bočiči, minduše od zlata ili srebra, s dragim kamenom ili bez njega.

Kuma je odjevena u tamno-plavo, *tegecko*, ili braon, *kafancko* (može biti da je i dr. tamnije boje) ruho, ruvo. Pregač je od saten

svile sa strojno urađenim naborima. Glavu je povezala maramom, križanom marankom. Boja marame se birala prema boji ruha. Križana marama ima utkane i prekrizane pruge od umjetne, prisne svile svjetlije boje. Ispod suknje se također naziru ekleraji. Obuvena je u šarene, rukom izrađene, štrikane ljope. U ruci drži molitvenik, svetu knjigu i patrice. Krizmane kume stoje na čilimu, *čilimcu*, kućne izrade.

SVEČANI RUČAK

U vrijeme kada je fotografija snimljena krizmanika je u Sonti bilo do stotinu, pa i više. Poslije obavljenog čina krizme kum ili kuma su vodili svoje kumče na ručak u svoju kuću. Ručak je bio obilan kao na svadbi. Posluživala se (kao i do današnjih dana) živinska juha s ručno izrađenim tankim rezancima, kuhano meso i sos od rajčice, sose, razna pečena mesa i salate. Slane kifle, *peretki*, gibanice, slatki kolači i torte. Krizmanici koji su dolazili sa salaša, a i mnoga druga djeca su se stidjela jesti u »tuđoj kući«, jer se u drugim kućama jelo rijetko, zbog oskudice. No, kad bi se malo bolje upoznali, *ukalašili*, obično bi sve prolazilo na opće zadovoljstvo.

Krizmani kumovi su se poštovali i voljeli cijeli život. Na Uskrs koji bi slijedio poslije krizme, običaj je bio da kumče posjeti svoga krizmanog kuma ili kumu. Red je bio u rupčiću ponijeti krizmanom kumu ili kumi šareno uskršnje jaje.

Mandina kćer **Ana Miloš**, Fajferova, rođena **Domčić**, Dončeva, 1930. g., živi u Sonti i priča:

»Lipo sam znala šarat *jajca* za Uskrs. Sa voskim i *svakakima* farbama. *Najlipše* sam izabrala i na Uskrs ponela *kume* na dar. *Zoto* mi je kuma dala punu *tačnu* kolača da ponesem doma«.

Ruža Siladev

Iz školskih klupa na zabavu

Posljednji tjedan školske godine učenici trećeg razreda OŠ *Pionir* iz Žednika, u organizaciji učiteljice **Mirjane Bošnjak**, proveli su jedno prijepodne na salašu obitelji **Gabrić** u Žedniku. S obzirom da su sve školske obveze uspješno završili, učiteljica je odlučila odvesti učenike u obilazak salaša. Djeca su se susrela s mnoštvom životinja koje jedno seosko

domaćinstvo ima, kao i s poljoprivrednom mehanizacijom. Neki su učenici imali priliku hraniti domaće životinje. Mogli su vidjeti kako izgleda starinska seoska kuća, namještaj u njoj i razne rukotvorine. Nakon obilaska uslijedio je piknik, te druženje u vidu *seoskih igara*. Učenici su se natjecali u skakanju u vrećama (džakovima), u preskakanju bala slame, prelijevanju vode i nošenju jaja u žlicama. Oni koji nisu sudjelovali u ovim igrama, igrali su nogomet ili uživali u hladovini. Nakon nekoliko sati druženja domaćini su srdačno ispratili svoje goste, a učenici su s učiteljicom otišli prepuni lijepih dojmova sa željom da se ponovno organizira ovakvo druženje.

SMOTRA DJEČJEG FOLKLORA DUŽIJANCA

Veseli mališani

Proteklog vikenda umjesto *Dužijance malenih* prvi prvi put je održana Smotra dječjeg folklora *Dužijanca* u organizaciji Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo*.

Ova dvodnevna manifestacija započela je u subotu, 5. srpnja, posjetom salašu **Bele Ivkovića** u Maloj Bosni, gdje su djeca sudjelovala u etno radionici izrade predmeta od slame, a potom se družila kroz zabavne dječje igre. U večernjim satima na subotičkom gradskom trgu **msgr. Stjepan Beretić** predstavio je ovogšnjeg malog bandša **Dominika Kujundžića** i malu bandašicu **Katarinu Ivanković Radak**. Potom je uslijedio zanimljiv nastup mališana iz kulturno-umjetničkih društava, koji su svojim koreografijama razveselili sve prisutne.

Dječja zahvala Bogu za žetvu održana je u nedjelju, 6. srpnja, svečanom svetom misom u subotičkoj katedrali bazilici sv. Terezije Avilske. Misu je predvodio **msgr. Stjepan Beretić**, a koncelebrirao mu je **msgr. dr. Andrija Anišić**. Katedralni župnik **msgr. Stjepan Beretić** kroz propovijed je, obraćajući se najmlađima, usporedio žetvu s uspjehom u školi i učenjem s riječima da je i za jedno i drugo potreban rad, ali da se vide i plodovi tog rada – kod žetve jednom godišnje, a kod učenja svaki dan. Himnom sv. Ambrozija *Tebe Boga hvalimo* katedralni zbor *Zlatni klasovi* je uz pratnju vjernika pjesmom zahvalio Bogu na

Kao i svake godine, mali bandaš i bandašica su ovogodišnji prvopričesnici. Mala bandašica dolazi iz župe Uskrsnuća Isusova, a mali bandaš iz župe sv. Terezije Avilske.

Otkrivaju nam kakav je osjećaj biti mali bandaš i bandašica:

»Kad mi je mama rekla da joj je **vlč. Bela Stantić** rekao da ću biti mala bandašica bila sam baš sretna. Volim se oblačiti u nošnju i uvijek idem na Dužijancu u nošnji. Najljepša mi je svila. U njoj sam bila u subotu navečer, a za nedjeljnu misu sam obukla šling, jer je svečaniji. Tremu skoro da nisam niti imala, baš je bilo dobro!«, kaže nam vesela mala bandašica Katarina.

»Nisam ni ja imao tremu. Sve mi je prošlo jako brzo i lijepo. Bilo mi je najljepše u nedjelju, a najponosniji sam bio kada sam čitao na svetoj misi pred toliko ljudi. Da ću biti mali bandaš prvi mi je rekao moj župnik msgr. Stjepan Beretić i jako sam se obradovao tome«, govori nam mali bandaš Dominik Kujundžić.

svim primljenim darovima. Nakon svete mise djeca su sudjelovala u procesiji s presvetim sakramentom oko katedrale, a potom je uslijedilo zajedničko fotografiranje i veliko kolo u parku.

Pokraj domaćina – djece iz HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice, sudionici su bili i djeca iz Žednika – ogranak HKC-a *Bunjevačko kolo*, Omladinsko kulturno-umjetničko društvo *Mladost* iz Subotice, Umjetničko udruženje talenata *Talentum* iz Subotice, Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo *Matija Gubec* iz Tavankuta, Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo *Vladimir Nazor* iz Sombora, Hrvatsko-bunjevačko kulturno-umjetničko društvo *Lemeš* iz Svetožara Miletića i gosti iz Republike Mađarske – Umjetnička skupina *Margareta i Kikirić* iz Morahaloma.

Je. D.

PETAK **11.7.2014.**

06:40 Najava
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 09:08 Sve će biti dobro, telenovela
 09:53 Vijesti iz kulture
 10:00 Vijesti
 10:12 Mjesto zločina: Prašuma, dokumentarni film
 11:06 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 Abeceda zdravlja: Aneurizma (R)
 12:35 Znaj da te volim, telenovela
 13:20 Roditelji i djeca, serija
 14:05 Skica za portret
 14:20 Vijesti iz kulture
 14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:45 Alpe-Dunav-Jadran
 15:15 Sedam ruku kreća, emisija pučke i predajne kulture
 15:45 Nikola Tesla, dramska serija
 16:35 Manjinski mozaik: Na obalama dviju rijeka (R)
 17:00 Vijesti
 18:05 Etnoambienta Solin 2003.: Lot Lorient (R)
 18:50 Stipe u gostima
 19:30 Dnevnik
 20:07 Loza, serija
 20:55 Srolomac, francuski film
 22:45 Dnevnik 3
 23:20 Nikotina - život bez filtra, meksičko-argentinsko-španjolski film - Filmski maraton
 00:50 Gnjev jedne žene, kanadsko-američki film - Filmski maraton
 02:20 Osuđeni bez presude, američko-njemački film
 04:05 Abeceda zdravlja: Aneurizma (R)
 04:15 Vijesti iz kulture
 04:25 Koncert etno i world glazbe (R)
 05:05 Hrvatska uživo
 05:50 Ljubav u zaleđu, serija

06:02 Najava
 06:05 Prkosna ljubav
 06:47 Prkosna ljubav
 07:30 Felixova pisma
 07:55 Ezopovo kazalište, crtana serija

08:05 Mowgli, serija za djecu
 08:30 TV vrtić: Čistać ulica
 08:40 Tajni dnevnik patke Matilde: U laži su pačje noge (R)
 08:55 Papreni detektivi, serija
 09:20 Život s Derekom, serija
 09:45 H2O! Uz malo vode
 10:10 Merlin, serija za mlade
 11:00 Mučke, serija
 11:30 Napravljeno po mjeri, dokumentarna serija
 11:45 Jednostavne večere s Nigelom Slaterom, dokumentarna serija
 12:15 Gnjev jedne žene, kanadsko-američki film (R)
 13:50 Brazil-Ekspres, dokumentarna serija
 16:15 Regionalni dnevnik
 16:55 Sportski program
 17:49 Sportski program
 20:00 Zaštitnica svjedoka
 20:50 Osuđeni bez presude, američko-njemački film
 23:50 Optuženi
 00:50 Retrovizor 1. serija
 01:35 Retrovizor 2. serija
 02:20 Noćni glazbeni program

07:00 RTL Danas, (R)
 07:40 Villa Maria, serija (R)
 08:35 Moji džepni ljubimci
 08:55 Virus attack
 09:15 TV prodaja
 09:30 Snažne žene, serija
 10:30 Snažne žene, serija
 11:30 TV prodaja
 11:45 Bibin svijet, serija (R)
 12:30 Ekkluziv Tabloid, (R)
 13:30 Villa Maria, serija
 14:30 Tko će ga znati! - nove epizode, game show (R)
 15:25 tog se nitko nije sjetio! - nove epizode, (R)
 16:30 RTL Vijesti
 16:45 Bibin svijet, serija
 17:35 Ekkluziv Tabloid
 18:30 RTL Danas
 19:15 Tko će ga znati! - nove epizode, game show
 20:00 Hajde da se volimo 2, film, glazbena komedija
 22:00 Linija smrti, film, znanstveno-fantastični/akcijski
 23:05 Eurojackpot
 23:10 Linija smrti, film, znanstveno-fantastični/akcijski
 00:05 Mentalist, serija (R)
 01:00 RTL Danas, (R)
 01:55 Kraj programa

SUBOTA **12.7.2014.**

06:40 Eko zona (R)
 07:25 Lovci na skalpove, američki film - ciklus klasičnog vesterna
 09:05 Normalan život
 09:50 Vijesti iz kulture
 10:00 Vijesti
 10:15 Dražesni pupoljci svibanjski, serija
 11:05 Damin gambit: Nada Puttar Gold
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Veliki brodolomi
 13:10 Protestanti: Podjele i sukobi, dokumentarna serija
 13:45 Prizma
 14:30 Kućni ljubimci
 15:05 Sretna obitelj, serija
 17:00 Vijesti
 17:15 Tržnice - trbuh grada: Središnja tržnica u Budimpešti, dokumentarna serija
 18:10 I to je Hrvatska (R)
 18:25 Lijepom našom: Ivanić Grad
 19:30 Dnevnik
 20:06 Loto 7/39
 20:13 Velika pljačka vlaka, britanski film
 22:05 Vladarica, serija
 22:50 Dnevnik 3
 23:25 Jefferson u Parizu, francusko-američki film - Filmski maraton
 01:40 Lovci na skalpove, američki film - Filmski maraton
 03:20 Skupljač milja, američki film - Filmski maraton
 04:55 Prizma

07:10 Najava
 07:13 Split: More (R)
 07:43 Dim dam dum
 07:48 Wot wot's, crtani film
 07:58 Dr. Pas, crtana serija
 08:10 Roktave priče
 08:35 Ezopovo kazalište
 08:45 Mowgli, serija za djecu
 09:07 TV vrtić: Filip putnik
 09:20 Vedranovi velikani: Špiro Mihanović (R)
 09:30 Duh s interneta, kanadsko-američki film za djecu
 11:05 Napravljeno po mjeri, dokumentarna serija
 11:20 Mučke: Krv nije voda
 11:50 Jednostavne večere s Nigelom Slaterom, dokumentarna serija
 13:05 Skupljač milja, američki film (R)
 14:40 Brazil-Ekspres,

dokumentarna serija
 15:15 Sportski program
 17:00 Sportski program
 20:07 Zaštitnica svjedoka
 21:00 Brazuca - emisija
 21:45 Nogomet, SP Brazil - prijenos
 23:50 Brazuca - emisija
 01:35 Noćni glazbeni program

06:30 RTL Danas, (R)
 07:10 Moji džepni ljubimci, crtana serija (R)
 07:30 Timon i Pumbaa, animirana serija
 08:00 Svemoguć Spiderman, animirana serija
 08:55 Sportske igre mladih, emisija za djecu
 09:10 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
 09:55 TV prodaja
 10:10 Koledžicom po svijetu, zabavna emisija (R)
 11:40 TV prodaja
 11:55 Malcolm u sredini, humoristična serija
 12:20 Malcolm u sredini, humoristična serija
 12:50 Malcolm u sredini, humoristična serija
 13:20 TV prodaja
 13:35 Kućanice, humorna dramska serija
 14:30 Kućanice, humorna dramska serija
 15:25 Kraljica maturalne večeri, igrani film, fantazija
 16:30 RTL Vijesti
 16:45 Kraljica maturalne večeri, igrani film, fantazija
 17:20 Koledžicom po svijetu, zabavna emisija
 18:30 RTL Danas
 19:15 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 20:00 Sakrivene, igrani film, triler
 22:00 Na meti ubojice, igrani film, akcijski)
 00:00 Berlin Calling - TV premijera, igrani film, humorna drama
 02:10 Astro show
 03:10 RTL Danas, (R)
 03:50 Kraj programa

NEDJELJA **13.7.2014.**

06:35 Lijepom našom: Ivanić Grad
 07:50 Pobuna na brodu Caine, američki film
 09:50 Vijesti iz kulture

10:00 Vijesti
 10:15 A.Christie: Poirot, serija
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 I to je Hrvatska (R)
 12:35 Plodovi zemlje
 13:28 Rijeka: More
 14:00 Neobično oružje, dokumentarna serija
 14:55 Mir i dobro
 15:30 Raj, serija
 16:20 Vrtlarica (R)
 17:00 Vijesti
 17:20 Kennedyjevi, serija
 18:10 Godišnjica mature
 19:30 Dnevnik
 20:06 Loto 6/45
 20:12 Velo misto, serija
 21:25 Takvim sjajem može sjati - Zagrebačka škola šansone: Vrata ruža, dokumentarna serija
 22:20 Dnevnik 3
 22:55 Klasika mundi: Christian Tetzlaff i Berlinska filharmonija na Waldbühne 2013.
 23:30 Pobuna na brodu Caine, američki film
 01:30 Godišnjica mature (R)
 02:40 Reprizni program
 04:20 Mir i dobro
 04:50 Plodovi zemlje
 05:40 Rijeka: More
 06:10 Vrtlarica (R)

06:12 Najava
 06:15 Turistička klasa (R)
 06:45 Zvonko u Zemlji igračaka, crtana serija
 06:55 Vatrogasac Sam
 07:05 Roktave priče
 07:30 Ezopovo kazalište
 07:40 Mowgli, serija za djecu
 08:05 Tajni dnevnik patke Matilde: U laži su pačje noge (R)
 08:20 Laboratorij na kraju svemira: Lebdeće loptice
 08:30 Pozitivno (R)
 09:00 Ustoličenje mitropolita zagrebačko-ljubljanskog Porfirija, prijenos
 12:00 Biblija
 12:15 Trčanje u život, američki film
 13:50 Taksijem do kanade, američki film
 15:20 Pjesme Podravine i Podravlja 2014. - Večer Podravine
 16:55 Nogomet, SP Brazil - sažetak
 17:49 Nogomet, SP Brazil - snimka
 20:00 Brazuca - emisija
 20:45 Nogomet, SP Brazil - prijenos finala
 22:50 Brazuca - emisija
 23:30 Turnir Svjetske lige u hokeju na travi, reportaža

U tri riječi - SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !

ЈКП "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
ЈКР "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Uspjeh čine ljudi

Naša polisa...Vaša sigurnost

Tel: +381 (0) 24 555-867 • www.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

23:50 Glazbeno-dokumentarni filmovi strani
00:50 koncerti i festivali zabavne glazbe
02:05 Noćni glazbeni program

06:50 RTL Danas, (R)
07:30 Timon i Pumbaa, (R)
08:00 Svemoguća Spiderman
09:10 Galileo
10:20 Malcolm u sredini, serija
10:50 Malcolm u sredini, serija
11:20 Malcolm u sredini, serija
11:50 Malcolm u sredini, serija
12:20 TV prodaja
12:35 Phineas i Ferb: Iza druge dimenzije, film
14:10 Luđaci u podmornici, igrani film, komedija
16:00 Bibin svijet, serija
16:30 RTL Vijesti
16:40 Bibin svijet, serija
16:45 Bibin svijet, serija
17:20 Mjenjačnica
18:30 RTL Danas
19:20 Sulejman Veličanstveni
20:00 Montevideo, vidimo se! - nove epizode
21:00 Ubojita zamjena - TV premijera, akcijska drama
23:00 CSI: Miami, serija
23:55 CSI: Miami, serija
00:55 CSI: Miami, serija
01:50 Astro show
02:50 RTL Danas, (R)
03:40 Kraj programa

PONEDJELJAK
14.7.2014.

06:40 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:05 Sve će biti dobro
10:00 Vijesti
10:11 Sovjetski Savez - stvaranje superrase, dokumentarni film
11:03 Dr. Oz, talk show
12:00 Dnevnik 1
12:20 Jezik za svakoga (R)
12:35 Znaj da te volim
13:20 Roditelji i djeca, serij
14:10 I to je Hrvatska
14:20 Vijesti iz kulture
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:43 Svjedoci vremena - Mirko Kovač, dokumentarna serija
15:33 Kako je nastajala serija Kuda idu divlje svinje
15:52 Kuda idu divlje svinje,

TV serija
16:52 Eurovijesti
17:00 Vijesti
18:05 Večer na 8. katu (R)
18:50 Stipe u gostima, humoristična serija
19:30 Dnevnik
20:07 TV Bingo
20:30 60 godina Splitskog ljeta, dokumentarna emisija
21:00 Otvorenje 60. splitskog ljeta, prijenos
00:35 Dnevnik 3
01:10 Reprizni program
03:25 Vijesti iz kulture
03:35 Jezik za svakoga (R)
03:45 Drugi format: Christine Nicholls - Aboridžinska kultura (R)
04:25 Večer na 8. katu (R)
05:10 Hrvatska uživo
05:55 Ljubav u zaleđu, serija

05:52 Najava
05:55 Dokumentarna reportaža
06:05 Prkosna ljubav
06:47 Prkosna ljubav
07:30 Roktave priče
07:55 Ezopovo kazalište
08:05 Mowgli, serija za djecu
08:30 TV vrtić: Juha
08:40 Čarobna ploča: Engleski - Slovo T
08:55 Papreni detektivi, serija
09:20 Život s Derekom
09:45 H2O! Uz malo vode
10:10 Merlin, serija za mlade
10:55 Mučke, serija
11:25 Budimpešta: Vaterpolo, EP: Hrvatska - Njemačka, prijenos
12:40 Vrebač, kanadski film R
14:10 Plesni izazov, serija
14:35 Plesni izazov, serija
15:00 Lovci na natprirodno
15:45 Dva i pol muškarca
16:05 Dva i pol muškarca
16:30 Regionalni dnevnik
17:00 Naši dani - priče o hrvatskom rocku, dokumentarna serija
17:55 Dobra žena, serija
18:40 Bjelokost, dok. film
19:30 Slatki svijet Charlyjevih anđela, dok. serija
20:00 Žuti marker, talk show
20:30 Zakon!, serija
21:10 Svi golovi SP u nogometu - Brazil 2014.
22:45 Zakon i red: Odjel za žrtve, serija
23:30 Motel Bates, serija
00:15 Kalifornikacija, serija
00:45 Ludnica u Clevelandu, humoristična serija
01:05 Noćni glazbeni program

07:00 RTL Danas, (R)
07:40 Villa Maria, serija (R)
08:35 Moji džepni ljubimci
08:55 Virus attack, serija
09:15 TV prodaja
09:30 Snažne žene, serija
10:30 Snažne žene, serija
11:45 Bibin svijet, serija (R)
12:30 Ekkluziv Tabloid, (R)
13:30 Villa Maria, serija
14:30 Tko će ga znati! - nove epizode, game show (R)
15:25 Tog se nitko nije sjetio! - nove epizode, game show, Specijal: Budi mi prijatelj (R)
16:30 RTL Vijesti
16:45 Bibin svijet, serija
17:30 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:15 Tko će ga znati! - nove epizode, game show
20:00 Tog se nitko nije sjetio!
21:10 Policajac s Beverly Hillsa 2, film
23:15 RTL Vijesti
23:40 Mentalist, serija
00:35 Montevideo, vidimo se! - nove epizode, (R)
01:30 CSI: Miami, serija (R)
02:25 Astro show
03:25 RTL Danas, (R)
04:10 Kraj programa

UTORAK
15.7.2014.

06:40 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:05 Sve će biti dobro
10:00 Vijesti
10:11 Černobilski radioaktivni vukovi, dokumentarni film
11:04 Dr. Oz, talk show
12:00 Dnevnik 1
12:20 Jezik za svakoga (R)
12:35 Znaj da te volim, telenovela
13:20 Roditelji i djeca, serija
14:10 I to je Hrvatska
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Janko Polić Kamov ili Vitez Crne Psove, dokumentarni film
15:25 Kuda idu divlje svinje, TV serija
16:25 Dokumentarni film (R)
17:00 Vijesti
18:05 Večer na 8. katu (R)
18:50 Stipe u gostima, humoristična serija
19:30 Dnevnik
20:05 Loza, serija

20:55 Turistička klasa
21:30 Kulturni kolodvor, ljetni kulturni magazin
22:05 Nikolaj i Julie, serija
23:00 Dnevnik 3
23:35 Ranko Marinković: Glorija, snimka kazališne predstave (2. dio)
00:55 Kulturni kolodvor, ljetni kulturni magazin
01:25 Turistička klasa
01:55 Reprizni program
03:25 Vijesti iz kulture
03:35 Jezik za svakoga (R)
03:45 Drugi format (R)
04:25 Večer na 8. katu (R)
05:10 Hrvatska uživo
05:55 Ljubav u zaleđu, serija

05:52 Najava
05:55 Dokumentarna reportaža
06:05 Prkosna ljubav
06:47 Prkosna ljubav
07:30 Roktave priče
07:55 Ezopovo kazalište
08:05 Mowgli, serija za djecu
08:30 TV vrtić: Blizanci
08:39 Danica i Puž
08:45 Profesor Baltazar: Veseli most
08:55 Papreni detektivi, serija
09:20 Život s Derekom
09:45 H2O! Uz malo vode
10:10 Merlin, serija za mlade
11:00 Mučke, serija
11:30 Ideje za uređenje prostora, dokumentarna serija
11:55 Jednostavne večere s Nigelom Slaterom, dokumentarna serija
12:40 Opsesija, kanadski film (R)
14:10 Plesni izazov, serija
14:35 Plesni izazov, serija
15:00 Lovci na natprirodno
15:45 Dva i pol muškarca
16:05 Dva i pol muškarca
16:30 Regionalni dnevnik
17:00 Naši dani - priče o hrvatskom rocku, dokumentarna serija
17:55 Dobra žena, serija
18:55 Budimpešta: Vaterpolo, EP: Hrvatska - Španjolska, prijenos
20:15 Žuti marker, talk show
20:45 Nogomet, LP: Dinamo - Žalgiris, 2. pretkolo, prijenos
22:40 Zakon i red: Odjel za žrtve, serija
23:25 Motel Bates, serija
00:10 Kalifornikacija, serija
00:40 Ludnica u Clevelandu
01:00 Noćni glazbeni program

07:00 RTL Danas, (R)
07:40 Villa Maria, serija (R)
08:35 Moji džepni ljubimci
08:55 Virus attack
09:30 Snažne žene, serija
10:30 Snažne žene, serija
11:30 TV prodaja
11:45 Bibin svijet, (R)
12:30 Ekkluziv Tabloid, (R)
13:30 Villa Maria, serija
14:30 Tko će ga znati! - (R)
15:25 Tog se nitko nije sjetio! - nove epizode, game show (R)
16:30 RTL Vijesti
16:45 Bibin svijet, serija
17:30 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:15 Tko će ga znati!
20:00 Tog se nitko nije sjetio!
21:10 Upravo vjenčani, film, romantična komedija
23:05 RTL Vijesti
23:25 Mentalist, serija
00:20 Film katastrofe, igrani film, komedija
02:00 Astro show, (R)
03:00 RTL Danas, (R)
03:40 Kraj programa

SRIJEDA
16.7.2014.

06:40 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:05 Sve će biti dobro
10:00 Vijesti
10:13 Igrati se Boga, dokumentarni film
11:03 Dr. Oz, talk show
12:00 Dnevnik 1
12:20 Jezik za svakoga (R)
12:35 Znaj da te volim
13:20 Roditelji i djeca, serija
14:10 I to je Hrvatska
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Razglednice iz Malezije, dokumentarni film
15:40 Kuda idu divlje svinje, TV serija
16:35 Manjinski mozaik: Islamsko graditeljstvo u Hrvatskoj (R)
17:00 Vijesti
18:05 Večer na 8. katu (R)
18:55 Stipe u gostima
19:30 Dnevnik
20:05 Loto 7/39
20:10 Loza, serija
21:05 Australski vremeplov: Prvi koraci, dokumentarna serija
22:00 Nikolaj i Julie, serija
22:55 Dnevnik 3
23:30 Imamo Papu, talijansko-

francuski film - Kino Europa (R)
01:15 Australski vremeplov: Prvi koraci, dok. serija
02:10 Reprizni program
03:25 Vijesti iz kulture
03:35 Jezik za svakoga (R)
03:45 Drugi format (R)
04:25 Večer na 8. katu (R)
05:10 Hrvatska uživo
05:55 Ljubav u zaleđu, serija

05:52 Najava
05:55 Dokumentarna reportaža
06:05 Prkosna ljubav
06:47 Prkosna ljubav
07:30 Roktave priče
07:55 Ezopovo kazalište
08:05 Mowgli, serija za djecu
08:30 TV vrtić: Ovce
08:40 Kokošja juha
08:55 Papreni detektivi, serija
09:20 Život s Derekom
09:45 H2O! Uz malo vode
10:10 Merlin, serija za mlade
11:00 Mučke, serija
11:30 Ideje za uređenje prostora, dok. serija
11:55 Jednostavne večere s Nigelom Slaterom, dokumentarna serija
12:45 Netko ih je gledao, američki film (R)
14:10 Plesni izazov, serija
14:35 Plesni izazov, serija
15:00 Lovci na natprirodno
15:45 Dva i pol muškarca
16:05 Dva i pol muškarca
16:30 Regionalni dnevnik

17:00 Naši dani - priče o hrvatskom rocku, dokumentarna serija
17:55 Dobra žena, serija
18:40 Genijalne životinje, dokumentarni film
19:30 Slatki svijet Charlyjevih anđela, dok. serija
20:00 Žuti marker, talk show
20:30 Zakon!, serija
21:10 Urotnik, američki film
23:15 Zakon i red: Odjel za žrtve, serija
00:00 Motel Bates, serija
00:45 Kalifornikacija, serija
01:15 Ludnica u Clevelandu
01:35 Noćni glazbeni program

07:00 RTL Danas, (R)
07:40 Villa Maria, serija (R)
08:35 Moji džepni ljubimci
08:55 Virus attack
09:30 Snažne žene, serija
10:30 Snažne žene, serija
11:45 Bibin svijet, (R)
12:30 Ekkluziv Tabloid, (R)
13:30 Villa Maria, serija
14:30 Tko će ga znati! - (R)
15:25 Tog se nitko nije sjetio! R
16:30 RTL Vijesti
16:45 Bibin svijet, serija
17:30 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:15 Tko će ga znati!
20:00 Tog se nitko nije sjetio!
21:10 Bez traga, serija
22:05 Bez traga, serija
23:00 RTL Vijesti
23:25 Mentalist, serija
00:20 Potraga, igrani film

02:30 Astro show, (R)
03:30 RTL Danas, (R)
04:15 Kraj programa

ČETVRTAK 17.7.2014.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:05 Sve će biti dobro
10:00 Vijesti
10:12 Fugu - Okus za koji se umire, dok. film
11:04 Dr. Oz, talk show
12:00 Dnevnik 1
12:20 Abeceda zdravlja (R)
12:35 Znaj da te volim
13:20 Roditelji i djeca, serija
14:10 I to je Hrvatska
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Prodaje se Dubrovnik
15:30 Kuda idu divlje svinje
16:30 Manjinski mozaik: (R)
17:00 Vijesti
18:05 Večer na 8. katu (R)
18:50 Stipe u gostima
19:30 Dnevnik
20:05 Loza, serija
21:00 7 dana, politički magazin
21:50 Nikolaj i Julie, serija
22:45 Dnevnik 3
23:20 Iluzija, makedonski film - Kino Regija
01:10 Drugi format (R)
01:50 7 dana, politički magazin

02:35 Reprizni program
03:25 Vijesti iz kulture
03:35 Abeceda zdravlja (R)
03:45 Drugi format (R)
04:25 Večer na 8. katu (R)
05:10 Hrvatska uživo
05:55 Ljubav u zaleđu, serija

05:55 Dokumentarna reportaža
06:05 Prkosna ljubav
06:47 Prkosna ljubav
07:30 Roktave priče
07:55 Ezopovo kazalište
08:05 Mowgli, serija za djecu
08:30 TV vrtić: Ljubimac
08:42 Profesor Baltazar: Zrak
08:46 Laboratorij na kraju svemira: Elektromagnet
08:55 Papreni detektivi, serija
09:20 Život s Derekom
09:45 H2O! Uz malo vode
10:10 Merlin, serija za mlade
11:00 Mučke, serija
11:55 Jednostavne večere s Nigelom Slaterom, dokumentarna serija
12:55 Budimpešta: Vaterpolo, EP: Hrvatska - Francuska, prijenos
14:10 Plesni izazov, serija
14:35 Plesni izazov, serija
15:00 Lovci na natprirodno
15:45 Dva i pol muškarca
16:05 Dva i pol muškarca
16:30 Regionalni dnevnik
17:00 Naši dani - priče o hrvatskom rocku, dokumentarna serija
17:55 Dobra žena, serija

18:40 Genijalne životinje, dokumentarni film
19:30 Slatki svijet Charlyjevih anđela, dok. serija
20:00 Žuti marker, talk show
20:30 Zakon!, serija
21:10 Prljavi mali Billy, američki film
22:45 Zakon i red: Odjel za žrtve, serija
23:30 Motel Bates, serija
00:15 Kalifornikacija, serija
00:45 Ludnica u Clevelandu
01:05 Noćni glazbeni program

07:00 RTL Danas, (R)
07:40 Villa Maria, serija (R)
08:35 Moji džepni ljubimci
08:55 Virus attack
09:30 Snažne žene, serija
10:30 Snažne žene, serija
11:45 Bibin svijet, serija (R)
12:30 Ekkluziv Tabloid, (R)
13:30 Villa Maria, serija
14:30 Tko će ga znati! - (R)
15:25 Tog se nitko nije sjetio!
16:30 RTL Vijesti
16:45 Bibin svijet, serija
17:30 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:15 Tko će ga znati!
20:00 Tog se nitko nije sjetio!
21:10 Kućanice, serija
22:05 Kućanice, serija
23:00 RTL Vijesti
23:25 Mentalist, serija
00:20 Bez traga, (R)
01:10 Bez traga, (R)
02:05 Astro show, (R)
03:05 RTL Danas, (R)

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od poneđjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svijetnik* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom *Glas domovine*, emitira se na HRT1 ponedjeljkom od 13.20 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00
Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog *Bolja Srbija* • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik *Govorimo hrvatski*

19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna glazba (ponedjeljkom) • *Na valovima hrvatske glazbene tradicije* - narodna glazba (utorkom) • *Veliki majstori glazbe* - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock vremeplov* (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • *Kulturna povijest* (utorkom) • *Znanjem do zdravlja* (srijedom) • *Razmišljanje dopušteno* (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljkom) • *Aktualije* (utorkom) • *Otvoreni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za moderna vremena* - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18.15 Vojvođanski tjedan
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.00 Vjerska emisija, duhovna glazba
• 20.00 Divni novi svijet
• 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
• 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.30 Putnici kroz vrijeme emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20.00 *Hrvatima izvan domovine* - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
20.55 Odjava programa

104, 4 Mhz

GORAN VUJKOVIĆ, PREDSEDNIK SKUPŠTINE SPORTSKOG DRUŠTVA ARTEMIS IZ SUBOTICE

Streličarstvo kao hobi, posao i strast

Našu pozornost, a samim tim i poziv na razgovor i suradnju, privukla je jedna iznimno zanimljiva i interesantna osoba, i ne samo to, privuklo nas je ono čime se ova osoba bavi, ili bolje reći – u čemu uživa. **Goran Vujković**, predsjednik Skupštine Sportskog društva *Artemis* iz Subotice, govorit će nam u redovima koji slijede o jednom, kako kaže, viteškom sportu, o sebi, svojim viđenjima svog života, kako to već ide na ovim našim i vašim stranicama.

GORANOVA PRIČA

Goran je proveo 20 godina u međunarodnoj špediciji kao carinski referent, radeći kao agent 17 godina u robnom i željezničkom prometu i 5 godina na graničnom prijelazu. Kako to već

biva, ne svugdje i ne baš svakome, mada je to izgleda postala naša svakodnevica, Goran je trenutno bez zaposlenja i sve svoje raspoloživo vrijeme posvećuje plemenitom i viteškom sportu – streličarstvu. On ističe kako je u mladosti igrao hokej na travi, 8 godina na ledu, a kao dijete je išao i na gimnastiku i nogomet. Nema što, pravi sportski tip, skija, pliva i upražnjava sve vidove rekreacije. Kako je došlo do te sada već dugotrajne ljubavi prema streličarstvu Goran nam kaže: »Ljubav prema streličarstvu je počela prije 10 godina, igrom slučaja od svoga poznanika čuo sam kako se odvijaju treninzi u Subotici i malo pomalo sam se uključivao kao početnik, a kasnije kao natjecatelj i reprezentativac Srbije u 3 D disciplini.«

Streličarstvo, kako nam Goran kaže, iziskuje pozamaš-

na financijska sredstva po pitanju sportske opreme. Ukoliko natjecatelj želi ulagati u sebe, za rekreativce trošak može biti 150 eura, a cijene se penju od 2000 do 3000 eura. Klub funkcionira na principu samofinanciranja. »Ranijih smo godina imali pomoć sponzora koji kao da pomalo spavaju posljednjih godina, putujemo prema natjecateljskom kalendaru Streličarskog saveza Srbije. Natječemo se u Hrvatskoj i Mađarskoj, gdje pucamo Grand prix natjecanja s kolegama iz susjednih zemalja.« Goran naglašava kako je bio sudionik Svjetskog prvenstva 2007. godine i Europskog 2012. godine. Pregršt medalja je ostvario kao natjecatelj u domaćem prvenstvu. Klub trenutačno broji 14 aktivnih natjecatelja, koji treniraju i putuju prema mogućnostima.

ZAVIDAN INTENZITET TIMA

Goran također ističe kako je organizirao 12 turnira u posljednjih 9 godina, imao preko 1000 natjecatelja na svojim turnirima iz zemlje, Hrvatske, Slovenije i Mađarske. Svake godine tim putuje prosječno na 20 turnira, što je gotovo svaka druga subota godišnje. Hoće li ovaj intenzitet trajati i dalje, ovisi prvenstveno o okolnostima i financijskoj moći svih natjecatelja. Elana im sigurno neće ponestati. Za one koje zanima nešto više o ovome

OD 09.08.2014. DO 22.08.2014.

Ljetna akcija

-20% NA FOTOKROMATSKA, POLAROIDNA I OBOJENA LEČA

-30% NA DIOPTRIJSKE OKVIRE

-50% NA SUNČANE NAOČALE

TÓTH OPTIKA SUBOTICA

024 55 1-045

Privatna stomatološka ordinacija

Opće stomatološke i specijalističke ortodontske usluge

dr. Róbert Horvát

www.poslovnabaza.com/drhorvatrobert

24000 SUBOTICA Dure Đakovića 7/a Tel.: 024/554-136

sportu, o kome Goran s toliko ljubavi i entuzijazma priča, više informacija može se dobiti na web portalu www.artemissu.weebly.com.

O STRELIČARSTVU

Strelčarstvo je vještina gađanja lukom i strijelom i pripada skupini takozvanih bijelih sportova. To je olimpijski sport. Prvi se puta pojavljuje kao suvreme-

ni sport na drugim Olimpijskim igrama 1900. godine u Parizu. Danas postoji nekoliko međunarodnih strelčarskih organizacija, ali temelji suvremene strelčarske organizacije postavljeni su 1931. godine, osnutkom Međunarodne strelčarske federacije FITA (*Federation International de Tir a l'Arc*).

I još malo o strelčarstvu koje »život znači«. Primjerice, vid strelčarstva se dijeli na metno

i 3 D strelčarstvo. Metno je u dvorani i vani. U dvorani se gađa na 18 metara, a vani olimpijska runda 72 strijele, američka runda 90 strijela, FITA 144 strijele, te field, koji se upražnjava na većem otvorenom prostoru gdje se gađa 12 neobilježenih i 12 obilježenih metnih polja, sve skupa 24.

Kao poslasticu Goran izdva-ja 3 D strelčarstvo u kome svi mogu pronaći vid zabave i razonode. »Gađaju se oblici divljih životinja na razdaljinama koje ističu propozicije, same životinje su od pjenaste gume. Puca se turnir od 24 metna polja, zbrajaju se rezultati i dobiva se skor lista. Navedimo još samo jednu sitnicu, a to je da za ovaj sport, ili za bilo koji drugi, treba imati entuzijaste i ljude koji vole i nadasve unaprijeđuju ovaj vid natjecanja, rekreacije i hobija«, istaknuo je Goran Vujković.

OBITELJSKI ŽIVOT

Što na sve ovo kaže supruga Josipa, kako njoj sve ovo paše, je li i ona uključena u suprugovu priču? »Josipa se trudi pomoći i uvijek se nađe pri ruci kada je potrebno nešto organizirati, a sadašnji status joj je sportska direktorica«, odgovara nam Goran.

»Živimo u obiteljskoj kući i njegujemo okruženje kao pravi botaničari«, kaže Goran. A što

se tiče kuharskog recepta, tu nam je izdvojio recept njegovih, kako veli, najomiljenijih špageta. Supruga Josipa je odlična kuharica, veoma maštovita i spretna, a Goran pomaže kad god mu je želja i potreba.

Sin Davor je završio srednju ekonomsku školu, smjer bankarstvo, te je nastavio školovanje u Americi, na *Missouri Valley Collegeu*. Da bi Davor otišao u Ameriku, američku stipendiju je dobio i ostvario izvrsnim igranjem tenisa kojim se bavi od svoje 5. godine. Uspješan je tenisač i student druge godine istoimenog collegea.

Dijelimo s vama recept !

Goranovi špageti

Na ulju propirjati luk srebrnjak, dodati 10 dag mljevenog mesa. Nakon što se sve fino ispirja doda se 8 dl soka od rajčice, rukola i sir parmezan. Sve se kuha 5 minuta. Kako je dobiven preljev, ostaje još kuhanje samih špageta. Kuhajte ih al dente. Na kraju sve promiješajte i na stolu su vam špageti. Prste da polizeš!

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
024/553-774, 024/567-495, 063/508-813, 0600/553-774, 0600/567-465

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

od 1991. sa vama

Alergotestiranje na 370 alergena, bez bola, bez krvi, pouzdano.

Poliklinika za vašu obitelj

POGLED S TRIBINA

Njemačka

Jedan od najboljih engleskih napadača svih vremena **Garry Lineker** svojevremeno je rekao kako svi igraju nogomet, ali Nijemci uvijek na kraju pobjede. U utorak navečer cijeli je svijet vidio brutalnu demonstraciju ove nogometne istine. S jednom velikom razlikom. Nijemci nisu pobijedili na kraju polufinalnog duela protiv Brazila, domaćina Svjetskog prvenstva i peterostrukog prvaka svijeta. Pobijedili su već nakon pola sata igre. Hoće li postati novi svjetski prvaci znat ćemo nakon velikog finala zakazanaog za nedjelju 13. srpnja.

Ali, ima još jedna velika istina u svezi s već legendarnom Linekerovom misli. Ovaj je Mundial dokazao kako zbilja svi igraju nogomet. I to dobar nogomet.

Prije Brazila 2014. nitko nije davao velike šanse Kostariki i Alžiru, a niti puno stručnjaka nije vidjelo Kolumbiju u četvrtfinalu. Pa su ovi nazovi *outsideri* ipak stigli mnogo dalje od prvobitnih majstorskih procjena, pokazajući kako su oni u međuvremenu postali istinski majstori nogometne igre.

Također, 20. svjetsko nogometno prvenstvo obilježila su rana ispadanja branitelja naslova Španjolske i velikih reprezentacija bivših svjetskih prvaka (Italija, Engleska), te Portugala predvođenog službeno najboljim svjetskim igračem današnjice **Cristianom Ronaldom**.

I gdje je sada tu Hrvatska?

Još jednom smo se uvjerali kako nema lakih protivnika i kako niti jedan ždrijeb ne znači siguran prolaz skupine. Konačno, Meksiko je imao svoju šansu za četvrtfinale protiv Nizozemske, ali ju je prokockao doslovno u posljednjih nekoliko minuta.

Hrvatska nogometna reprezentacija neosporno ima velike nogometaše u svojim redovima i budućnost na velikoj sceni ne bi trebala biti upitna. Jedino je upitno kada će doći do velike smjene u njezinim redovima i vremena zahvale nekolicini nogometaša koji bi svoja mjesta morali ustupiti mlađim kolegama.

Nogomet je sve brža igra. Do prije samo 16 godina (SP 1998. u Francuskoj) u prosjeku se trčalo oko 7-8 km po susretu, a danas je taj prosjek već blizu cijelih 10 km.

Zbog toga je ovo igra namijenjena samo onima najspremnijima. Kada nogometaš dođe u određene godine jednostavno mora biti objektivan i priznati određene činjenice.

Kao što se mora biti objektivan i priznati kako njemačka nogometna reprezentacija igra najbolji nogomet na ovom Svjetskom prvenstvu.

Sedam golova u mreži Brazilaca najbolji je dokaz. Lineker je ponovno u pravu!

D. P.

TENIS

Đoković osvojio Wimbledon

Pobjedom protiv Švicarca **Federera** (6-7, 6-4, 7-6, 5-7, 6-4) u velikom finalu najpoznatijeg turnira na svijetu, **Novak Đoković** je osvojio svoji drugi wimbledonski naslov i ponovno se vratio na mjesto svjetskog broja jedan. Najbolji hrvatski tenisač **Marin Čilić** stigao je do svog prvog četvrtfinala, a poražen je nakon velike borbe u pet setova upravo od slavodobitnika Đokovića.

KOŠARKA

Repešin popis za SP

Izbornik hrvatske košarkaške reprezentacije **Jasmin Repeša** objavio je popis igrača s kojima će 20. srpnja započeti pripreme za nastup na Svjetskom prvenstvu u Španjolskoj. Hrvatske će boje braniti sljedeći košarkaši: **Roko Leni Ukić**, **Oliver Lafayette**, **Rok Stipčević**, **Krunoslav Simon**, **Bojan Bogdanović**, **Mario Hezonja**, **Fran Pilepić**, **Luka Babić**, **Damjan Rudež**, **Dario Šarić**, **Mario Delaš**, **Miro Bilan**, **Darko Planinić**, **Damir Markota**, **Ante Tomić**, **Luka Žorić** i **Lukša Andrić**.

ATLETIKA

Pobjede Perković i Vlašić

Najdužim hicem u bacanju diska (68,48 m) i najvišim skokom (2 m), hrvatske atletičarke **Sandra Perković** i **Blanka Vlašić** slavile su pobjedu na mitingu Dijamantne lige u Parizu. Treće mjesto u skoku u vis zauzela je **Ana Šimić** s preskočenih 1,94 m.

NAMA JE DOVOLJNO

DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,

- Telefon (danonoćno):

(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.rs

e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Prodajem automobil Opel Astra coupe bertone 1,8 2003. Tel.: 024 754760.

Izrađujem hrastove čamce, nekoliko tipova, od 3 do 6 metara dužine. Prijevoz po dogovoru. Novogodišnja akcija - vesla - bijeli barski jasen. Petar Okrugić, Morović. Tel.: 064 3467056. www.okrugic-camci.co.rs

Prodaje se garaža u sklopu stambene zgrade na Radijalcu, A. M. Tita 26/b s priključkom na grejanje, vodu i struju. Tel.: 069 2887213.

Prodajem zob, deblo oraha i kruške, muške čakšire i kožne čizme, rojtoš i plišane marame, stol na razvlačenje sa stolicama. Tel.: 024 532-570.

Tečajevi talijanskog jezika, početne i napredne grupe. Naučite jezik ljepote i elegancije. Tel.: 065 2597700.

Prodajem 4 sobnu kuću na tihom i mirnom mjestu u Velikom Radanovcu, autobus na 400 m. Gradska voda, telefon, plin. Može zamjena za poljoprivredno zemljište. (cijena 50.000 eura) Tel.: 064 1759512.

Prodajem motokultivator IMT-506 Tel.: 065 4033077.

Prodajem ormar - kredenac za dnevnu sobu - sa stolom, stolicama i virangašima, muško tamno odijelo (kaput, prsluk i čakšire) i šešir. Tel.: 024 532570.

Povoljno prodajemo 3.850 m² građevinskog zemljišta kod bazena Dudova šuma u Subotici za gradnju 2 kuće, može za teniske terene, sadnju vinograda ili voćnjaka, sve pogledati u Ulici Pere Popovića Age. Kontakt: 063 7668808, e-mail: leanikolas17@yahoo.com

Povoljno kuća od 158 m² s gospodarskim zgradama u predgrađu Virovitice, Slavonija, Hrvatska. Za one koji hoće boravak u Europskoj uniji. Vrt, voćnjak uz kuću, povoljno prodajemo! Pitati na telefone 00381 644413383 i 00385 33543263.

Prodajem traktorsku prskalicu RAU 440 litara, paraču od 47 krila sa krimerima, kembriž valjak (2 m širok iz jednog dela) - vučni. Tel.: 024 532570.

Prodajem lijepu 182 m² kuću u turističkom gradu s jezerom Slavonska Orahovica, Hrvatska. Vrijedi pogledati. Plin, telefon, zračna banja, blizu planine Papuk. Tel.: 00385 33 673076 ili 063 7668808. E-mail: leanikolas17@yahoo.com

Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i cg, u centru Sombora. Tel.: 025 5449220 ili 064 2808432.

Prodajem stare cigle - velikog formata, cijele polutke, povoljno (15 din/kom). Tel.: 024 532570.

Naprodaj: nova el. kosilica, el. štednjak s ravnom pločom, koturaljke, roze i bijele leandere, komplet crno muško odijelo s čakširama i prslukom, kožne čizme, razna bunjevačka ruva, sefiri, marame, stol na razvlačenje sa stolicama, virangaši, parača s krimerim, ručni kembriž valjak jednodijelni, ekskluzivna talijanska vjenčanica, tepih, tepih staze, ječmena i žitna slama. Tel.: 060-0532570 i 024/528-682.

Molim odgovornu i ozbiljnu obitelj bez predrasuda, koja bi prihvatila osobu u mirovini na doživotnu skrb, u vašem domu kao člana obitelji. Subotica-Osijek-Bjelovar-Darugar-Ivaničgrad. Tel.: 060/155-8667.

IZDAJEM dvo i četverokrevetne APARTMANE i SOBE u Lumbardi na otoku Korčuli. Svaki apartman i soba ima svoju TERASU i poseban ULAZ. Mogućnost ljetovanja VEĆIH GRUPA. Gostima je na raspolaganju veliki ROŠTILJ. Svi gosti imaju osiguran PARKING za automobile i plovila. Udaljenost od mora 150 m. Sve detalje možete vidjeti na www.apartmanikorcula.com. email:marko.gusak@apartmanikorcula.com Kontakt osoba: Marko Gusak, prof. 091/6012021 098/ 9622059.

Prodajem vilerove goblene. Tel.: 063 8579679.

Prodaju se: koturaljke, nova el. kosilica, cijele i polutke opeke velikog formata (13 din komad). Tel.: 024 528682

Makarska - iznajmljujem sobe sa kupatilom, frižiderom, upotrebom kuhinje i parkingom za sezonu 2014. godine. Telefon za Srbiju: 060-6331910, telefon za Hrvatsku: 00385-21617909

Kupujem poljoprivredno zemljište, u jednom komadu od cca 8 do 20 jutara obradive zemlje. Tel.: 064 1759512.

Prodajem garažu od 18 m² u ulici Bore Stankovića 5. Prva s lijeve strane. Tel.: 064 1759512.

Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću novu katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalnim priključcima i CG u centru Sombora. Tel.: 025 5449220 ili 0642808432.

Molim Zvonka Rodenovića, koji me putem jednog časopisa obavijestio da je u Švicarskoj da se javi ako ima prijatelje u Orahovici, Varaždinu, Kr. Toplice, da bi me prihvatili. I druga mesta. Tel.: +381/628377263.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi VAŽI DO 18. 7. 2014.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju Hrvatske riječi.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga **CroArt** prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel.: 024/556-898 ili 555-589.

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo)
Zlata Vasiljević (dopisništvo Sombor)
Suzana Darabašić (dopisništvo Šid)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALA:

Mirjana Dropulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registrarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija
u publikaciji Biblioteka
Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

ČESTITAMO: VJENČANJE MARINE VERAJE I MARKA SKENDEROVIĆA

Veseli mladenci

Prije nekoliko tjedana subotičanin, **Marko Skenderović** oženio je **Marinu Veraju**, a s obzirom da ju je u šali predstavio kao Marinu-Mandarinu, nije bilo teško pogoditi da je njegova snaša iz doline Neretve, tj. Metkovića.

Sudbonosno *da* mladenci su prvo izrekli u subotičkoj Gradskoj kući, a sutradan u crkvi sv. Roka, Markovoj rodnoj župi. Misno slavlje uveličali su njihovi prijatelji zborasi iz Stuttgarta uz pratnju dijela ekipe iz VIS-a *Proroka*. Već na samom ulazu u crkvu mladoženji je krenula suza radosnica, nakon koje im nije bilo kraja kod oboje. Marina i Marko kažu da ih je Bog blagoslovio prekrasnim sakramentom i da ljepši obred nisu mogli zamisliti – jedino što se mladina šminka razmazala!

Nakon obreda veselje se nastavilo na *Dorđević salašu*, a za dobru atmosferu pobrinuo se bend iz Osijeka. Na ovom svadbenom slavlju nije usfalilo ni tamburica. Večer prije su mladenci organizirali druženje da bi se gosti i roditelji bolje upoznali jedni s drugima, ali i sa regijom i običajima, budući da su došli iz Hrvatske, BiH i Njemačke. Za tu prigodu odabran je salaš obitelji **Tikvicki** na Bikovu, gdje su se gosti veselili uz zvuke tamburica ansambla *Ravnice*, ali i domaće kulinarske specijalitete.

Kako nam kaže Marko, pojedini uzvanici su se pribojavali da će se pucati na svadbi uz zvuke trubača u bijelom šatoru na pivskim stolicama, dok im cigani kradu gume s auta. Međutim, na radost svih, austrougarska ostavština ih je fascinirala svojom ljepotom i autentičnošću.

Ova malo neobična i kao što nam fotografija govori – vesela ljubavna priča započela je davne 2006. godine Markovim odlaskom na studije u Zagreb. »Upoznali smo se kao brucosi na prvom predavanju na Grafičkom fakultetu u Zagrebu, nakon čega smo popili uvodnu kavu na kojoj je sve počelo«, rekao je Marko. Naši mladenci su trenutno apsolventi Grafičkog fakulteta, a žive Stuttgartu u koji su došli prije dvije godine preko ERASMUS razmjene studenata. Planovi za budućnost su im odbraniti diplomski rad u rujnu te se zaposliti u Stuttgartu ili negdje u njemačkom govornom području.

Je. D.

IZ IVKOVIĆ ŠORA Rodilo fajn, ostala mrševina...

Piše: Branko Ivković

Faljnjs čeljadi, jeto ja se latijo pa svodim račun oko ove vršidbe, pa što više gledim u ovaj moj okrzan teffer sve mi se čini da će mi ostat onaj poznat račun, od Paje rage. Nisam ja bisan zato da nije rodilo, ta rodilo fajn, al ded odbi ovo ded ono, pa plati

reštanciju, a ono kad se podvukla plaša triba zaplakat. Da sam radio ris ko kadgod ostala bi mi samo mrševina, a to vam je ono što risar grabljama nakupi na kraju ako ne zaboravi pa 'privrne' risarušu pod krstinom. Načuo sam da je u drugim srezovima dvared manja reštancija neg u našoj varoši, ako je tako onda će se naše čukundide okrećat u grobu, zašto li su išli čak u Beč otkupljivat varoš, plaćat suvim zlatom da naša varoš bidne slobodan kraljevski grad kad sad ovi tako lako sve opasedu od svita. Niki kontam da je bolje bit u ova vrimena i malo manje slobodan. Moj pokojni bačo je divanijo da ne triba ni zapisivat i podvlačit plašu neg samo radit, al očeš vruga sad, moždar je kadgod i bilo tako, a sad bome nije, jel svake godine se samo ide u trvalo pa ode zemlja na doboš, ovi sad što raspoređivadu s vlašćom ne dile bome »zelene planove« pa oš vratit oš, ako neš nikom ništa, malo te izruže u zadrugi.

Neg i svit nije složan ko kadgod, niki dan čitam u novini da čedu opet bit nika skupljanja parafa za biranje veća med našim svitom, malo nako mi i drago tako nam i triba kad nismo ko drugi svit pa ne idemo na biranje redovno, nikad se ne možmo udivanit, kad se divani svi se glavešine uprckadu od obećavanja a ni šta će se metit u paprikaš za slavlje, krumpir jal debeli rizanci, nismo se vridni dogovoriti, mi oma pravimo konferenciju i posvađamo se kugod da dilimo tal. Kako se ne ugledamo na naše stare oni su živili u jednim salašu po tri familije, bile strine, ujne, jetrove, zauve i sve je moralo slušat, sinovi baču, a ženski svit svekrovu i kraj pripovitke, koliko vidim sad bi svi bili bačo i svi bi držali buđelar. To tako neće ić vidim ja čeljadi moja da je Vrag odno šalu, dok se mi svađamo drugi skuplja bodove pa će nam ostat opet ovaj moj račun od vršidbe.

E evo mog Pere, moje razgale, sad će bit pametnog divana, niki dan mi je bijo zdravo u nevolji, potuko se siroma...Ne boj te se nije moj Periša kaki bičkaš i nije to bila prava tuka, neg išo Pere stazicom nuz kanal iz mijane, koje dobo noći, i ispričijo mu se čovik kako on pripovida i neće da se skloni nuz kraj. Pere se na njegov dobro izviko i opleo mu čušku, pa drugu pa treću, pa ga šaknijo livom pa desnom, a kad je ondak zama-nijo čeljadi moja naširoko, onim suncokretu se smakla glava, jel dabome da nije bijo čovik već suncokret, a moj Periša lipo pravac u Čik kanal da se »izdivani« sa žabama, u kanalu imade dosta vode, baš su ga ovog prolića očistili. No doduše zdravo mi zapritijo da nikom ne pripovidam, al šta ćete izdržo sam dok nisam očo u selo, kad je sitašće držalo čorbu, proteče jal te. Idem iznet bocu dok ne ostavi biciglu, moram se malo ulagivat, jel kazo je samo meni a dica u šoru kreću kad naiđe.

Zbogom i lip pozdrav iz Ivković šora.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Uvik bi niko voljijo bit ništa misto nikoga

Niko veće sili bać Iva i njegov virni pajta Martin na avto-bus i krenili se na daleki put. I to ofanj daleki. Išli i ti njevi što cigru i pivu. Izmolili se za srićna puta, malo se divanili, a onda i pozaspali. Ka je već svanilo, a oni još nisu stigli ni do po puta, razbudili se skoro svi. Niko pono dudovače, niko komovice, pa su malo i zube oprali, a onda izvadijo ko je šta imo, pa su i prizalogajili. Bać Iva i Martin su ko i uvik sidili jedan nuž drugoga. Vazdan su imali ni-kakoga divana, a voljili su zajedno i novine pročitat. Vaj put se bać Iva malo i nabruno. Šćim je otvorijo novine, vidi da je Martin bijo u varoši na nikake koferencije, kako su vi što su to natrukovali rekli i jako važne, a eto, njemu ni ništa reko. A lipo natrukovano ka je to bilo, ko je sve bijo i di. Bome, vidi bać Iva da to nisu čista posla, jel su zajedno bili i pope i političari i cigrač i pivači jedino se ne zna ko je sviro. Znade se samo da se uvik cigra nako kako se svira. I još kažu da će brzo nikako izbiranje, al vaj put zone što vodu sve bać Ivine u ve države. Eto, dobro je on još pri nekoliko miseci ositijo da duše nikaka gadna promaja, samo ni oma zno otkud. »A, pajto, sad ja vidim šta se tude radi. Samo, ne valja vam to što uvik našem svitu, štogod radite, radite iza leđi. I onda, ka drugi to vidu, samo nam se prdaču. Eto, da ni novina, ne bi ja ni zno da se ti najozbiljnije sprimaš skinit ve što nas sad vodu.«, veli, pa dade i Martinu da pročita šta je natrukovano. Martin se zagledo u novine, vidi da je pročito nekoliko put, pa ope malo gleda u bać Ivu, malo u novine. Zinijo i ko da ništa u sebe sapi. »A vidiš ti, pajto, ka je bila ta koferencija? Pa i sam dobro znadeš da sam taj dan pri podne bijo u matrne, a u vrime koferencije nisam mogo bit u varoši, ka sam moro ostat u selu, jel vi naši najbolje znadu cigrat ka jim ja sviram. A ciguran sam da tačno znadem ka je to bilo, jel smo ja i ti ošli na jednu, pa se zadržali do potli po noći, a sutra u selu bijo vašar. Bome, va moja mi cangrizala cili dan, pa se odobrovoljila istom pridveče, ka sam je kupijo srce.«, veli Martin i vadi kalendar iz džepa. Vidi bać Iva da imade pravo, nji dva su se nakvasili baš to veće ka je bila koferencija, pa jegov virni pajta ni mogo u isto vrime bit na dva mista. A da je bijo u selu, zno cigurno, jel je i on doma dobijo ofanj kaštigu potli ručka, ka su cure ošle na vašar. Makar po tomu znade da je i ka je bijo selski svetac. »No, pajto moj, vidiš ti šta se to radi? A ja, budak, samo čekam i nadam se da će dojt vrime ka se prid izbiranje nećemo svađat i dilit. Vidim da oće, al ka na mojemu nokat naraste. Do kraj će još vi što se svađu i dila otit digod u matrnu i bit niko i ništa, a mi ćemo svi zajedno u očin.«, veli bać Iva, okrene se i zagleda kroz pender duboko dole, jel se autobus popo na vr najvećega brda.

Piše: Ivan Andrašić

MISLI POZNATIH

- Franklin:** Uspavana lisica neće uhvatiti kokošku.
- Dostojevski:** Ne možemo utjecati s koje će strane puhati vjetar, ali možemo podesiti jedra.
- Paster:** Ne dozvolite sebi da se uprljate jalovim skepticizmom.

KVIZ

Lavoslav Ružička

Koje je godine i gdje rođen hrvatski nobelovac Lavoslav Ružička?
 Što je bila njegova znanstvena specijalnost?
 Na čemu se temeljio jedan od njegovih prvih radova?
 Što je bio jedan od njegovih najkompleksnijih uradaka?
 Kako se zove njegova glasovita hipoteza?
 Koji je godine dobio Nobelovu nagradu za kemiju?
 Kada je i gdje umro Lavoslav Ružička?

Umro je u Mammernu 1976. godine.
 1939. godine.
 Biogenetsko izoprensko pravilo.
 Uspješno provedena sinteza seksualnih hormona.
 Analiza sastojaka dalmatinskog buhača.
 Kemija. Istraživanje prirodnih spojeva.
 Rođen je 1887. godine u Vukovaru.

FOTO KUTAK

Čista romantika!

VICEVI

- Je li istina da radiš za televiziju?
- Jest. Ostale su mi još tri rate

Dva starija gospodina sjede na terasi kavane u Zagrebu i razgovaraju. U nekom trenutku rasprava se dotakne njihovih boljih polovica.

- Ma, ti još uvijek nakon 45 godina braka zoveš tvoju suprugu »draga«?
- Što mogu kada se ne sjećam kako se zove.

- Tata, što se dogodi kada uhvate nekoga u pljački banke?
- Šuti sine i trči.

VESLANJE

Dva zlata za Martina Mačkovića

PALIĆ – Talentirani subotički veslač **Martin Mačković** zablistao je prošloga vikenda na veslačkoj regati Vojvodina Open

veslajući u dublu s **Viktorom Pivačijem**. Trijumfirali su u oba natjecateljska dana u seniorskoj konkurenciji, pobjedama nad reprezentativnom posadom Srbije **Goranom Jagarom** i **Miljanom Vukovićem**, te mađarskom posadom **Bela Simon - Adrian Juhasz**, petima na prošlim OI. Martin i Viktor su prikazali odličnu formu pred nastup na Svjetskom prvenstvu mlađih seniora (do 23 g.) u Vareseu (Italija). Ostali natjecatelji VK Palića osvojili su još četiri medalje: tri srebrne i jednu brončanu.

NOGOMET

Bačka 1901 započela pripreme

SUBOTICA – Prozivkom i prvim treningom nogometaši Bačke 1901 započeli su u ponedjeljak, 7. srpnja, pripreme za novu sezonu u Srpskoj ligi, skupina Vojvodina. Šef stručnog štaba **Slobodan Kustudić** ima na raspolaganju 20 nogometaša, a cjelokupni trening program obaviti će se na stadionu pokraj Somborske kapije. Prvi planirani prijateljski susret zakazan je za subotu, 12. srpnja, protiv Superligaša Spartaka.

STREET WORKOUT

Natjecanje u Beregu

BEREG – U Beregu je u nedjelju, šestog srpnja, održano natjecanje u vježbanju u organizaciji *Street Workout* kluba iz Bereg. Na natjecanju je sudjelovalo 39 natjecatelja iz: Mladenovca, Bajmaka, Bečeja, Sombora, Gakova, Koluta i Bereg. Kako je istaknuo

pokretač vježbanja i organizator natjecanja **Marin Gorjanac**, ovo je prvi put da se natjecanje održava u jednom selu, pogotovo ovako malom kao što je Bereg. Natjecalo se u sljedećim disciplinama: zgibovi, sklekovi, propadanje, pištolj čučnjevi (čučnjevi na jednoj nozi), uski zgibovi - pothvat, sklekovi s tapšanjem, Na kraju su svi natjecatelji napravili program u slobodnom stilu i pokazali gledateljima svoje vještine slične gimnastici i akrobatiki.

Street Workout je neformalna organizacija mladih iz Bereg i Koluta koja se okupila prije šest mjeseci i počela vježbati. Prvo su vježbali u školskom dvorištu, a kad su smogli snage i znanja, napravili su mini park kod nogometnog igrališta.

PLIVANJE

Otvoreno prvenstvo Vojvodine

SUBOTICA - Plivački klub *Spartak* bio je domaćin Otvorenog ljetnog prvenstva Vojvodine u plivanju za pionire, kadete, juniore i seniore. Na ovom natjecanju, održanom 4. srpnja na bazenu u Dudovoj šumi, sudjelovalo je ukupno 249 plivača i plivačica iz dvadeset i jednog vojvođanskog kluba. Spartakovci su osvojili ukupno 26 medalja u svim kategorijama (13 zlatnih, 4 srebrne i 9 brončanih).

BOKS

Vojvođanska zlatna rukavica

SUBOTICA – Tijekom ovoga tjedna (9.-14. srpnja) u subotičkoj Dvorani sportova održava se Vojvođanska zlatna rukavica, 32. po redu, na kojoj bi prema najavama trebali sudjelovati pred-

stavnicima tridesetak nacionalnih reprezentacija sa svih pet kontinenata. U sklopu suradnje dva nacionalna saveza, u Subotici se na zajedničkim pripremama s reprezentativcima Srbije od 27. lipnja nalazi selekcija Rusije.

PERE BABIJANOVIĆ, TRENER NK TAVANKUT

Plasman u viši rang ligaškog natjecanja znači puno za afirmaciju nogometa u Tavankutu

Zahvaljujući reorganiziranju nogometnih liga, momčad NK *Tavankut* je nakon osvajanja petog mjesta u Područnoj ligi izborila mogućnost sudjelovanja u baražu za plasman u viši rang natjecanja.

Pozitivnim rezultatima u dvama kvalifikacijskim susretima momčad pod vodstvom trenera *Pere Babijanovića* ostvarila je vrijedan uspjeh i od iduće sezone natjecat će se u Bačkoj ligi. Nekadašnji nogometaš, a sada prvi strateg *Tavankučana*, uveliko je zaslužan za vrijedan rezultatski uspjeh zahvaljujući kojem će ovo selo pokraj Subotice ponovno imati priliku igrati s klubovima izvan svog susjedstva.

Odigrali smo dva susreta baraža protiv Borca iz Bačkog Gračaca, petoplasirane momčadi Somborske područne lige, i pred 1000 svojih navijača na domaćem terenu slavili 2:0, dok smo na gostujućem terenu odigrali neodlučenih 1:1 i s ukupnim rezultatom 3:1 izborili prolaz u Bačku ligu, ukratko nas je informirao Pere

Babijanović, trener prve momčadi NK Tavankuta.

PLASMAN U VIŠI RANG

Što za tavankutski nogomet znači plasman u Bačku ligu?

Za one koji manje poznaju prilike oko nogometa u Tavankutu moram kazati kako je nekada NK *Tavankut* igrao u Srpskoj i Vojvođanskoj ligi, a da je ovaj plasman samo jedan rang niži od tih nekadašnjih ligaških pozicija. Zanimljivo je kako je upravo prije točno 30 godina NK *Tavankut* ušao u Bačku ligu, pa je eto i ta koincidencija na neki način obilježila ovaj lijepi uspjeh, koji će zasigurno puno značiti za afirmaciju nogometa u našem selu.

NATJECATELJSKI POGONI

Na pitanje koliko trenutačno postoji igračkih selekcija u klubu, prvi strateg nam pojašnjava:

Imamo pjetliće, pionire, kadete i prvu momčad, što u brojkama iznosi oko osamdesetak nogome-

Igrat ćemo i dalje napadački

taša najrazličitijih starosnih uzrasta. Želio bih istaknuti kako nam je prva momčad sastavljena od 90 posto nogometaša koji su iz Tavankuta, dok su samo dva momka sa strane, ali su i oni već pet godina dio naše momčadi. Oslanjamo se isključivo na naše snage, nogometaše koji su prošli sve klupske selekcije, a ovakva klupska politika uz dobar i kvalitetan rad rezultirala je i dobrim ligaškim rezultatom i iskorištenom šansom u baražu. Ipak, za potrebe natjecanja u višem rangu morat ćemo se pojačati neolicinom novih igrača sa strane, pa se trenutačno pregovara o potencijalnim novim imenima u našoj svlačionici.

FINANCIJE

Svaki plasman u viši rang ligaškog natjecanja iziskuje i znatno više ulaganja, jer nova liga donosi i veće troškove neophodne za normalno organiziranje kluba.

Plasmanom u Bačku ligu znatno će se povećati svi prateći troškovi koji idu uz organiziranje gostovanja i domaćih susreta, ali i sve ostale segmente potrebne za igranje u višem rangu natjecanja. Klub će se morati pojačati i organizacijski i stručno, kao i po pitanju igračkih pojačanja, a sve je to sve bliže, jer pripreme za novu sezonu trebale bi započeti 13. srpnja. Cjelokupni program priprema obaviti ćemo na našem stadionu u Tavankutu, imamo sve potrebne uvjete za nesmetani rad, kako na terenu, tako i u našoj teretani i vjerujem kako ćemo uz

nekoliko kontrolnih prijateljskih susreta posve biti spremni za početak prvenstva u Bačkoj ligi.

NAPADAČKI NOGOMET

Hoće li Tavankut igrati napadački i u novoj ligi?

Osobno uvijek preferiram napadačku formaciju, a momčad je tijekom protekle sezone najčešće igrala u formaciji 4-2-3-1, ali igra-

Deset sezona u majici Tavankuta

Pere Babijanović punih je deset godina igrao na poziciji desnog krila u momčadi na čijem se čelu danas nalazi. Zanimljivo je kako je u tom razdoblju (1982. – 1992.) Tavankut igrao upravo u tadašnjoj Bačkoj zoni. Trenerskim se pozivom počeo baviti odmah nakon prekida aktivne igračke karijere (1993.), isprva s najmlađim nogometnim selekcijama, a potom i kao pomoćni trener Miloša Cetine. Pohađao je nekoliko stručnih nogometnih tečajeva, a posjeduje trenersku C licencu.

mo i 4-3-3 ili 4-4-2, no uvijek je to napadački i tako će biti i u Bačkoj ligi. Moja nogometna filozofija je igra za gol više, a nogomet se konačno i igra radi golova, nasmijao se Pere Babijanović, prvi strateg NK *Tavankut*, novog člana Bačke nogometne lige.

***Lijepa lica dobre književnosti!
Nova knjiga u nakladi NIU »Hrvatska riječ«.***

Knjiga se može nabaviti u NIU »Hrvatska riječ« po cijeni od 300 dinara.